

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 782

13. TRAVNJA 2018. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

I djeca imaju pravo

SADRŽAJ

6

U povodu deset godina Zavoda
za kulturu vojvođanskih Hrvata
**Izložba Što smo vam
to napravili?**

9

Projektne aktivnosti Hrvatskog
nacionalnog vijeća za proteklu
godinu

**Dotacijama do
30 posto proračuna**

12

Politolog, prof. dr.
Duško Radosavljević

**Potreba za pobunom
izraženija više nego
ikada**

22

U Somboru manje prvašića
Klupe sve praznije

29

*Dalmatinska večer u Subotici
i Žedniku*

**Dalmaciju u srcu
te nosim**

43

Danilo Dulić iz Subotice
junak Prvenstva Srbije u plivanju
za pionire

**Jedno natjecanje –
šest medalja**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović
(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,
Antun Borovac, Josip Dumendžić,
Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Cenzura bukom

O ekonomiji ovdašnji političari malo govore, tj. uglavnom ne govore, jer uvijek ima »važnijih« tema. Govori se kobajagi o ekonomiji tek onda kada se otvara neki od »šrafčiger« pogona ili kad se potpisuje neki aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom, dakle, kredit, pa će sve, jel', ići kao po loju. Vrlo dobro znamo da svaka država mora imati nekoliko važnih politika, među koje spada i ekonomska politika. Ovdje razni političari govore o svemu i svačemu, ali navedite mi jednoga koji govori o poduzetim akcijama u oblasti ekonomskog života društva, konkretno – o ciljevima, subjektima i instrumentima. Op *zwrc gewesen sein*, kako je to rekao Prle iz *Otpisanih*, u slengu: »Bežimo, drugovi«, pa se ne čudite onda da i Subotica postaje grad starih ljudi. Ipak, nisam baš siguran da osim nogometaša na privremenom radu u inozemstvu bezbrižno mlate pare i ostali, kako se to nekada zvalo – gastarbajteri, čiju je tešku muku šezdesetih godina iskazao u ciklusu crteža **Drago Trumbetaš**.

Jesmo li u situaciji da bogati moraju postati još bogatiji, dok se sirotinja umnožava svakim danom? »Kradem siromašnima da bih davao bogatima«, riječi su lika Superhika iz satiričnog stripa *Alan Ford*, poznatog po britkom humoru i oštroj društvenoj kritici. Ali kako ovdje i sada promišljati o ekonomiji kada jedna od studija sociologa dr. **Srećka Mihailovića** o ideološkoj orijentaciji građana Srbije ukazuje na to da ovdašnji građani ne znaju točno što je to ljevica, a što desnica.

Oslanjati se na nečije rame nikada nije baš dobro rješenje, osim u trivijalnim, otrcanim stihovima, a pogotovo kad se to oslanjanje debelo naplaćuje. Uočljiva je iz aviona kriza identiteta i politike Europske unije, jer liberalna Europa sve više popušta pred neliberalnom Europom. Zbog čega ovo tvrdim? Pa zato jer se definicija liberalizam, pa valjda bi tako i trebalo biti, navodi i kao ideologija čiji je cilj postizanje slobode pojedinca u društvenoj jednakosti. Jeste, samo što bi ovdje Prle ponovno rekao ono svoje, jer se kao na dlanu pokazuje kako su EU institucije u Bruxellesu putem fiskalnih pravila, dijela ekonomske politike usmjerenog na korištenje javnih prihoda i javnih rashoda za ostvarenje širih ciljeva ekonomskog sustava države uspjele drastično ograničiti mjere za zaštitu gubitnika globalizacije. Dobro, budalo, kažem sebi, stara priča – nažalost, ništa nije učinjeno da se izgrade mehanizmi koji bi omogućili pravičniju raspodjelu bogatstva. Je li EU zaboravila principe društvene solidarnosti i odustala od ofenzive protiv rastućih socijalnih nejednakosti? Čini se da jest.

I samo da se podsjetimo. Pa je li se netko dokon probudio '68. i odlučio pokrenuti studentske demonstracije u Jugoslaviji? Među uzrocima su bile i posljedice tadašnje privredne reforme, koja je dovela do masovne nezaposlenosti i rasta socijalnih razlika. Jedna od parola je bila i »Hoćemo posao«. Završilo je tako što su koncem tih šezdesetih stotine tisuća ljudi otišli na privremeni rad u Zapadnu Njemačku. A kako i danas silno zvuče riječi **Desanke Maksimović**, koja je te '68., rekla studentima: »Draga djeco, zapamtite kakvi ste danas, jer nećete moći takvi biti cijelog života. Danas ste najljepši i najuzvišeniji u svom životu ...«

Mnogo je tema o ekonomskoj politici, ali sve to prekriva cenzura bukom – televizijskim događajima, spektaklima, širenjem vijesti o aferama, političkim skandalima. Veliča se vidljivost i slava postignuta tek pukom vidljivošću. Buka kao pokriće besmisla, a da se ne primijeti kako su neke informacije ostale prešućene. Naravno, u toj buci sve manje pozornosti obraćamo na ono što ona govori. Možda se tome suprotstavimo vraćanjem u tišinu. Za sada.

Z. S.

Izostali europski standardi

»Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave otvorilo je 29. ožujka, na Veliki četvrtak po gregorijanskome kalendaru, javnu raspravu o Nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, koja će, kako je najavljeno u pozivu, trajati tri tjedna – do 18. travnja. O radnom tekstu Zakona i pojedinim predloženim rješenjima Demokratski savez Hrvata u Vojvodini se oglasio u rujnu prošle godine, no kako Nacrt Zakona i dalje sadržava veći broj i više nego problematičnih rješenja, dužni smo se opetovano očitovati«, navodi se u priopćenju DSHV-a i naglašava kako ponovno treba iznijeti stajalište kako je bilo za očekivati da se prvo pristupilo promjenama Ustava Republike Srbije.

»Naime, u njemu bi trebala biti sadržana temeljna pravna načela o pitanjima naravi, načina i dosega integracija nacionalnih manjina u srbijansko društvo, iz kojih bi se onda trebala izvoditi zakonska rješenja. Usporedo s time bi se trebale utvrditi osnove manjinske politike Srbije – hoće li u Srbiji biti na djelu kao do sada segregacijski model multikulturalizma ili će se graditi politike integrativnog multikulturalizma, za što se zalažu Vijeće Europe i Organizacija za europsku sigurnost i suradnju. Naravno, nova/stara manjinska politička paradigma treba također biti plod otvorene i stručne rasprave brojnih aktera Srbije danas, u kojoj bi značajnu ulogu imali i predstavnici nacionalnih manjina.

Promjena ustava i definiranje manjinske politike držimo za dva temeljna preduvjeta koja moraju biti ispunjena prije bilo kakvih izmjena manjinskih zakona u Srbiji. U protivnom, imat ćemo ono što se događa – odsustvo elementarne transparentnosti u samome procesu kojim upravlja nadležno Ministarstvo za državnu i lokalnu samoupravu, uključenost predstavnika samo dijela manjinskih institucija – nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, neuvažavanje prijedloga predstavnika nacionalnih manjina u izradi nacrtu izmjena zakona, te brojne manjkavosti predloženih rješenja, od kojih su neke ne samo protuustavne nego obesmišljavaju politički život i ustavno pravo na samoupravu nacionalnih manjina u Srbiji. Riječju, dio rješenja u Nacrtu zakona suprotan je europskim standardima u području zaštite manjinskih prava.

Potrebno je također podsjetiti i da je postojeći Zakon o nacionalnim vijećima iz 2009. donesen kao svojevrsni kompromis s predstavnicima nacionalnih manjina, jer Srbija nikada nije donijela zakon kojim bi se cjelovito uredio pravni položaj pripadnika nacionalnih manjina u srbijanskom društvu, već je namjesto toga došlo do uređenja manjinskih samouprava. Iako se pokazalo i da sam Zakon iz 2009. nije ispunio očekivanja i nije se pokazao učinkovitim, predložene izmjene i dopune sadržane u Nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim vijećima dodatno pomiču čitav sustav zaštite manjinskih prava u rigidnijem smjeru.

Recimo, nemogućnost članovima vodstva i tijela političkih stranaka nacionalnih manjina da budu dužnosnici u manjinskim samoupravama (zamislimo, na primjer, da se predsjedniku Samostalne demokratske srpske stranke **Miloradu Pupovcu** zakonom zabrani da bude i predsjednik Srpskog narodnog vijeća). Ili, da se 'autonomija' nacionalnih vijeća svede na sudjelovanje u odlučivanju davanjem neobvezujućih prijedloga i mišljenja državnim tijelima koja donose odluke, dakle bez prava na samostalno odlučivanje u četiri zakonom definirana područja (obrazovanje, informiranje, kultura i službena uporaba jezika). Ili, da svi zapisnici, odluke i akti koje donose vijeća moraju deset dana poslije sjednica vijeća biti dostavljeni nadležnom ministarstvu – nije li riječ o mjeri izravne državne kontrole!? Ili, da se paušalnom procjenom odredi visina proračunskih sredstava od 50% na stalne troškove vijeća (plaće, honorari, putni troškovi, uredski materijal, knjigovodstveni troškovi, troškovi godišnje revizije i održavanje internetske stranice), ne bi li se dodatno otežao rad nacionalnih vijeća. Drugim riječima, predloženim se rješenjima želi politički desubjektivizirati nacionalne manjine, autonomiju nacionalnih manjina uvelike dokinuti, financijski i administrativno dodatno usložiti njihovo djelovanje, te osnažiti državni nadzor nad djelatnošću samouprava nacionalnih manjina.«

Priopćenje DSHV-a potpisao je predsjednik stranke **Tomislav Žigmanov**.

Otvoren granični prijelaz s Mađarskom

Nova kapija k susjedima

Između Srbije i Mađarske otvoren je još jedan granični prijelaz: Rastina – Bácsszentgyörgy. Prijelaz je namijenjen cestovnom prometu i bit će otvoren samo tijekom dana od 7 do 19 sati. Drugi je to granični prijelaz s Mađarskom na teritoriju Grada Sombora, a značajan je jer će skratiti put kako prema susjednoj Baji, tako i dalje prema centralnoj i zapadnoj Europi. Carinski terminal je izgrađen na mađarskoj strani i dijelit će ga mađarski i srbijanski policajci i carinici. Ono što preostaje je izgradnja ceste do novog graničnog prijelaza, jer je do sada urađeno samo

1,6 kilometara ceste od skretanja za selo Rastina do granice. U narednoj fazi bit će proširena i asfaltirana cesta od Rastine do Gakova koja je duga 4,6 kilometara. Vrijednost tih radova je oko 140 milijuna dinara.

Osim prijelaza kod Rastine, Sombor ima i cestovni granični prijelaz s Mađarskom kod Berega. Na njegovom teritoriju su i cestovni prijelaz kod Bezdana s Hrvatskom i prijelaz na Dunavu s Mađarskom.

Z. V.

Održan sastanak Aktiva ravnatelja i razrednika

Sastanak Aktiva ravnatelja osnovnih i srednjih škola u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku održan je u četvrtak, 5. travnja u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća. Doprjedsjednica Odbora za obrazovanje HNV-a **Margareta Uršal** informirala je ravnatelje o aktualnostima u području obrazovanja, između ostalog o novim programima nastave i učenja, obrazovnim standardima, reformi obrazovnog sustava Srbije i njezinom utjecaju na obrazovanje na hrvatskom jeziku, završnom ispitu, državnoj maturi, udžbenicima i nacionalnim dodacima, eviden-

ciji i javnim ispravama, e-dnevniku, natjecanjima i promociji najboljih učenika, upisu učenika u 1. razred osnovnih i srednjih škola, izvannastavnim aktivnostima u organizaciji HNV-a, projektu *Stručna praksa* studenata iz Hrvatske, stručnom usavršavanju nastavnog kadra, komunikaciji i suradnji škola i HNV-a. Nakon ovog, uslijedio je sastanak razrednika hrvatskih odjela iz svih škola. Osim već nekih spomenutih tema, razgovaralo se o pitanju izbora udžbenika, ustaljivanju procedura vraćanja udžbenika u HNV, kao i podizanju kompleta udžbenika na revers, besplatnim udžbenicima, putovanju na ekološki kviz *Lijepa naša*, prijevodima testova za natjecanja i drugim pitanjima koja su interesirala razrednike. Zaključak održanih sastanaka je da je potrebno više izravne komunikacije i suradnje, ali i da će ovakvi sastanci u narednom periodu biti češći.

HNV

održavanja strojeva, metalostrugara, električara, bravara, zavarivača, zatim u zanimanjima u ugostiteljstvu: sobarice, recepcionar, konobar, pomoćni radnik u kuhinji. Traženi su i prodavači, magacioneri, kuriri, vozači, savjetnik u osiguranju, savjetnik za klijente u bankarskom sektoru, knjigovođa, komercijalist, radnici u prodajno-pozivnom centru, operateri u kontroli kvalitete, operateri u proizvodnji papirne galanterije, radnici u proizvodnji izolacijskog materijala, šivači, a ponuđena su radna mjesta i za osobe s invaliditetom.

Za nezaposlene osobe organiziraju se obuke za Aktivno traženje posla (pisanje radne biografije, priprema za intervju s poslodavcem i drugi savjeti), kako bi se kandidati što adekvatnije predstavili poslodavcima. Nezaposlenima se preporuča da unaprijed pripreme nekoliko svojih biografija (CV), da na sajmu razgovaraju s više poslodavaca, kao i da im tijekom razgovora predaju svoje već spremne biografije.

Državna matura 2017./2018.

Rok za naknadne prijave i promjene ispita državne mature 2017./2018. je do 7. svibnja. Zamolbu (obrazac se preuzima na stranici www.postani-student.hr) s priloženom dokumentacijom iz koje je vidljiva opravdanost razloga za naknadnom

39. Sajam zapošljavanja

Nacionalna služba za zapošljavanje, filijala Subotica, organizira 39. Sajam zapošljavanja u petak, 20. travnja 2018. godine, od 10 do 14 sati, u atriju hotelsko-kongresnog poslovnog centra *Galleria*, Ulica Matije Korvina 17, Subotica.

Kao i svake godine, poslodavci imaju potrebu za velikim brojem obrazovnih profila i radnih mjesta, a iskazane su potrebe za sljedećim zanimanjima u strojarскоj i elektro struci za: tehničara

prijavom ili promjenom ispita, pristupnici dostavljaju Centru putem pošte, s naznakom - Povjerenstvo za ispite DM, na adresu: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Ulica Damira Tomljanovića-Gavrana 11, 10020 Zagreb.

Rok za odjavu ispita državne mature je do 17. svibnja 2018. Prijavljeni ispiti mogu se odjaviti putem e-maila: odjava@ncvvo.hr, nakon čega će pristupnici dobiti naputak o daljnjim postupcima.

U povodu deset godina Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

Izložba

Što smo vam to napravili?

Svako grafičko rješenje koje radim, radim segmentalno i kada se to sve stavi u jednu cjelinu poput ove izložbe, onda zapravo vidim koliko tu ima promišljanja i kao cjelina djeluje vrlo zanimljivo, kaže autor izložbe Darko Vuković * Riječ je o nizu dopadljivih ostvarenja koja estetički prate trendove u tipografiji i slikovnoj komunikaciji, ocijenila je povjesničarka umjetnosti Ljubica Vuković-Dulić

Prije deset godina Autonomna Pokrajina Vojvodina donijela je odluku o osnivanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. U povodu toga Zavod će cijele godine raznim događanjima obilježiti desetljeće djelovanja, a prva u nizu aktivnosti bila je izložba najuspjelijih vizualnih ostvarenja izdanja, nagrada, programa, kalendara...

desetaka stručnih skupova, realizirano desetak znanstvenih istraživanja, dodijeljene su četiri nagrade u području naklade knjiga, osnažena je kultura sjećanja, kreativna suradnja sa svim čimbenicima kulture Hrvata u Vojvodini, potpisano je osam sporazuma s visokoškolskim i znanstvenim institucijama iz Hrvatske i Mađarske i povećana je vidljivost kulture putem internet-

Darko Vuković, Ljubica Vuković-Dulić i Tomislav Žigmanov

Izložba je otvorena u četvrtak, 5. travnja, u prostorijama Zavoda. Autor postava pod nazivom *Što smo vam to napravili?*, redoviti profesor na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu **Darko Vuković** kaže kako je izložba organizirana na njegovu, ali i inicijativu djelatnika Zavoda kako bi se pokazao plodonosan rad ove institucije tijekom prvog desetljeća postojanja.

Cjelina od segmenata

Zavod je do sada izdao 47 tiskane publikacije, tri nosača zvuka, održana su 53 znanstvena kolokvija, organizirano je više

skog portala. Za sve navedeno, gotovo od samoga osnutka institucije, od 2009. godine vizualna rješenja dao je grafički dizajner prof. art. Vuković.

»Svako grafičko rješenje koje radim, radim segmentalno i kada se to sve stavi u jednu cjelinu poput ove izložbe, onda zapravo vidim koliko tu ima promišljanja i kao cjelina djeluje vrlo zanimljivo. Svega ovoga ne bi bilo bez divnih ljudi iz Zavoda koji su pripremali puno tekstova i puno radili na svemu tome, a ova vizualna rješenja su krajnji produkt kako bi njihova promišljanja, razmišljanja, analize bile što prijemčivije i što bolje primljene kod onog pučanstva za koje je zapravo i namijenjeno«, kaže Vuković i ujedno i najavljuje kako će izložba iste tematike za proslavu 20 godina postojanja Zavoda imati drugačiji izgled, suvremeniji te da će, baš kao i ova, pratiti rad institucije.

Iako Vuković ima suradnju i s Hrvatskim nacionalnim vijećem i Novinsko-izdavačkom ustanovom *Hrvatska riječ*, kaže da su mu grafička rješenja koja radi za Zavod posebna stvar, jer i sam dolazi iz područja kulture te mu predstavljaju dodatni izazov kako se ne bi ponavljao.

Odjelo ne čini čovjeka, ali...

Iz Zavoda kažu kako će tijekom cijele godine biti organizirane različite aktivnosti povodom obilježavanja deset godina od osnutka, a da su ovom izložbom htjeli prikazati vizualne i likovne sastavnice rada.

»Do sada smo već imali određene napise na našoj mrežnoj stranici, ovo je prvi javni događaj kada je u pitanju obilježavanje obljetnice, a bit će ih još – prikazivanje svega onoga što smo do sada uradili ali i plasman onoga što će biti rađeno u narednom razdoblju«, kaže ravnatelj Zavoda **Tomislav Žigmanov**.

On ističe da su se prilikom osmišljavanja i realiziranja programa Zavoda uvijek vodili starom izrekom kako odijelo ne čini čovjeka, ali da puno govori o njemu. Zbog toga je ova institucija od početka imala strateško opredjeljenje i plansko djelovanje kada je u pitanju vizualni prikaz njihova rada a to su realizirali uz angažman Darka Vukovića, koji je, kako Žigmanov kaže, jedan od reprezentativnijih osoba prisutnih u hrvatskoj zajednici kada je u pitanju likovnost.

O osnovnoj zadaći, ali i usmjeranju za budućnost ove prve profesionalne ustanove u području kulture osnovane s ciljem

da radi na očuvanju, unaprjeđenju i razvoju kulture vojvođanskih Hrvata Žigmanov kaže:

»Moramo biti svjesni da je naša temeljna zadaća biti dosljedni u profesionalnosti, u afirmaciji izvrsnosti i služenju onoga što je najvrjednije i to ne sebe radi ili nas nego same stvari, a to je kultura hrvatske zajednice u Vojvodini. To je ona temeljna vrijednost koja nas je sve okupila u misiji da ju očuvamo i razvijamo.«

Ostvarenja trendova

Izložbu je otvorila povjesničarka umjetnosti **Ljubica Vuković-Dulić**.

»Riječ je o nizu dopadljivih ostvarenja koja estetički prate trendove u tipografiji i slikovnoj komunikaciji«, ocijenila je Vuković-Dulić i dodala kako se vizualna komunikacija Zavoda odlikuje kontinuiranim i osmišljenim oblikom prisustva te da je on često i nedovoljno naglašen kao autorski.

»Vrlo su rijetke institucije općenito, ali i institucije kulture koje se dosljedno i kontinuirano u okviru svog poslovanja ambiciozno i planski organiziraju i vode računa o kompletnom vizualnom identitetu«, rekla je ona.

Vuković-Dulić je istaknula i kako kvalitetne vizualne produkcije ne bi bilo bez kvalitetnog odnosa i razumijevanja poručitelja i samoga autora.

»Dugogodišnja suradnja Vukovića i Zavoda svjedoči upravo takvu razinu odnosa koji je rezultirao prepoznatljivim identitetom koji je gotovo postao asocijacija na ovu instituciju«, smatra ona.

J. Dulić Bako

Temeljem članka 35. Zakona o kulturi i članka 26. Statuta Suvremene galerije Subotica, Upravni odbor Suvremene galerije Subotica raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA RAVNATELJA SUVREMENE GALERIJE SUBOTICA

1. Podaci o ustanovi: Suvremena galerija Subotica, Park Ferenc Raichlea 5, Subotica

2. Radno mjesto: ravnatelj Suvremene galerije Subotica
Ravnatelj se imenuje na razdoblje od četiri godine.

3. Za izbor kandidata za ravnatelja Suvremene galerije Subotica utvrđuju se sljedeći uvjeti:

- 1) visoka stručna sprema (VII. stupanj obrazovanja), Filozofski fakultet iz struke povijesti umjetnosti ili srodnih znanosti (muzeologija i menadžment u kulturi),
- 2) najmanje pet godina radnog iskustva u svojoj struci unutar muzejsko-galerijske djelatnosti,
- 3) da se protiv kandidata ne vodi istraga i da nije podignuta optužnica za kaznena djela koja se gone po službenoj dužnosti,
- 4) da nije osuđivan za kaznena djela koja ga čine nedostojnim za obavljanje funkcije ravnatelja,
- 5) položen stručni ispit,
- 6) stručne, radne i organizacijske sposobnosti.

4. Kandidati su obavezni uz prijavu podnijeti sljedeće dokaze:

- 1) prijedlog programa rada i razvoja Galerije za razdoblje od četiri godine,
- 2) ovjerenu kopiju diplome o stečenoj stručnoj spremi,
- 3) ovjerenu kopiju uvjerenja o položenom stručnom ispitu,
- 4) ovjerenu potvrdu poslodavca iz koje je vidljivo radno iskustvo u struci,
- 5) biografiju koja sadrži podatke o dosadašnjem radu i ostvarenim rezultatima,
- 6) uvjerenje suda da protiv kandidata nije pokrenuta istraga i da nije podignuta optužnica za kaznena djela koja se gone po službenoj dužnosti (izdano nakon objavljivanja natječaja),
- 7) uvjerenje MUP-a o nekažnjavanju,
- 8) preslika uvjerenja o državljanstvu Republike Srbije,
- 9) preslika izvoda iz matične knjige rođenih.

5. Prijave na natječaj dostaviti u zatvorenim kuvertama na adresu: Suvremena galerija Subotica, Park Ferenc Rajhla 5, 24000 Subotica.

6. Rok za podnošenje prijava je 15 dana od dana oglašavanja natječaja u dnevnom listu *Danas*, listu *Hrvatska riječ* i na sajtu Nacionalne službe za zapošljavanje.

7. Upravni odbor pregleda sve prispjele prijave na natječaj. Neblagovremene, nedopuštene, nerazumljive ili nepotpune prijave i prijave uz koje nisu priloženi svi potrebni dokazi, Upravni odbor odbacuje zaključkom protiv kojega se može izjaviti posebna žalba osnivaču u roku od tri dana od dana dostavljanja zaključka. Žalba ne zadržava izvršenje zaključka.

8. Upravni odbor će obaviti razgovor s kandidatima koji ispunjavaju uvjete iz natječaja o predloženom programu rada i razvoja Suvremene galerije Subotica, poznavanju djelatnosti i rukovođenju ustanovama kulture.

9. Podaci o osobi za kontakt:

Slavica Štirb

024 553 725

sekretar.sgsu@gmail.com

Projektne aktivnosti Hrvatskog nacionalnog vijeća za proteklu godinu

Dotacijama do 30 posto proračuna

Od aktivnosti HNV-a za proteklu godinu projektno financiranih Sarić Lukendić izdvaja izradu elaborata za osnutak obrazovno-odgojnog centra, Prelo mladeži, sudjelovanje nogometaša hrvatske zajednice iz Srbije na Hrvatskim svjetskim igrama, kupnju udžbenika...

Hrvatsko nacionalno vijeće od 2010. godine, osim redovitog financiranja iz republičkog proračuna, ima prihode i preko projektnih aktivnosti, odnosno dotacija s različitih strana. Prvih nekoliko godina projektno se financirao jedan do dva događaja, a sredstva dobivena dotacijama povećavala su se iz godine u godinu da bi za proteklu ona iznosila gotovo 30 posto proračuna HNV-a, odnosno 6 milijuna dinara.

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić** ovo prvenstveno vidi kao rezultat znatno intenzivnije komunikacije s Hrvatskom, njezinim tijelima ali i institucijama. Tako se među najznačajnijim donatorima za proteklu godinu izdvajaju Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Fond za otvoreno društvo iz Novog Sada te Rotary klub Osijek.

Kadrovsko osnaživanje

Kako Sarić Lukendić kaže, projektno financiranje HNV-a značajno se povećalo posljednjih nekoliko godina i zahvaljujući potpori Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske preko projekta kadrovskog osnaživanja hrvatske zajednice kojim je omogućeno uposlenje nove dvije osobe u HNV. Među njima je i **Jasna Vojnić**, koja je upravo i zadužena za praćenje i apliciranje na razvojne projekte.

»Od kako je otvoreno ovo radno mjesto u HNV-u, bilježimo značajniji rast ostvarenih sredstava po osnovu projektnih aktivnosti. Ona prati natječeje preko kojih bismo mogli projektno financirati neke naše aktivnosti i tako rasteretiti onaj dio proračuna koji se financira iz javnih izvora«, kaže Sarić Lukendić.

Od aktivnosti HNV-a za proteklu godinu projektno financiranih Sarić Lukendić izdvaja izradu elaborata za osnutak obrazovno-odgojnog centra, *Prelo mladeži*, sudjelovanje nogometaša hrvatske zajednice iz Srbije na Hrvatskim svjetskim igrama, kupnju udžbenika itd.

On kaže kako je značajne donacije HNV ostvario protekle godine i preko pojedinačnih donatora, te su sredstva iskorištena za rekonstrukciju vrtića *Marija Petković Biser* u kojemu se nastava odvija na hrvatskome jeziku.

Iako su službeno sredstva ostvarena na temelju projektnih aktivnosti za proteklu godinu HNV-a 65 milijuna dinara, Sarić Lukendić pojašnjava da je od toga 59 milijuna dinara na račun

HNV-a uplaćeno iz proračuna Srbije za kupnju rodne kuće **Josipa bana Jelačića** u Petrovaradinu.

»Ovo je izvanredna jednokratna dotacija i ona je rezultat dugotrajnih napora hrvatske zajednice da se ta kuća privede namjeni svojevrsnog spomenika koji svjedoči o prisustvu i aktivnostima hrvatske zajednice na ovim prostorima. Međutim, ta sredstva ne možemo računati u dotacije koje je HNV ostvario preko projektnih aktivnosti. Sredstva ostvarena na temelju projekata su pre-

ostalih 6 milijuna dinara«, kaže Sarić Lukendić.

Nematerijalni doprinosi

Osim već spomenutih donatora, Sarić Lukendić izdvaja i Hrvatsku udrugu ravnatelja osnovnih škola, Grad Zagreb te Benkovac u Zadarskoj županiji koji u posljednje vrijeme sve više potpomažu svojim nematerijalnim doprinosima rad HNV-a. Njihova pomoć se ogleda prvenstveno u potpori obrazovanju na hrvatskome, odnosno omogućavanju besplatnog smještaja učenika u Hrvatskoj. »Oni nam ne daju novce, ali kažu dođite kod nas u Dubrovnik, Split, Zagreb, Novi Vinodolski, Benkovac... i jedite i spavajte o našem trošku. Zahvaljujući tomu u mogućnosti smo učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskome jeziku osigurati brojna putovanja u Hrvatsku, u većini slučajeva sa simboličnom cijenom kojom se financiraju ili sufinanciraju samo putni troškovi«, kaže Sarić Lukendić i dodaje kako je sve to rezultat redovitih kontakata HNV-a s predstavnicima različitih udruga i institucija.

Među planovima projektnog financiranja za ovu godinu Sarić Lukendić kaže kako je vrlo značajan natječaj Fonda za otvoreno društvo na koji je HNV aplicirao s projektom čiji je cilj praćenje ekstremnih izjava u medijima i javnom prostoru o Hrvatima, hrvatskoj zajednici i državi u Srbiji. Natječaj je u tijeku te rezultati još nisu poznati. Također kaže kako se očekuje i dotacija za kupnju nepokretnosti kojom bi se trajno riješilo pitanje smještaja Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ*, a izgledne su i nove aktivnosti u svezi realizacije osnutka obrazovno-odgojnog centra za što će biti potrebno osigurati dodatna sredstva. Očekuju se i dodatne dotacije kada je u pitanju rodna kuća Josipa bana Jelačića, ne bi li se stavila u funkciju, što bi trebalo biti okončano do kraja lipnja, navodi Sarić Lukendić.

J. Dulić Bako

I djeca imaju pravo

Djeca i mladi hrvatske nacionalne manjine imaju podlistke Kužiš i Hrcko, koji izlaze u sklopu tjednika Hrvatska riječ. U svim drugim medijima nisu zastupljeni, točnije nemaju emisije koje su namijenjene njima

Krajem prošle godine pokrajinski zaštitnik građana-ombudsman **Pa-vel Domonji** proveo je istraživanje u svezi informiranja djece i omladine na jezicima nacionalnih manjina. Njegov cilj je bio sagledavanje kako se ostvaruje pravo na informiranje na jezicima nacionalnih manjina, ali iz ugla djece predškolskog i školskog uzrasta. Osim osnovne uloge medija – prenošenja informacija, mediji su između ostalog i sredstvo širenja običaja, tradicije, kulture i povijesti, te su u tom kontekstu veoma značajni za nacionalne manjine.

»U uvjetima suvremenog života, brzog razvoja novih tehnologija i globalizacije za nacionalne manjine je važno da imaju na raspolaganju raznovrsna sredstva koja omogućuju očuvanje i razvoj svih onih elemenata koji zajedno čine njihovu kulturnu posebnost«, naveo je Domonji u svom radu.

Istraživanje predstavlja nadogradnju istraživanja iz 2010. godine kada je sagrađena situacija na teritoriju Vojvodine u oblasti javnog informiranja na jezicima manjina. Kao što većina zna da Ustav Srbije osigurava pravo na informiranje na svojem materinjem jeziku, nacionalna vijeća također po zakonu imaju pravo samostalno ili s drugom pravnom osobom osnivati ustanove ili privredna društva za obavljanje novinsko-izdavačke i radio-televizijske djelatnosti, tiskanja i reproduciranja snimljenih medija.

Rezultati istraživanja – tiskani mediji

Kada su u pitanju tiskani mediji, upitnik je poslan svim manjinama na teritoriju Vojvodine (15). Radi potpunog sagledavanja podaci su zatraženi i od Radiotelevizije Vojvodine, kao i od Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama. Popunjene upitnike poslali su nacionalna vijeća mađarske, rusinske, ukrajinske i hrvat-

ske nacionalne manjine, dok su nacionalna vijeća češke, aškalij-ske, njemačke i crnogorske manjine obavijestili ombudsmana da ne postoje publikacije namijenjene djeci, odnosno mladima na njihovim jezicima. Svoje odgovore nisu dostavila nacionalna vijeća makedonske, romske, grčke, egipatske, slovačke, bunje-vačke i rumunjske nacionalne manjine.

Hrvatska nacionalna manjina – Prema dostavljenim poda-cima, Hrvatsko nacionalno vijeće posredno je osnivač omla-dinskog podlistka *Kužiš* i dječjeg podlistka *Hrcko*, preko Novin-sko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ*. Kako je rečeno, Hrvatsko nacionalno vijeće oba izdanja vidi, prije svega kao sredstvo koje omogućuje njegovanje hrvatskog jezika i pisma. *Hrcko* se izdaje od 2003., a *Kužiš* od 2007. godine. Oba podlistka se, u nakladi od 1.500 primjeraka, besplatno distribuiraju jednom mjesečno uz tjednik namijenjen odrasloj populaciji *Hrvatska riječ*. Izda-vanje obje publikacije se financira iz proračuna AP Vojvodine redovnim dotacijama. U 2017. godini za podlistak *Hrcko* iz po-pračuna proračuna je izdvojeno 2.268.000 dinara, a za *Kužiš* 1.728.000,00 dinara.

Ukrajinska nacionalna manjina – Skupa s НИУ Ридне слово ukrajinska nacionalna manjina izdaje podlistak *Соловейко* na-mijenjen djeci nižeg osnovnoškolskog uzrasta u tiraži od 300 primjeraka koji izlazi jednom mjesečno. List se, po cijeni od 50 dinara, distribuira čitateljima preko pošte. Izdanje se financira iz proračuna AP Vojvodine u iznosu od 1.096.000 dinara.

Rusinska nacionalna manjina – Rusini preko НИУ Руске слово imaju list *Заградка* koji je namijenjen djeci predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta. List se izdaje jednom mjesečno od 1947. godine i trenutno u nakladi od 700 primjeraka, te se po ci-jeni od 100 dinara distribuira školama i predškolskim ustanova-ma. Iz proračuna AP Vojvodine ovaj list se financira s 2.412.000 dinara. Također, Rusini imaju i kulturno-politički časopis za mla-de *MAK* koji izlazi od 1972. godine u nakladi od 400 primjeraka, te se distribuira preko škola, KUD-ova, fakulteta, kolportera, po-šte i to po cijeni od 100 dinara.

Mađarska nacionalna manjina – Preko lista *Magyar Szó* Mađari imaju nekoliko publikacija namijenjenih djeci ili omladini i to *Képes Ifjúság*, *Jó Pajtás* i *Mézeskalács*. *Képes Ifjúság* namije-njen je omladini i starijim osnovcima te izlazi od 1945. godine i to u 130.000 primjeraka jednom tjedno. Izdanje izlazi kao do-datak lista *Magyar Szó* svake srijede za vrijeme školske godine, a financira se iz pokrajinskog proračuna s 6.785.400 dinara. *Jó Pajtás* namijenjen je višim razredima osnovne škole i izlazi od 1947. godine u nakladi od 70.500 primjeraka jednom tjedno i distribuira se školama po cijeni od 50 dinara. Financira se iz po-pračuna s 4.644.000 dinara. *Mézeskalács* namijenjen je predškol-cima i djeci nižih razreda osnovne škole, trenutno izlazi jednom mjesečno u 41.500 primjeraka i po cijeni od 50 dinara distribuira se odgojno-obrazovnim ustanovama. Iz proračuna se financira s 1.828.200 dinara.

Ombudsman je iznio i podatke za manjine koje nisu poslale upitnike, a financiraju se iz pokrajinskog proračuna, a to su: **Slo-vačka nacionalna manjina**, za djecu ima mjesečnik *Zornička*, koji se održava iz proračuna s 2.844.000 dinara, a za omladinu imaju mjesečnik *Vzlet* koji se financira s 2.412.000 dinara. **Ru-munjska nacionalna manjina** ima preko NIU *Libertatea* omla-dinski mjesečnik *Tineretea* i dječji list *Bucuria Copiilor* koji se iz proračuna financiraju sa po 2.412.000 dinara. **Bunjevačka naci-**

onalna manjina preko NIU *Bunjevački informativni centar* izdaje dječji mjesečni *Tandrčak*, kao i dječji list *Bocko*, a iz proračuna se za ova dva podlistka izdvaja po 1.782.000 dinara.

Rezultati istraživanja – elektronički mediji

Od Radiotelevizije Vojvodine dobiveni su sljedeći podaci koji se tiču dječjeg, odnosno omladinskog programa na jezicima na-cionalnih manjina. Televizijski program na svojim jezicima mogu gledati djeca, odnosno mladi mađarske, slovačke, rumunjske i rusinske nacionalne manjine, dok program samo za djecu ima i na ukrajinskom jeziku. Hrvatska nacionalna manjina nema tele-vizijskih emisija namijenjenih djeci, niti omladini, eventualno se pojedini prilozima emitiraju u sklopu emisija za odrasle.

Radijske emisije na jezicima nacionalnih manjina se emitiraju na drugom i trećem programu radija RTV. Drugi program ra-dija proizvodi i emitira na mađarskom jeziku brojne emisije za djecu i omladinu. Također i na slovačkom jeziku se na trećem programu radija emitiraju emisije različitog trajanja za djecu i omladinu. I na rusinskom jeziku postoje emisije za djecu, kao i na rumunjskom, a tu su prisutne i romska i ukrajinska manjina. Hrvatska manjina ni u ovome mediju nije zastupljena.

Možemo zaključiti kako hrvatska nacionalna manjina, kada su djeca i omladina u pitanju, jedini medij koji ima jest pisani, toč-nije podlistci koji izlaze u sklopu tjednika *Hrvatska riječ*. U svim drugim medijima djeca i omladina naše manjine nisu zastuplje-ni, točnije nemaju emisije koje su namijenjene njima.

Razlozi i nedostaci

Na temelju dobivenih podataka Pavel Domonji je zaključio da kod većine »tradicijskih« manjina u AP Vojvodini postoji duga tradicija objavljivanja dječjih, odnosno omladinskih publikacija. Za razliku od njih, nacionalne manjine čija su nacionalna vijeća formirana od donošenja Zakona o zaštiti prava i sloboda naci-onalnih manjina pa do danas nemaju publikacije na njihovim jezicima. Razlozi za to su brojni, ističe Domonji: nedostatak fi-nancijskih sredstva, nedostatak ljudskih resursa, nedostatak po-trebne organizacijske infrastrukture, a kod pojedinih nacional-nih manjina i nizak stupanj poznavanja materinjeg jezika. Dječje omladinske publikacije za jednu nacionalnu manjinu predstva-ljaju značajno sredstvo prenošenja, očuvanja i razvijanja mate-rinjeg jezika, običaja, kulturne povijesti i sveukupnog kulturnog identiteta mlađim generacijama. Nacionalna vijeća, kao tijela manjinske samouprave, moraju i sama uložiti napore radi osigu-ravanja izbora stabilnog financiranja i opstanka manjinskih me-dija koji su u većini slučajeva matične kuće za spomenute listove. Domonji također ističe kako se posebna pažnja mora posvetiti praćenju i unaprjeđenju uvjeta rada javne medijske ustanove Radiotelevizije Vojvodine koja programe za predškolsku djecu i omladinu emitira na drugom programu RTV, kao i drugom i trećem programu radija. Pokrajinski ombudsman smatra da je obveza svih subjekata, u čiju nadležnost spada informiranje na manjinskim jezicima, da imaju u vidu karakter, specifičnost i ulo-gu manjinskih sredstava informiranja kako njihov opstanak ne bi bio doveden u pitanje.

Ž. Vukov

Politolog, prof. dr. **Duško Radosavljević**

Potreba za pobunom izraženija više nego ikada

Intervju vodio: Zvonko Sarić

Navršava se pedeset godina od studentskih demonstracija u Jugoslaviji u svibnju i lipnju 1968. godine. Prosvjedne akcije na sveučilištima u tadašnjoj Jugoslaviji predstavljale su dio vala globalnih studentskih prosvjeda, inspiriranih demonstracijama u Parizu. Parole na studentskim demonstracijama bile su slobodumne, duhovite i utopističke. Najpoznatije među njima bila je ova: »Budite realni, tražite nemoguće.«

Nakon pet desetljeća od tih događaja, o sadašnjem stanju politike, odnosu građana prema participaciji, ekspertizaciji politike i konceptu postdemokracije razgovarali smo s politologom, predsjednikom Vojvođanske politološke asocijacije i Saveza antifašista Vojvodine prof. dr. **Duškom Radosavljevićem**, »Srijemcem i Vojvođaninom, po geografskom podrijetlu i političkoj pripadnosti«, kako to Radosavljević zna reći na okupljanjima građana koji imaju neki zajednički interes.

HR Jesmo li svjedoci trenda svojevrsne »politike u povlačenju« u Europi, trenda koji karakterizira trenutno stanje politike, uslijed odustajanja političke klase da mijenja politiku, prihvaćajući ili čak potencirajući odustajanje od suštine i funkcije politike? Odvija li se upravo sada fenomen radikalnog preobražaja demokracije pred našim očima?

Apsolutno sam uvjeren da je došlo do tog fenomena, kojeg sam nazvao »politika u povlačenju«. Isti se ogleda u nekoliko oblika: prvi se odnosi na političke stranke, koje su se okrenule poistovjećivanju s državom. Izostaje ili slabi njihova medijatorska uloga između građana i politike, što je posebno vidljivo kod mainstream-stranaka! Takve stranke se sve više okreću obavljanju zadataka iz oblasti administriranja, a ne određenim javnim politikama. Prisustvujemo odustajanju građana i političara od političkog i predstavničkog procesa. Drugi oblik is-

Nastupa era »tehnokratizacije« politike * Stanje postdemokracije pruža sve više moći elitama * Prisustvujemo odustajanju građana i političara od političkog i predstavničkog procesa * Građani danas nemaju kome vjerovati, posebno ne političkim liderima * Političke stranke u Srbiji i dalje opstaju na obrascu pljačke političkog plijena, kada su na vlasti, odnosno radikalne negacije istog koncepta kad su u oporbi * Siluje se kulturno-povijesno naslijeđe Vojvodine, poništava se njena lijevo-antifašistička tradicija

Određuju li danas političke sadržaje građani?

Ne! Građani danas nemaju kome vjerovati, posebno ne političkim liderima. Ovdje se postavlja nekoliko suštinskih pitanja o trenutnom stanju demokracije, pita se za budućnost demokracije, jer, imamo situaciju da ljudi jednostavno – ne vjeruju! Građani se bune na ulicama i trgovima, ne samo da bi zahtijevali prostu zamjenu vlada »već drugačiji način upravljanja«. Izbori, kao izraz demokratskog procesa, se odvijaju, mijenjaju se vlade. Međutim, nema promjena javnih politika, ništa se kvalitetno ne mijenja. Nema novih političkih, ideoloških, generacijskih ili drugih ideja, niti, u havelovskom smislu, izražavanja »moći nemogućih«. Ima golemog razočaranja masa, kojima je moć oduzeta! Zbog nesposobnosti političke klase da mijenja politiku, da upravlja na kvalitetan način, mase izlaze na ulice i trgove, gdje ostaju dugo, predugo, jer nema te ideje, i tih vođa, koji će ih ponovo primiriti, uvjeriti u određene demokratske kanone, stvoriti klimu povjerenja, vratiti ih u poziciju aktivnog, a ne nepovjerenjivog građanina. Iz toga slijedi centralno pitanje – ako građani ne vjeruju nikome, onda je situacija gotovo beznadežna, jer, građanstvo je stvoreno i opstaje, kao politički fenomen, na povjerenju. Bez njega nema institucija građanskog društva. Ako se nikome ne vjeruje, ništa se ne može ni promijeniti.

Pobornici neoliberalnog koncepta – a on je danas vladajući u EU i pod imenom strukturne reforme služi kao model zemljama koje čekaju na članstvo – tvrde da je socijalna sigurnost neproduktivna, pa je zato treba ignorirati. Kako je moguće da to ne izaziva prosvjede i otpor građana?

U Srbiji su elementi socijalne države, iako izgrađeni na siromašnoj poluperiferiji Europe, razoreni zajedničkom akcijom novih menadžera, političke klase i birokracije, antikomunističkih intelektualaca i emigracije, nekritičkim prihvaćanjem preživjelih oblika kapitalističkog sustava i onoga što on nosi. Tvrdokorno zagovaranje izabranog kapitalističkog puta, u situaciji kada nitko više ne vjeruje u ovaj koji trenutno postoji, otkriva problem nepostojanja, odnosno, isuviše slabog artikuliranja alternativnih politika. Srbija je u proces socijalne transformacije ušla nepripremljena, bez jasnog plana, misleći da je dobitna formula za uspjeh: nacionalizam – ispoljen kroz ratnu opciju, plus kapitalizam, plus ulazak u EU. Naravno, ulazak u EU se smatrao kao svojevrsni kraj transformacijskih muka i bogata nadoknada za »naše žrtve«. A prosvjeda nema, jer ih još uvijek nema tko povesti, odistinski, uslijed okoštaloosti političke klase u Srbiji posljednjih 30 godina.

Ima li utjecaja financijskih institucija na donositelje političkih odluka na nacionalnoj razini u Srbiji i Hrvatskoj? Ako takvog utjecaja ima, znači li to da je prošlo zlatno vrijeme demokracije?

poljavanja se ogleda u stavu političkih profesionalaca, koji se, više nego ikada, sakrivaju iza mišljenja eksperata! »Zaplašeni« odgovornošću, opterećeni mnoštvom odluka koje je potrebno donijeti u rapidno rastućem prostoru političkog djelovanja, predstavnici političkog establišmenta se sve više sakrivaju iza sveznajućih i svemogućih eksperata – tehnokrata. Nastupa era »tehnokratizacije« politike. Treći moment jest porast neizabranih institucija, pritom i prilično nelegitimnih. Zbog brzine promjena, globalizacije i zahtjeva Europske unije, nacionalne vlade su mnogo ranjivije i moraju donositi mnoge odluke pod svojevrsnim »diktatom«. I, tu imamo naše prvo pitanje za brigu – raspravu: postaje li »neizabrani EU-birokrata« moderni kralj-filozof? Ovdje se podsjećamo na čuveni **Platonov Traktat o upravljačima**, potrebu da upravljači budu filozofi ili da filozofi budu upravljači.

FOTO: Aleksandar Jovanović

Sve je vidljiviji transfer vlasti na nadnacionalne nivoe, gdje se na primjerima Grčke, više puta, Italije i Irske, vidjelo da su pod pritiskom međunarodnih tehnokratskih institucija uspostavljanje tehnokratske vlade, bez i mimo demokratske podrške građana tih zemalja! Posebno je značajno iskustvo Grčke, gdje se prvi put nakon okončanja »Hladnog rata« pokušalo utjecati na izbornu volju grčkih birača, od strane međunarodne zajednice, ponajviše iz redova EU, da bi pobjednik izbora, politička grupa-cija *Siriza*, bila proglašena za »neodgovornu vladu«! Očigledan je stav određenih međunarodnih faktora da je nad određenim zemljama potrebno uvesti određenu vrstu »starateljstva«, međunarodnih institucija, jer birači u tim zemljama nisu u stanju »pogoditi« dobitnu političku kombinaciju koja bi bila »sinkronizirana« sa zahtjevima i politikama te međunarodne zajednice, tehnokratske, nedemokratske i nelegitimne po svome karakteru. Srbija i Hrvatska su tu samo »sitne ribe pljuckavice«, naravno, uz veliku mjeru vlastite krivice, krivice njihovih političkih elita u dužem razdoblju. Uostalom, sve zemlje bivše Jugoslavije su u manjoj ili većoj mjeri »banana-republike« u međunarodnim odnosima, bez uvrede, molim.

HR Pruža li post-demokracija sve više moći elitama i jesu li one situirane izvan demokratskih institucija? Kakve su danas šanse za demokratsku kontrolu raspodjele blagostanja?

Pobornici elitizma imaju stajalište da »obični ljudi« nemaju intelektualne, obrazovne i druge kvalitete, posebno materijalnu nezavisnost, neophodnu za kvalitetno donošenje odluka od važnosti za opće dobro građana, naroda. Naravno da stanje postdemokracije pruža sve više moći elitama; iste se već određeno vrijeme situiraju izvan demokratskih institucija, dezavuiraju iste, tako da su šanse za demokratsku kontrolu raspodjele blagostanja minimalne. Iz ovoga se postavlja i najvažnije pitanje: je li demokracija samo formalni proces izbora šefova vlada ili i kultura rasprave, kritika, građanskih prava, tolerancije, briga o neravnopravnima, multikulturalnost, uvažavanje »drugosti«...? Posebno, što se događa s uvažavanjem organizacija civilnog društva, s kulturom dijaloga, itd.

HR U Srbiji, malo-malo, pa izbori. No, donose li ti izbori promjene javnih politika i nove političke, ideološke, generacijske ili druge ideje?

Ovdje uočavam dva bitna fenomena: Prvi, frustracija ogromnog broja građana je velika, bez intelektualne, ideološke, kulturološke, političke ili bilo kakve smislene artikulacije. U ovaj se prostor ubacuju populističke stranke, s ozbiljnim pretenzijama i šansama da ugroze ionako krhku demokratsku strukturu Srbije. U određenim trenucima možemo vidjeti i brutalne tendencije korištenja parlamentarne demokratske vladavine za uspostavljanje autoritarne, zatim i totalitarne vlasti. Druga, predominacija stranaka desnice u Srbiji ne doprinosi spuštanju tenzija iz prošlosti, ne vodi međusobnom pomirenju i suradnji država bivše Jugoslavije. Inzistirajući na partikularnosti vlastitih istina, koristeći iste za legitimiranje unutar svojih granica, ove političke stranke doprinose tome da se društva bivše Jugoslavije sve manje razumiju, bez istinske želje za suradnjom u raznim oblicima života.

HR Srbijanske oporbene stranke imale su katastrofalne rezultate na nedavnim beogradskim izborima, dok je kakav-takav rezultat ostvarila tek oporbena lista Dragana

Đilasa, a na izborima je sudjelovala i Inicijativa *Ne davimo Beograd*. Otkud taj izmak glasača od aktualnih oporbenih stranaka, dok vladajuća SNS ima stabilne rezultate?

U Srbiji ne postoje organizirane političke opcije, stranke ili pokreti, koje bi prevladavajuće stanje »nedovršene države« dokinule i predložile odgovarajuće politike zbiljskog transformiranja države i društva usuglašenih s potrebama građana koji u njoj žive. Političke stranke u Srbiji i dalje opstaju na obrascu pljačke političkog plijena, kada su na vlasti, odnosno radikalne negacije istog koncepta kad su u oporbi. Istovjetan je slučaj stranaka nacionalnih zajednica, koje politički sustav Srbije preslikavaju na javni i svaki drugi angažman u okviru »svoje« nacionalne zajednice.

HR Treba li biti uloga političkih stranaka da motiviraju i pokreću društvo? Vidite li Vi stranke na ovdašnjoj političkoj sceni koje to čine i postoji li danas na srbijanskoj političkoj sceni autentična ljevica, nepatvorena desnica i liberalni centar?

Odgovorit ću kratko – na prvo pitanje odgovor je da, drugo i treće – ne i ne!

HR Je li na djelu, otkada je naprednjačka vlast u Vojvodini, »posrbijanjavanje« vojvođanskog identiteta?

To je očigledno! Pa cijela fertutma s obilježavanjem tzv. 100-godišnjice prisajedinjenja Vojvodine Srbiji, inicijativa za promjenu imena Grada Zrenjanina u Petrovgrad, kulturni natječaji na kojima se sredstva dodjeljuju za igre »kamena s' rame-na«, obilježavanje zavičajno-plemenskih tradicija, vode k tome. Siluje se kulturno-povijesno naslijeđe Vojvodine, poništava se njena lijevo-antifašistička tradicija, polako ali sigurno se stvara atmosfera nacionalne kulturne isključivosti, jasno se obznanjuje: Vojvodina je srpska, svi ostali su nebitni! Naravno, sve na bazi falsifikata, koje proizvode drugorazredni znanstveni, kulturni i politički izvođači radova, ljuti na Vojvodinu, koja ih je primila domaćinski, otvorena srca i duha, kako je i sve nas kroz historiju primala. Zato je sve to velika tragedija vojvođanskih prostora. No, »Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine.«

HR Izjava raznih srbijanskih političara o Kosovu ne manjka. Predsjednik Vučić kaže: Hvala, doviđenja – što se tiče priznanja Kosova. I u redu. To je valjda stav. Ali kako to da onda niti Vučić niti srbijanski političari kada govore o Kosovu nikada ne pričaju i o građanima albanske nacionalnosti na Kosovu, nego samo o Srbima?

Problem srpske politike od Miloševića do današnjih dana je u svojevrsnom kontinuitetu, gdje se na Kosovo gleda samo kao na teritorij, ne kao i političku zajednicu. Na tom Kosovu živi oko dva milijuna Albanaca i oko sto tisuća Srba. Kako riješiti pitanje Albanaca, a da Kosovo ponovo bude srpsko? Otjerati Albance, doseliti-premjestiti dva milijuna Srba, na primjer? Kako to uraditi? Naravno, imajući u vidu da smo već duboko zašli u XXI. stoljeće, kada nisu dozvoljena sredstva iz recimo, XIV., XV. ili XVI. stoljeća, kada su, recimo Arapi i Židovi protjerivani iz Europe. Još su nam svježja sjećanja na etnička protjerivanja u ratovima na teritoriju bivše Jugoslavije. Ako se to uzme u obzir, ostaje suštinski dogovor albanskog i srpskog naroda, prvenstveno njihovih predstavnika na Kosovu. Samo, jesu li politički vladari Srbije svjesni da moraju izvući optimum iz minimalnih ponuda, prvenstveno zbog preostalih Srba, i ostalih nealbanaca, kojih još ima na Kosovu, u cilju njihovog mirnog života i zaštite pripadajućih ljudskih i kolektivnih prava?

Ostaje li godina 1968. velikom temom, obilježava se pedesetogodišnjica?

Tema je velika, značajna, globalna... Potreba za pobunom je izraženija više nego ikada. »Biti realan, zahtijevati nemoguće« jedan je od najsnažnijih utopijskih pokliča u ljudskoj historiji, zahtjev, ne samo mladog čovjeka, za život posvećen promjenama i revoluciji. Ako to imamo u vidu, tko bi to u ovoj našoj nesretnoj zajednici obilježavao '68., i vjerojatno se igrao vatrom: predstavnici vlasti ili nacionalno razbarušena oporba? Studenti BU su proglasili »Crveni univerzitet Karl Marx«, što bi današnja studentarija, ili aktualna vlast, proglasila – »Univerzitet Draže Mihailovića, Milana Nedića i Dimitrija Ljotića«.

Kako promišljate o pojavama antisemitizma, primjerice, sada snažno izraženih u Mađarskoj?

U Mađarskoj, ali ne samo tamo, na djelu je vladavina populističkog karaktera. Jedna od zabluda u društvenom životu je da populist na vlasti ne mogu biti i dalje populist, jer ih mora uozbiljiti odgovornost vlasti, te mnogobrojni interesi koji istu okružuju. To je pogrešno, jer su mogućnosti populista kad su na vlasti neiscrpne da se manipulacijama odgode izvršenja predizbornih obećanja. Što je obećanje bilo veće, utoliko je lakše objasniti zašto ga se ne može izvršiti: od **Trumpovog** zida prema Meksiku, znatnog povećanja plaća i životnog standarda u Srbiji, bezbolnog Brexita u Britaniji, sve se može objasniti. Dobrom propagandom, koristeći se državnim resursima, »narod« će prihvatiti novu istinu o postojanju čitavih grupa unutrašnjih neprijatelja:

pripadnika bivših vlasti, civilno-društvenih aktivista, pripadnika strukovnih udruženja, medija, navijača... Popis je svakim danom duži, a registar neprijatelja nepresušan. Antisemitizam je također na listi onih političkih projekata koji uvijek mogu poslužiti za dobijanje političkih izbora. To što Židova skoro da više i nema u Srednjoj Europi, i to je dokaz ispravnosti učenja populista.

Je li završeno sa svijetom u kojem je bio i Jose Alberto Pepe Mujica, koji je obnašao dužnost predsjednika Urugvaja od 2010. do 2015., a u svijetu je postao poznat kao najskromniji i najsiromašniji predsjednik na svijetu, jer je od mjesečne plaće od 12.500 dolara (72.500 kuna), Mujica za sebe zadržavao samo 1.250 dolara ili 7.250 kuna. Među ostalim, veliko imanje predsjedničke palače ponudio je na korištenje migrantima iz Sirije.

Mujica je hvala vrijedan politički pregalac. On politiku shvaća, posebno ulogu pojedinca, kao slugu javnoga interesa, tako je i obavljao svoju predsjedničku dužnost. S druge strane, osnova demokratske politike jest spremnost da se građanin aktivno uključi u javni život i mijenja stvarnost. U toj i takvoj aktivnosti učvršćuju se odnosi, solidarnost i zajedničko djelovanje za korist političke zajednice. Iz toga se javlja povjerenje u demokratske institucije, koje je trajni osnov opstanka svakog demokratskog društva. Naravno, to istinski omogućuje društvu da napreduje. A, zato je, opet, potrebno imati povjerenja. Ljudi kao Mujica su dokaz da ljudi mogu imati povjerenja, naravno u određene ljude koji se bave politikom.

Nacrt Strategije razvoja javnog informiranja do 2023. godine

Novinarske i medijske udruge: Nametanje nelegitimne Strategije

Novinarske i medijske udruge smatraju da je Nacrt Strategije razvoja javnog informiranja do 2023. godine, koji bi, prema najavama Ministarstva kulture i informiranja, uskoro trebao ući u javnu raspravu – nelegitiman dokument, izrađen bez sudjelovanja relevantnih predstavnika struke i civilnog društva.

Neprihvatljivo je da se ovako važan dokument, koji bi u značajnoj mjeri trebao odrediti sudbinu novinara, medija i medijskih sloboda u narednih pet godina, pa i duže, suprotno demokratskoj proceduri, donosi bez jasne metodologije, široke participativnosti, ali i bez predstavnika reprezentativnih novinarskih i medijskih udruga.

Novinarske i medijske udruge koje su, nezadovoljne kadrovskim rješenjima u vrijeme izrade Nacrta strategije, metodologijom, strukturom i ovlaštenjima članova Radne grupe, istupile iz njenog sastava, upozoravaju na namjeru Ministarstva kulture i informiranja da ovaj dokument nametne medijskoj zajednici.

Zato ćemo iskoristiti sva demokratska sredstva da se tome suprotstavimo i javnosti ponudimo svoje viđenje nove medijske regulative, posebno zabrinuti najavom državnog tajnika **Aleksandra Gajovića** o povratku države u medijsko vlasništvo.

Takvo retrogradno rješenje može imati dramatično negativne posljedice na medijsku scenu, već suočenu s veoma ozbiljnim problemima i dodatno će ugroziti medijske slobode i medijski pluralizam.

Novinarske i medijske udruge su uvjerene da Nacrt strategije, zasnovan na interesima vlasti, a ne struke i javnog interesa građana, neće biti moguće suštinski izmijeniti tijekom javne rasprave.

Prema našem stavu, najbolji izlaz iz novonastale situacije bilo bi formiranje nove radne grupe s osobama visokog profesionalnog i moralnog integriteta, medijskim stručnjacima i predstavnicima relevantnih novinarskih i medijskih udruga, kao i organizacija civilnog društva, kao zastupnika interesa građana u ovom procesu.

Beograd, Novi Sad, Niš, Kragujevac, 9. travnja 2018.

Potpisnici (po abecednom redoslijedu):

Asocijacija medija – ASMEDI

Asocijacija nezavisnih elektronskih medija – ANEM

Asocijacija onlajn medija – AOM

Nezavisno društvo novinara Vojvodine – NDNV

Nezavisno udruženje novinara Srbije – NUNS

Poslovno udruženje Lokal pres – LP

Udruženje novinara Srbije – UNS

Rimokatolička crkva sv. Gjurja u Subotici.

Zapis za budući naraštaj

Novinski tekstovi informiraju o aktualnim događajima, ali je njihova uloga važna i s povijesnog gledišta, jer svjedoče o trenutnom vremenu za buduće generacije. U to su se uvjerili mnogi istraživači osvjetljavajući događaje iz prošlosti kroz nekadašnje zapise u novinama.

Tekst iz 1895. godine u *Subotičkoj Danici* nastao je kako bi »budući naraštaj« imao uvida u izgled stare Subotice, što se naglašava i u tekstu pod naslovom »Dvi rimokatoličke stare crkve u Subotici«: »Slike na strani 67-oj prikazuju nam dvije stare crkve u Subotici i pridgrađima. Jedna je crkva svetog Đurđa, koja se nalazi u pridgrađu takozvanom Bajnatu ili Senti, a druga je crkva svetog Roke (Ivana Rokusa) u pridgrađu takozvanom Keru. U oba ta dila varoši su Bunjevci u velikoj većini. Te stare crkve prikazujemo, da budući naraštaj vidi, kako je bilo u prošlosti, i kako je izgledala stara Subotica, jer će se na njihovo mjesto skorim zidati nove lipe crkve, dostojne ugledu 'Subotice bele'«.

Stari zapis iz *Subotičke Danice*, kao svjedočanstvo starih vremena, objavljen je i u »Povijesti izgradnje crkve Svetog Jurja u Subotici u svjetlu dokumenata i novina« u izdanju župnog ureda sv. Jurja 1998. godine. Na naslovnoj strani objavljena je grafika **Antuna Rudinskog** koju je poklonio za izložbu u povodu 100. godišnjice izgradnje crkve. Župa sv. Jurja ustanovljena je 1841. godine. Prvotna bogomolja bila je u kući, a potom je 1896. godine izgrađena crkva, lijepa i danas.

Kako Vi vidite ove probleme?!

Moj bivši susjed, po profesiji psiholog, u mojim mlađim danima, kada je moj stariji sin imao oko tri-četiri godine, objašnjavao mi je kako se u vrtićima među mališanima može ispitati kakvi odnosi vladaju u njihovim obiteljima. Djeci su dali zadatak da nacrtaju njihovu familiju. Cijelu priču je »ilustrirao« crtežima iz jednog vrtića. Ova poduka mi je bila jako zanimljiva. Primjera radi, na veće obiteljske probleme, ili psihičke probleme samog djeteta, ukazuju »osakaćeni likovi« mame, tate, braće i sestara, koji su prikazani bez ruku ili nogu, u nesrazmjernim visinama itd. Svega ovog sam se sjetio kada sam vidio tu prikazani crtež, djevojčice koja pohađa drugi razred osnovne škole. »Autorica« voli crtati, često se izolira tako da ode u drugu sobu crtati, često samostalno bez zadane teme. Temu ovog crteža je sama izmislila, možda inspirirana pričom o Pepeljugi ili kao rezultat nekih novijih crtića, koje, da budem iskren, često nerado gledam, zbog »suvremenih« grafičkih rješenja, zbog teme, zvuka: dernjave i pucnjave itd. Pitao sam djevojčicu o čemu razmišlja »siromašna« i što drži »bogata« u ruci, je li to možda mobitel? Odgovorila mi je smješkajući se: »Jedna ima novca u lisnici, a druga nema!« Bogata djevojčica je prikazana kao nasmijana zlatokosa princeza s krunom, dok je druga tmurnog izraza, tamne kose, u ruci drži metlu i čisti pod, pokraj nje je kanta za đubre. Iz ovog detalja mislim da je djelomice na crtež utjecala priča o Pepeljugi. Ono što me je zaprepastilo bilo je pitanje koje sam postavio samom sebi: što je malu djevojčicu natjeralo da svoja osjećanja izražava ovim crtežom, zapravo što se mota u njenoj plavokosoj glavicu?

Na početku Svijeta

Sjećam se kada sam pohađao nižu glazbenu školu na satovima zborskog pjevanja učili smo revolucionarne pjesme koje su tada bile u modi. U memoriju mi se urezao tekst i melodija pjesme o **Florianu Geyeru**, vođi pobunjenih seljaka u srednjem vijeku. Pjesma počinje riječima: »Na početku svijeta nije bilo ni bogatih ni siromašnih«. Po tadašnjim, prije svega marxističkim teorijama i **Isus Krist** je propovijedao jednakost, a bogatstvo je smatrao preprekom na putu u Raj. Govorio je: »Još vam kažem, lakše je devi proći kroz iglene uši, nego bogatašu ući u kraljev-

Bogati i siromašni

stvo nebesko« (Matej, 19-24). Pokretačima i sudionicima bezbroj socijalnih pobuna, protiv nejednakosti u povijesti, upravo je ideja vodilja bila: »Jednakost za svakog«. Kao što su to pjevali pobunjeni seljaci **Floriana Geyera** (uzgred on je bio plemić, i vatreni pristaša **Martina Luthera**, umro je 1525.). Danas osnovna ljudska prava sadrže upravo tezu o jednakosti. Tako je i u našem i u ostalim demokratskim ustavima. Ali jedno je pravo, a praksa je drugačija. Društvena nejednakost je itekako prisutna i u našem društvu, kao i u cijelom svijetu. Pitam se zašto dijete od nepunih devet godina razmišlja o bogatima i siromašnima, stavljajući u prvi plan novac. Možda kao svako dijete želi »svašta«, a roditelji mu kažu »to ne možemo kupiti, jer nemamo za to novca!« A dijete gleda i reklame u kojima pozivaju prije svega umirovljenike da uzmu »povoljni« umirovljenički kredit, da bi mogli kupiti unucima »sve što oni žele«. U neslužbenoj »vladajućoj ideologiji našeg društva« samo uspješni i ujedno bogati mogu služiti kao model poželjnog ponašanja; to jest da budeš bogat. Trebaš biti sportaš, pjevač ili političar, jer oni »mlate lov« na razne legalne i nelegalne načine. Uostalom, tko šiša učenje i znanje.

Kako pobijediti nejednakost?

Danas u svijetu ima nevjerojatno bogatih pojedinaca. Neki svoju »savjest« umiruju formiranjem raznih fondacija ili donacijama fondovima za pomoć siromašnima. Naplaćivanje većih poreza je neefikasno zbog postojanja »poreznih raje«. U Ujedinjenim narodima također razmišljaju o rješenju ovog problema, i u pripremi je jedna rezolucija o »ljudskom pravu na migracije«. Tekst još nije usvojen, ali osnovne intencije su: svatko ima pravo ići kamo želi radi boljeg života. U realizaciji tog cilja može i ilegalno prijeći državne granice, a država koju je izabrao kao svoj cilj mora mu osigurati ista prava kao svojim građanima starosjediocima. Ako država za to nema novca, onda postoji prijedlog da se vlade zaduže na financijskom tržištu. Socijalne tekovine, prije svega u zapadnoeuropskim državama, rezultat su viševjekovnih borbi »nejednakih«. Sve te razlike su vidljive preko TV kanala, i npr. nezaposleni mladi, ali neobrazovani Somalijci žele u Njemačku. Istina, i tamo će biti nezaposleni, ali država će im rezolucijom UN-a omogućiti stan, hranu i 500 eura minimalca. Vraćamo se u doba **Robina Hooda** i za potrebe siromaha oduzimat ćemo sada od bogatih država i njenih građana, a usput, pojedinci, financijski moćnici će se još više bogatiti. Zauzvrat, mi ostali, možemo se boriti »za ideale o jednakosti ljudi«.

Za Tita i otadžbinu!

Drugo lice SUBOTICE

Grad – nadam se da se neću odveć zamjeriti struci – osim svojih stanovnika, arhitekture i grob(a)lja čine i njegovi spomenici, a Subotica u ovoj posljednjoj kategoriji spada svakako među zanimljivije naseobine. U njenom samom središtu, recimo, nalazi se »spomenik-Trojstvo« u kome dominira lik opskurnog »cara« **Jovana Nenada Crnog**. Nešto dalje, kod *Jadrana*, je i spomenik »Njihovoj vernosti«, zapravo do farsičnosti eufemizirani naziv za besmisleni smrt prisilno mobiliziranih Subotičana koji su poginuli u ratu u kom Srbija nije sudjelovala. Pa zatim ideološki frizirani spomenik »Palim junacima za oslobođenje i ujedinjenje« kod MESSC-a... Svi oni, kako je to svugdje praksa, predstavljaju izraz moći države ili preciznije: stanje duha, odraz kulture, obrazovanja i još mnogo čega drugoga što se uklapa u psihološki profil nositelja vlasti, pa zvali se oni i **Radoman Božović**.

U novije vrijeme, točnije od veljače ove godine, Subotičani su svjedoci vrlo zanimljive želje pojedinaca za sadnjom spomenika. Tako je zbog mecene i do sada neotkrivenog ljubitelja brončanih i kamenih ličnosti **Lajosa Csáková** Skupština grada održala izvanrednu sjednicu na kojoj je blagoslovila njegovu inicijativu da ispred *Bossa* podigne spomenik **Mátyásu Korvinu**, a prije desetak dana još jedan osvjedočeni djelatnik u oblasti kulture najavio je otjelotvorenje (ili: ospomeničenje?) slične nakane.

Riječ je o tome da je vlasnik *Mini Jugoslavije* **Blaško Gabrić** na konferenciji za novinare podijelio s javnošću Radosnu vijest,

njavljujući za 2. svibnja na svom placu u Aleksandrovu postavljanje skulptura kralju **Aleksandru (Karađorđeviću)** i vojvodi (**Živojinu**) **Mišiću**. Tako će bista druga **Tita**, koja se već nalazi u *Mini Jugoslaviji*, uz Mišića, dobiti susjeda u vidu jednog od njegovih najvećih ideoloških neprijatelja – pobjeglog kralja raspale države odmah na početku Drugog svjetskog rata u Jugoslaviji. Svoj i inače više nego zanimljivi lik Gabrić je ovim činom dodatno obogatio, jer je spajanjem maršala i kralja ne samo nastavio trend službenog sluđivanja građana ove zemlje po kom su partizani i četnici zapravo bili kolege (samo u različitim uniformama) u borbi protiv zajedničkog neprijatelja nego na šapku ovdašnjeg lidera socijalističke internacionale stavlja krunu »društveno prihvaljivog nacionalizma«. Da apsurd bude veći, Gabrić je za ovo »osveštavanje ideološke uravnilovke« potporu dobio i od predsjednika ovdašnjeg *Centra Tito Miklósa Olajosa Nagya* kao jednog od rijetkih deklariranih komunista; pripadnika nekoć moćne (i jedine) partije čiji su članovi i na sam spomen Maršala svoju misao zaustavljali u stavu mirno, dok im se imenovanje Kralja reflektiralo verbalnom pljuvačinom.

U nedostatku drugih briga dokona javnost s nestrpljenjem čeka što će na sve ovo reći česti posjetitelj *Mini Jugoslavije*, Titov unuk **Joška Broz**: »Majku vam božiju« ili »Za Tita i otadžbinu«?

Ali, koji god odgovor bio, valjda će netko smoci snage i Gabriću (i sličnima) reći: »ako to već morate činiti, nemojte javno«. Ostalo je tu i pristojnog svijeta.

Z. R.

Umirovljenici PTT Subotice u posjetu Osijeku

Međunarodni susret umirovljenika pošte

Članovi Udruge PTT umirovljenika Subotice su u okviru dugogodišnje suradnje s Udrugom umirovljenika pošte iz Osijeka boravili koncem ožujka u ovom hrvatskom gradu, u kojem se svake godine, uoči uskrasnih blagdana priređuje Međunarodni susret umirovljenika pošte.

Kako je za naš list prenio predsjednik spomenute subotičke udruge **Dubravko Bugarski**, na ovom petom po redu susretu, osim upoznavanja i druženja uz tamburaše, gosti su imali prilike pogledati izložbu rukotvorina i raznih predmeta izrađenih u duhu blagdana.

Goste na susretu pozdravili su prvi potpredsjednik Gradskog vijeća Grada Osijeka **Drago Šerić**, pročelnik osječkog Upravnog odjela za socijalnu zaštitu, umirovljenike i zdravstvo **Romano Kristić** te predsjednik Udruge umirovljenika HPT-a Osijek **Božidar Buhin**.

Osim gostiju iz Subotice, na ovom su susretu bili umirovljenici pošta iz Tuzle (BiH) i Pečuha (Mađarska).

I. P. S.

Dubravko Bugarski s članicama
Udruženja PTT umirovljenika Subotice

Promocija hrvatskih odjela

Hrvatsko nacionalno vijeće i Udruga *Naša djeca* organiziraju promociju hrvatskih odjela, koja će biti održana u utorak, 17. travnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. U sklopu promocije bit će prikazani filmovi u kojima su djeca hrvatskih odjela glavni glumci, a koje je financirala spomenuta Udruga. Također, u programu će sudjelovati i djeca hrvatskih vrtića iz Subotice i

okolice, a nakon programa zainteresirani roditelji će moći prikupiti potrebne informacije oko upisa u prve razrede osnovne škole i informirati se o prednostima pohađanja nastave na hrvatskom jeziku.

Početak je u 18 sati.

Ž. V.

Održan znanstveni skup *Expres* 2018

Više od polovice mladih sudionika

Međunarodni znanstveni skup *Expres* 2018 koji je u Subotici održan u petak, 6. travnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće desetu godinu okupio je tridesetak stručnjaka i mladih znanstvenika iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Mađarske i Slovačke.

Skup je bio posvećen obnovljivim izvorima energije i energetske efikasnosti, a govorilo se i o toplotnim pumpama, pametnim gradovima...

Prema riječima organizatora prof. dr. **Józsefa Nyersa**, ovakav vid znanstvenih skupova dobra je prilika za mlade istraživače iz zemlje i inozemstva da predstave svoj rad. »Cilj ovoga događaja je predstavljati nove otkriće. Među sudionicima ima puno mladih doktoranata i doktora znanosti koji će ovdje predstaviti svoja najnovija znanstvena otkrića«, rekao je Nyers i dodao kako su sve teme vrlo suvremene.

Predavanjem na temu razvoja pametnih gradova i pametnih zgrada skup je otvorio prof. dr. **Branislav Todorović** sa Sveučilišta u Beogradu. Rekao je kako je veliko pitanje hoće li čovječanstvo moći izdržati pritisak kada se i ako se pojave pametni gradovi, hoće li moći savladati sve to a da ne upropasti samog sebe. Prema njegovu mišljenju jedan grad i jedna zgrada mogu biti pametni ako imaju pametne stanovnike i pametne ljude koji vode taj grad.

J. D. B.

Sajam antikviteta i kolekcionarstva u subotu u Népköru

Proljetni, 77. po redu, međunarodni susret kolekcionara održat će se u subotu, 14. travnja, u velikoj dvorani Népköra, od 9 do 14 sati. Iz Društva kolekcionara Subotica najavljuju prisustvo oko 70 izlagača i više stotina posjetitelja, prvenstveno iz naše, ali i okolnih zemalja.

Na tradicionalnom susretu subotičkih kolekcionara, jednom od najznačajnijih ove vrste u Srbiji, susreću se kolekcionari i ljubitelji numizmatike, filatelije, starih razglednica, knjiga, satova, značaka, odlikovanja, oružja, slika, nakita i raznih drugih antikviteta i umjetničkih predmeta.

»Do sada je zakupljeno 110 stolova za oko 70 izlagača, koji pretežno dolaze iz Vojvodine, a bit će i izlagača iz inozemstva, odnosno iz Mađarske i Bugarske. Uglavnom će biti izloženo sve što pripada kolekcionarstvu, čak se ne može ni nabrojati sve što će biti izloženo«, kaže predsjednik Društva kolekcionara Subotica **Silvester Gerlovič**.

www.subotica.com

Zdravlje za sve

Svjetski dan zdravlja je prilika podsjetiti stanovništvo na značaj zdravstvenih stilova života i prevenciju faktora rizika za nastanak najčešćih poremećaja zdravlja

SVake godine 7. travnja obilježava se *Svjetski dan zdravlja*, a ovogodišnja tema je *Univerzalna pokrivenost zdravstvenom zaštitom: dostupna i pristupačna svima – Zdravlje za sve*. Institut za javno zdravlje Srbije dr. Milan Jovanović Batut, uz podršku Ministarstva zdravlja Republike Srbije i Svjetske zdravstvene organizacije ovaj datum ističe iz kalendara javnog zdravlja s ciljem da zdravstvena zaštita bude dostupna svima. Također, ove godine obilježava se 70 godina od inicijative i prvog obilježavanja Dana zdravlja. Iako bi svi trebali imati dostupnu zdravstvenu zaštitu uvijek i svugdje, često smo svjedoci da to baš i nije tako. Također, često vidimo i krivimo druge zbog našega zdravlja, a ujedno zaboravljamo sami sebe upitati koliko smo uradili i jesmo li mogli više? Obično to pitanje postavljamo kada već, najčešće, bude kasno. Ovaj dan je samo jedan u nizu kada se na poseban način opominje i podsjeća da svakodnevno trebamo voditi računa o svome zdravlju. Tim povodom razgovarali smo s dr. **Zoricom V. Dragaš**, specijalicom socijalne medicine u Zavodu za javno zdravlje Subotica.

Ulaganje u zdravlje

Postaviti zdravlje u središte interesiranja svake osobe i da se o zdravlju razmišlja onda dok čovjek još nije bolestan, osnovni je cilj promocije zdravlja.

»Često zakašnjela dijagnoza ili liječenje koje se ne provodi na pravilan način ne daje željeni ishod. Posljednjih nekoliko desetljeća zdravstveno osiguranje se pojavilo kao ključna strategija za ostvarivanje napretka u odnosu na druge zdravstvene i šire razvojne ciljeve. Zemlje koje ulažu u zdravstvenu zaštitu investiraju u ljudski kapital. Pristup osnovnoj zdravstvenoj njezi i financijskoj zaštiti ne samo da poboljšava zdravlje ljudi i očekivani životni vijek, već štiti zemlje od epidemija, smanjuje siromaštvo i rizik od gladi, osigurava radna mjesta, pokreće ekonomski rast i povećava ravnopravnost spolova«, kaže dr. Dragaš.

Svjetski dan zdravlja je prilika podsjetiti stanovništvo na značaj zdravstvenih stilova života i prevenciju faktora rizika za nastanak najčešćih poremećaja zdravlja.

»Pravilna ishrana i pravilna nadoknada tekućine, svakodnevna individualno dozirana tjelesna aktivnost, kontrola stresa, odmor i noćni san, isključenje duhanskog dima i droga, isključiva-

nje zlorabe alkohola i lijekova, kao i građenje odgovarajuće socijalne mreže sastavni su dijelovi koncepta zdravog načina života koji treba u okviru svojih mogućnosti i znanja izgrađivati svaka osoba i svaka obitelj«, istakla je sugovornica.

Na pitanje koliko je danas moguće provesti sve ove ciljeve dr. Dragaš kaže:

»Upravo radi toga mi je zadovoljstvo raditi na promociji zdravlja, koja počiva na onim jednostavnim, lako provodljivim mjerama koje svaka osoba može provesti za sebe u ovome momentu, bez ikakvog čekanja i odgađanja. Sva istraživanja su pokazala da upravo te mjere primarne prevencije donose najbolje rezultate, ne samo za zdravlje osobe i obitelji, nego i u smislu očuvanja financija i kapaciteta zdravstvene službe u određenoj državi. Koliko je to ostvarivo ovisi od svih nas, od pojedinaca jednim dijelom, a drugim dijelom je na organiziranoj društvenoj zajednici. Ali, kao što sam rekla, ako postoji nešto što mi možemo uraditi odmah i sada u ovome momentu, onda od toga zaista i treba početi. Dok mi ne dočekamo da drugi urade za nas, zakonodavac i država, mi možemo sami puno toga uraditi«, naglašava dr. Dragaš i dodaje da što je čovjek bliži tome da gubi zdravlje, on je sve spremniji nešto u svome životu promijeniti. Kao problem naša sugovornica je istaknula što mnogi ljudi imaju zakašnjelu odluku, a razmišljanje o zdravlju ne treba biti odgođeno i banalizirano, to je nešto gdje ne treba puno mudrovati.

»U tome smislu, kad kažemo izgraditi zdrav način života za sebe i svoju obitelj, postoji samo jedan jedini zdrav način života koji podrazumijeva određene principe, postupke i jednostavne efikasne mjere. Svaka osoba može za sebe, principe i pravila, provesti na svoj vlastiti način. To je ono što svi možemo uraditi na osnovu svog znanja i svojih mogućnosti«, kazala je dr. Dragaš.

Promocije zdravlja

Mimo obilježavanja datuma iz kalendara zdravlja organiziraju se i razne akcije. Jedna od tih je »Selu u pohode« kada se po riječima dr. Dragaš obilaze prigradska naselja i na taj način se stigne i do ljudi gdje je zdravstvena zaštita manje dostupna. Prilikom ovih akcija se često otkrije početak neke bolesti.

»S našim nalazima samo upozorimo stanovnike i preporučimo osobi da ode kod svog liječnika. Ukoliko se naslutio poremećaj zdravlja, moguće je na vrijeme krenuti s liječenjem i jednostavno krenuti u zdrav način života. Mnoge bolesti se mogu riješiti i zdravom prehranom i tjelesnom aktivnošću.«

Liječenje preko interneta

Svakodnevno smo svjedoci da ljudi često posegnu za internetom kako bi što prije došli do »stručnog« mišljenja oko eventualne bolesti koju su nerijetko sami sebi dijagnosticirali. Opasnosti da se na ovakva način traži pomoć ima nebrojeno, te je dr. Dragaš i o tome govorila. »Jako je važno čiji se tekst čita. Postoje tekstovi na internetu koje financira farmaceutska industrija koja ima određeni cilj, možda ne daje lažne informacije, ali ističe određene informacije koje neka osoba baš uzme zdravo za gotovo. Kritičkom načinu razmišljanja se svi trebamo učiti. Treba znati, i pod uvjetom da je tekst na internetu skroz točan, da su ljudi, svatko na svom nivou, različiti. Svatko ima svoj genotip i fenotip. Određene karakteristike, spol, godine starosti, navike, način života također treba uzeti u obzir. Ista bolest ima različite faze, tipične i atipične sindrome... Osnovna je poruka da se ovakvi tekstovi mogu čitati, ali ne trebaju uzimati kao jedino mišljenje. Druga veoma važna stvar na internetu jest gubitak vre-

mena. Ima bolesti koje su i najteže, ali ukoliko se u prvim fazama otkriju, uspiju se izliječiti. Postoje stvari koje se mogu koristiti preko interneta, ali teško je odrediti što je to, i ne treba tako niti sebe, niti svoju obitelj, a napose djecu tretirati i liječiti. Makar toliko trebamo posvetiti sebi i svome zdravlju«, kaže dr. Dragaš i dodaje: »Znam da je lako sve to reći, a teško uraditi. Jesmo li mi svjesni da još uvijek ima zakazivanja, redova, gužvi? Jesmo li svjesni kakav je zdravstveni sistem? Jesmo. Naša zemlja još uvijek nije ekonomski razvijena. Iskustva su različita, ponekad se naprave i pogreške. Možda je to i duže nego li je planirano, ali drugog izlaza nema. Kada primijetimo da je poremećaj zdravlja nastao, još uvijek nam je najsigurnije da se obratimo na stručnom mjestu.«

Depresija

Svi stručnjaci ističu kako će depresija biti među vodećim bolestima 21. stoljeća. Iako je to činjenica, po riječima sugovornice, depresija je sve učestalija i nije povezana samo s ekonomskim siromaštvom i beznađem. Interesantno je da su tamo gdje se ljudi bore za egzistenciju, niže stope samoubojstva.

»Dolazimo do toga, što se često spominje, da je česti uzrok depresije kriza u obitelji. Otudivanje čovjeka od čovjeka, prepustenost samome sebi, usamljenost nije ništa novo. Tu je i zloupotreba alkohola, droga, to mnogi vide kao bijeg od stvarnosti. Traženje smisla postojanja je nešto što brine mnoge. Opet se tu vraćamo na početak, samome sebi. Nemojmo se liječiti preko interneta ili preko društvenih mreža, nego građenjem pozitivne socijalne mreže, okruživanjem ljudi koji nam znače, kojima mi značimo. Pokušajmo napraviti neku selekciju, gdje je moguće, da se ne opterećujemo ljudima koji nas opterećuju. Svijet ne možemo mijenjati, ali od tehnike možemo uzeti ono što nam je i koliko potrebno. Također apeliram na roditelje da od djece ne prave ostvarenje vlastitih snova, nego da i djecu učimo uspostaviti ravnotežu, a tu nam je najvažnija ravnoteža želja, potrebe i mogućnosti«, preporučila je dr. Dragaš.

Ž. V.

Zdrav način života

Pravilna ishrana u sebi sažima više principa. Od pravilnog izbora namirnica, njihovog pravilnog kombiniranja trebamo svakodnevno dobiti tri osnovna izbalansirana obroka, u smislu energetskih i nutritivnih potreba. Pravilna ishrana uključuje, osim tri obroka, i dva međuobroka, i to voćne užine. Voće se treba jesti na prazan želudac. Također je važan i pravilan način pripreme namirnica, te da dan treba započeti doručkom, a večera treba biti laganija od ručka. Hranu treba uzimati najkasnije do 19 ili 20 sati. Osim toga, važan je pravilan ritam uzimanja obroka i redovno pražnjenje crijeva.

Svjetski dan zdravlja

U Somboru manje prvašića

Klupe sve praznije

Prvi puta u školske klupe 1. rujna sjest će 574 prvašića u Somboru i selima koja pripadaju teritoriju ovog grada. U pet gradskih osnovnih škola bit će 356 pravšića, a u 14 seoskih osnovnih škola 218. Za pohađanje nastave na mađarskom jeziku izjasnilo se petero budućih prvašića u Somboru i 20 u školama u Lemešu, Bezdanu i Telečkoj, dok u Doroslovu, selu gdje Mađari čine većinu stanovništva, nema nijednog prijavljenog prvašića za nastavu na mađarskom jeziku. Ako se podaci o broju prvašića usporede sa školskom 2013./14. godinom u školskim klupama bit će čak 147 đaka manje. Nijedna škola nema više od 100 prijavljenih novih đaka, a najmanje ih je u Kolutu – samo četvero. Samo škole u Stanišiću i Kljajićevu imaju više od 30 prvašića, pa samim tim i mogućnost da formiraju dva odjela.

Monoštor

Za upis u prvi razred u Monoštoru je prijavljeno 20 mališana, što znači da će naredne školske godine u monoštorskoj školi biti jedan razred prvašića.

»Prvi puta jedan odjel prvašića upisali smo prije tri godine i tada je bilo 17 đaka. Do tada smo uvijek imali 30 ili nešto više od 30 mališana, što znači da smo mogli formirati dva odjela prvašića. Nakon te godine sa 17 naredna generacija imala je 31 prvašića, pa smo opet mogli imati dva odjela. Prošle jeseni, odnosno ove školske godine, bila su prijavljena 26 buduća prvašića. S obzirom na to da smo otvorili i odjel na hrvatskom jeziku, dobili smo odobrenje da upišemo dva odjela prvašića«, kaže ravnateljica Osnovne škole 22. oktobar u Monoštoru **Marija Mrgić**.

Prema njenim riječim tek je završeno evidentiranje budućih đaka, pa se još ne zna hoće li biti roditelja zainteresiranih za nastavu na hrvatskom jeziku. Ukoliko bude, za otvaranje odjela ponovno će se morati tražiti suglasnost Ministarstva prosvjete i Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, jer je to zakonska obveza u slučaju da se otvaraju odjeli s manje od 15 učenika.

»Prije 10-11 godina u svih osam razreda bilo je 360 učenika. Ove školske godine ih je 220, a iduće će ih biti još manje. Ne samo da imamo manje upisanih đaka, već se događa da nam djeca odlaze i tijekom školske godine. Jednostavno cijele obi-

Usporedba

Prije godinu dana u prvi razred na teritoriju Grada Sombora bilo je 640 prijavljenih prvašića, ove godine 574.

Prije godinu dana u somborskim selima bilo je 278 prvašića, ove godine ih je za 60 manje. Prošle godine nastavu na mađarskom odabrao je 31 mališan, a ove njih 25.

telji se iseljavaju, odlaze u inozemstvo», kaže Mrgićeva i dodaje da Monoštor dijeli sudbinu ostalih somborskih sela u kojima je također djece sve manji broj, a sve veći broj obitelji koje odlaze u potrazi za poslom.

Bereg

U Osnovnoj školi *Moša Pijade* u Beregu mogu kazati da će devetero budućih prvašića popraviti statistiku ove škole, jer trenutačno u školi imaju odjel učenika u četvrtom razredu u kome je samo četvero učenika.

»U bereškoj školi sam 32 godine, i svake školske godine imamo prvašića dovoljno za upis samo jednog odjela. Ove školsku godinu završit ćemo s 59 učenika, a primjerice početkom 90-ih godina prošlog stoljeća bilo je više od 130 đaka«, kaže ravnateljica škole **Renata Koporan**.

Ne samo da se iz godine u godinu smanjuje broj đaka, već đaci odlaze i tijekom školske godine ili na prijelazu iz jednog razreda u drugi.

»Na početku ove školske godine otišla nam je jedna obitelj s troje djece. Prije nekoliko godina iz škole je ispisano čak pet učenika, jer su ih njihove obitelji povele u inozemstvo gdje su se preselili i nastavili živjeti. Svake godine nam se to događa i rekla bih da je takvih slučajeva sve više«, kaže ravnateljica.

Usprkos malom broju đaka nastavak rada škole u Beregu za sada nije upitan, ali se pred početak svake školske godine mora tražiti suglasnost za otvorenje odjela i do sada su nadležno ministarstvo i Pokrajinsko tajništvo uvijek odobravali otvaranje odjela s po nekoliko učenika iako je zakonski minimum 15 đaka. A raditi u malim odjelima ima i svoje dobre i loše strane.

»Loše je što u odjelima s po nekoliko učenika ne postoji zdrava konkurencija, natjecateljski duh među đacima. S druge strane, nastavnik se može posvetiti svakom djetetu, što jest dobro. Prednost malih odjela je što možemo dobro upoznati djecu. Mnogi od nas bili su nastavnici i njihovim roditeljima, tako da znamo obiteljske prilike i možemo naš rad prilagoditi đacima. Imamo učenika koji dolaze iz obitelji samohranih roditelja, učenika kojima su majke na privremenom radu u Njemačkoj, a o njima brinu bake ili očevi i onda je dobro što mi znamo kakvo je obiteljsko stanje i što se učenicima možemo posvetiti ponaosob, izaći djeci u susret. Kada imate odjel od 28 ili 30 učenika, takvo što nije moguće«, kaže Koporanova.

U Somboru je najmanje prijavljenih prvašića u Kolutu, gdje ih ima samo četvero, te u Doroslovu i Telečkoj, gdje bi po šestoro mališana trebalo 1. rujna krenuti u školu.

Z. V.

Tjedan u Somboru

Slučaj kulturne djelatnice iz Stanišća

ili kako je jedna lokalna organizatorica kulturnih aktivnosti dospjela do najgledanije emisije pokrajinskog javnog servisa

Umjesto analitičara raznih fela, političara, pozicijskih i oporbenih, gošća jedne od najgledanijih emisija pokrajinskog javnog servisa bila je **Dragana Đapić**, kulturna djelatnica iz Stanišća. To što je za samo godinu i pol dana tri puta dobila otkaz i to usprkos pomacima koje je kao organizatorica kulturnih aktivnosti napravila u svojoj sredini, bilo je dovoljno da se u (jakoj) konkurenciji izbori za gostovanje u emisiju koja je definirana kao emisija koja se bavi aktuelnim temama, ostavljajući studio otvorenim za sučeljavanje različitih mišljenja. A slučaj Dragane Đapić počeo je kada je u Somboru krenula famozna racionalizacija. Procjena je bila da njeno radno mjesto organizatorice kulturnih aktivnosti koje je bilo pri mjesnoj zajednici više nije potrebno i ekspresno joj je uručena radna knjižica. Nije to pokolebalo Dragana pa je presavila tabak i podnijela tužbu zbog otkaza, a u međuvremenu isti posao nastavila je raditi kao uposlenica somborskog kulturnog centra. I nastavila je neumorno raditi. Ono što joj je posao. Ono što je radila proteklih 12 godina. Organizirala je izložbe, radionice s djecom, pisala projekte... I čekala pravdu na sudu. A to čekanje pravde na sudu oteglo se na više od godinu dana. Ipak, konačna presuda je bila u Draganinu korist, ali ne zato što po mišljenju suda jednom selu treba organizatorica kulturnih aktivnosti, već zato jer je prilikom otkaza napravljena proceduralna pogreška. A da bi ispoštovala presudu i vratila se na staro radno mjesto morala je dobiti otkaz u kulturnom centru. Sljedeći korak bio je već očekivan – poslije samo desetak dana, drugi puta dobila je otkaz i u mjesnoj zajednici.

E sada, istine radi, nije ni Dragana bez »grijeha«. Drznula se u selu organizirati prosvjede građana zbog knjižnice koja je zatvorena, drznula se i politički se aktivirati u jednoj oporbenoj stranci, drznula se promovirati donorstvo organa. I tko zna što bi joj još moglo pasti na pamet, pa je za svaki slučaj bolje da nije tu.

Z. V.

P. S.: Imala je emisija u kojoj je gostovala Dragana Đapić na odgođenom gledanju dvostruko više pregleda od emisije u kojoj je gostovao ministar vanjskih poslova. I to je nešto.

Rad na očuvanju povijesnog naslijeđa

 Duško Lupurović

Zavičajno društvo *Stara Beška* iz Beške osnovano je 2000. godine, a osnovni cilj njegovog rada je očuvanje kulturno-povijesnog naslijeđa i tradicije Beške. U organizaciji ove udruge svake godine posljednjeg vikenda u svibnju održavaju se *Zavičajni susreti*. Tada u Bešku dolaze podunavski Nijemci (Švabe), bivši stanovnici Beške, njihovi potomci i rođaci. U povodu njihovog posjeta od 2005. godine u Beški se organiziraju kulturno-povijesna predavanja, promocije knjiga, obilazak obale Dunava i turističkih destinacija. Tijekom svog djelovanja i rada ova udruga ostvarila je uspješnu suradnju i s udrugama u susjednim državama.

»Surađujemo sa Zajednicom protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata kao i s cijelom organizacijom Srijemaca koji su tamo, a na čijem čelu je **Mato Jurić**. Također, ostvarili smo veoma lijepu suradnju s Udrugom podunavskih Švaba čije je sjedi-

šte u Stuttgartu. Naša suradnja sa susjedima u Hrvatskoj je veoma uspješna. Redovito odlazimo na njihove svečanosti, posebice na manifestaciju *Svinjokolj* koja se održava krajem siječnja u Zagrebu. Kod nas oni dolaze svakog rujna kada se u Beški održava *Beška fest*. Zajedno organiziramo razne svečanosti i skupove, a uz njihovu pomoć ostvarili smo suradnju sa znanstvenim institucijama kao što je Hrvatski državni arhiv u Zagrebu. Važna nam je suradnja s njima prije svega zbog produbljivanja naših prijateljskih odnosa«, kaže član Zavičajne udruge *Stara Beška* **Duško Lupurović**.

Kako bi se očuvale povijesne vrijednosti, članovi udruge sakupljaju i brojne stare predmete bešćanskih obitelji, a postoji ideja da se u skoroj budućnosti otvori etno muzej.

»Sakupilo se mnogo toga. Od obitelji čuvenih bešćanskih knjižara **Ležimiraca** dobili smo oko 2.000 knjiga, a postoje i druge knjige koje trebamo smjestiti u naše prostorije. Važno nam je pronaći i podatke o našem mjestu koji do sada nisu objavljeni, kako bismo ih iskoristili za znanstveni rad. Čim je nešto novo otkriveno što nije nitko do sad objavio, sigurno je da ima neku vrijednost bez obzira je li pisao amater ili povjesničar profesionalac«, kaže on.

Sačuvati od zaborava pisanom riječju

Zavičajno društvo *Stara Beška* izdaje godišnjak, zbornik radova raznih povjesničara, istraživača amatera kao i profesionalnih povjesničara. Do sada je izašlo četiri takva zbornika.

»U pisanju zbornika sudjelovali su razni gosti, kako iz Srbije tako i iz Njemačke. Oni su pisali o njemačkim obiteljima koje su nekada živjele u Beški. Također, u njemu se nalaze i povijesni podaci Beške i šire okoline. Osnovni cilj je da se sačuva izvorna povijesna građa od uništavanja, kao i da se povijest Beške i okolnih naselja približi novim generacijama. U zbornicima su zabilježeni podaci o naseljavanju našeg mjesta, o crkvama, zatim popisi stanovništva, a u njoj se čuva i povijesna i etnološka građa. U 2017. godini izašao je četvrti broj godišnjaka. On ne izlazi redovito nego tek kada sakupimo dovoljno kvalitetnih tekstova. U uredništvu su dr. **Olga Zirović** i dr. **Žarko Dimić**, kao i prijatelji suradnici lokalni povjesničari«, navodi on.

Ovaj list je jedan od rijetkih u Srijemu kroz koji se pisanom riječju nastoji sačuvati povijest i znamenite ličnosti od zaborava.

»Bitno nam je da podaci budu objavljeni u izvornom obliku kako netko ne bi mogao zloupotrijebiti povijest ovog naroda. Želja nam je da sačuvamo od zaborava svakog čovjeka koji živi u

Tjedan u Srijemu

Nekadašnji gigant dobija novog vlasnika?

Građani Šida nekada su se po-nosili jednom od najvećih in-dustrija mesa u državi, Industri-jom mesa *Srem* koja je zapošlja-vala oko 1.700 radnika. Šidska mesna industrija počela je raditi kao radionica prije 99 godina, a od 1988. godine radila je i nova kla-onica, koja se ubrajala u najmodernije u

Srbiji, čiji su se proizvodi izvozili i na tržište zapadnih i prekoceanskih zemalja. Nekadašnji gigant mesne in-dustrije službeno je prestao s radom 2001. godine. Od tada do danas nalazi se u stečaju, a njene proizvodne hale godinama su u zakupu. Nakon više bezuspješnih prodaja, radnici i dalje čekaju naplatu zaostalih potraživanja, a u momentu pokretanja stečaja potraživali su čak šesnaest zarada. Prema podacima općinskog Saveza samostalnih sindikata njihova zaostala potraživanja iznose u prosjeku oko 400.000 dinara po radniku. Na kraju 2017. godine dug *Srema* iznosio je skoro 577 milijuna dinara. Između ostalih zainteresiranih tvrtki, 2003. godine za kupovinu šidske mesne in-dustrije bila je i koprivnička *Podravka*, čiji su predstavnici tada posjetili šidsku općinu i u dogovoru s tadašnjim predstavnicima Općine, kao prvi inozemni proizvođač i distributer mesnih proizvoda u Srbiji, u pogonu pokrenuli proizvodnju gulaša, ragu i hašea. No, suradnja je prestala nakon dolaska novog rukovodstva na čelo šidske tvrtke u stečaju. Prema neslužbenim informacijama koje su se proteklih dana mogle čuti u medijima, Industrija mesa *Srem* uskoro bi trebala dobiti novog vlasnika. Neslužbeno, riječ je o srpsko-mađarskom konzorciju koji bi trebao uložiti nekoliko milijuna eura u pokretanje proizvodnje. Ovu informaciju potvrdio je i ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva **Branislav Nedimović**. Kako je istaknuo, investitori su zainteresirani da pokrenu proizvodnju goveđeg mesa za tržište Turske. Nagoviješteno je da će dio imovine Industrije mesa *Srem* biti prodan iz stečaja. Detaljnije informacije očekuju se ovih dana, a prema onim koje su trenutno dostupne, posao bi trebalo dobiti oko 100 radnika. Početak rada, prema najavama, očekuje se sredinom godine. Ova vijest je obradovala građane šidske općine, posebice one koji su svoj cijeli radni vijek proveli u ovom poduzeću. Oni se nadaju da će uskoro moći naplatiti svoja potraživanja. Da ne govorim o najavljenom otvaranju 100 radnih mjesta, koja su za ovu sredinu, u kojoj već godinama nije otvorena nijedna tvornica, ogromna brojka.

S. D.

Srijemu, nebitno je li on bio svećenik, kapetan, časnik, komandant sela, učitelj, nastavnik ili bilo koji drugi čovjek koji je vodio selo. Smatram da se malo piše o ljudima koji su dobro činili. Oduvijek se više pisalo o nekim ružnim stvarima i uvijek je ta povijest o lijepom bila u manjem opsegu zastupljena od crne kronike», kaže na kraju razgovora urednik zbornika Lupurović.

S. Darabašić

U posljednjem izdanju zbornika na jednoj od prvih stranica In memoriam, spominje se ime **Ratka Rackovića**, značajnog povjesničara rodom iz Rume, koji je preminuo prošle godine. Racković je bio neumorni istraživač prošlosti, ali i cijenjeni suradnik godišnjaka udruge iz Beške. Bio je zaljubljenik u prošlost, prije svega u Golubince u kojima je odrastao, a potom u Rumu u kojoj je živio. Izučavao je sve što je prošlo i što je sasvim ili pomalo bilo zaboravljeno. Zabilježio je velike povijesne događaje i sudjelovanje lokalnih ličnosti u njima, genealogiju pojedinih obitelji, doprinosa pojedinaca na unaprjeđenju ratarske i stočarske proizvodnje u Srijemu, do sjećanja i anegdota o ljudima i događajima iz prošlih vremena. Ogromnu povijesnu građu o Golubincima sistematizirao je i publicirao u knjigama *Pomeni i trajanja 1 i 2*, a povodom proslave 260 godina škole u Golubincima pripremio je knjigu *Škole i školarci Golubinaca*.

Vinski turizam: Za početnike putokaz, za iskusne podsjetnik (3)

Tržište možete ISTRAŽITI i SAMI

Odabir, kao i eventualna promjena ciljne grupe uvijek je odluka od strateškog značaja * Svaka vinarija ima svoje specifičnosti * Gost traži odgovarajuću vrijednost za svoj novac!

Istraživanje tržišta je neophodno, a zahtijeva i prilična novčana sredstva. Zbog toga je poželjno da se i sami angažiramo na tom polju – da ispitivanjem fokusirane grupe i sami dođemo do karakteristika odabrane ciljne grupe.

Tko danas posjećuje vinarije? Tko, koliko često i zašto dolazi? Što motivira goste? Ovakva i slična pitanja pomažu u odabiranju, a odgovori na sljedeća navedena određuju buduću ciljnu grupu:

- Tko su gosti?
- Koliko ih (potencijalno) ima?
- Čime se bave na radnom mjestu i u slobodno vrijeme?
- Što su im želje i potrebe?
- Kako se informiraju i komuniciraju?
- Što u njima izaziva ugodnost, zadovoljstvo, vjernost i vezivanje?

- Kakve međuljudske kontakte žele i što traže (sadržajno i vremenski)?

- U kakvim životnim situacijama, raspoloženju i društvu posjećuju vinarije?

Preporučuje se da odgovori na ova pitanja budu zabilježeni u pismenoj formi, jer predstavljaju vrijedne informacije potrebne za dalje aktivnosti.

Za očekivati je da će se u budućnosti povećati broj zaljubljenika u vinsku i gastronomsku kulturu, hedonista željnih avantura i doživljaja, što će izravno utjecati na očekivanja i želje ciljne grupe. Baš zbog toga odabir, kao i eventualna promjena ciljne grupe uvijek je odluka od strateškog značaja. Vezivanje za vinariju nastaje u gostu, ovisnost stvara domaćim. Suština ove »igre« je stavljanje u ravnotežu vezivanje i ovisnost.

Aduti vinarije

Svaka vinarija ima svoje specifičnosti: lokaciju, tradiciju, ambijent, ciljne grupe, ponudu, način rada i ugošćavanja. Neke od tih specifičnosti (karakteristika) daju im prepoznatljivost u pozitivnom smislu i predstavljaju njihove adute – takozvane jake strane, odnosno prednosti naspram drugih vinarija (konkurencije) koje ne raspolažu takvim, samo našoj vinariji pripadajućim adutima. Jake strane su ono što se u kratkom razdoblju ne može prekopirati i imitirati. U idealnom slučaju, jake strane vinarije su

u korelaciji s odabranim stilskim pravcem. Za jake strane važi isto pravilo, kao i za stilski pravac – ne »gomilati« ih, jer zbunjuju i gosta i domaćina. Stručna literatura preporučuje da nije cjelishodno formirati više od tri.

Jake strane obvezuju

Svaka jaka strana, odnosno adut, zavrjeđuje da se s njim bavimo intenzivno. Svakodnevno održavanje i dotjerivanje jakih strana već za kratko vrijeme (otprilike za osamnaest mjeseci) daje nam ključnu (baznu, osnovnu) kompetentnost – prednost naspram konkurencije. Bazna kompetentnost predstavlja prednosti dotične vinarije i ekvivalentna je s nezamjenljivošću, a njena vrijednost ogleda se u vjernosti gosta i izdvajanju iz masovne ponude (ne samo vinarija!).

Jake strane vinarije obvezuju. Dragocjeno vrijeme ne smije se rasipati, treba se posvetiti glavnim »udarnim« adutima i usavr-

SWOT analiza

Jake strane se ne mogu prepoznati i definirati odmah, tek uz gred i ovlaš. Ovu, da je nazovemo »gimnastiku mozga« vlasnik vinarije mora obaviti odgovorno (sam ili uz pomoć konzultanta – odluka je na njemu). Jake strane treba istražiti, osmisliti, a za ovakvu vrstu jasnog viđenja i prepoznavanja potrebno je vrijeme i imati na umu dvije izreke koje su u suštini osnovni preduvjeti: »tko nikad nema vremena, neće ga imati ni ubuduće« i »čuti ono što do sada niste htjeli čuti i vidjeti ono što do sada niste htjeli vidjeti«.

Svjesno i savjesno istraživanje jakih strana ne popravljaju samo jasnije viđenje vlastite situacije, nego i duhovnu svježinu koja u svakodnevnom djelovanju olakšava i pridonosi procesu razvoja aduta. U ovome nam pomaže SWOT analiza nazvana po početnim slovima engleskih riječi:

- Strengths – snage/prednosti/jake strane/
- Weaknesses – slabosti
- Opportunities – mogućnosti
- Threats – opasnosti/rizici/prijetnje

Ova analiza bila bi praktično tabelarni prikaz jakih strana/prednosti, slabosti, mogućnosti i rizika/prijetnji karakterističnih za dotičnu vinariju.

Prednosti/jake strane vinarije

→ →
S i one koje će
 biti u mojoj
 kompetenciji

Slabosti vinarije (kao i one koje
 vidi i gost)

→ →
W
 a njih ćemo otkloniti

Mogućnosti koje proizlaze iz
 stilskog pravca/trenda

→ →
O Odabrani
 stilski pravac/trend
 koji vodi uspjehu

Rizici/prijetnje za vinariju

→ →
T Konkurenciju
 i okolnosti uzimati
 ozbiljno!

Za svjestan i intenzivan uvid u vlastite jake strane, kao i za njihov razvoj, pogodni su i razni seminari, skupovi i druge manifestacije na kojima sudjeluju konkurencija i ciljna grupa, a može se uključiti i lokalno stanovništvo. To je svojevrsna kreativna burza ideja. Također, od pomoći će biti i portfolio. Portfoliom možemo predstaviti skup svih osobina, kvalifikacija i postignuća, objektivne i subjektivne kriterije i tržišnu aktivnost kao i njihovu uzajamnu povezanost.

Atila Dunderski

šavati ih iz dana u dan. To nije lako, ali se isplati. Za goste, jake strane nisu samo vidljive i mjerljive značajke vinarije (objektivna kvaliteta!), već još više, nemjerljivi psihološki i emocionalni višak (subjektivna kvaliteta!). Ponuda sama po sebi za gosta ne postaje uvijek podrazumijevajuća jaka strana. Vrlo niske cijene (tzv. agresivna politika cijena) nikada neće postati jaka strana vinarije, jer se to odmah i lako može prekopirati, a s druge strane nepobitno utječe na smanjenje kvalitete ponude. Takva politika cijena nije pogodna ni za formiranje dugoročne vjernosti gosta prema vinariji, pa čak ni gosta materijalista. Gost traži odgovarajuću vrijednost za svoj novac!

Ukoliko se od jakih strana uspije stvoriti kompetentnost, cijena nadalje nema glavnu ulogu. Prosječan gost sklon je oprostiti najviše tri slabosti, ukoliko se susretne sa za njega značajnim, nezamjenjivim i važnim jakim stranama. Vjernost i partnerski odnosi zasnivaju se na jakim stranama, nikad na slabostima.

LIV. znanstveni kolokvij ZKVH

GOLUBINCI – Pedeset četvrti znanstveni kolokvij Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na temu *Posmrtni običaji srijemskih Hrvata* bit će održan danas (petak, 13. travnja), u prostorijama Pastoralnog centra u Golubincima (Đurđevska 6), s početkom u 18.30.

Uvodničarka je **Sindy Vuković**, studentica diplomskog studija antropologije i komparativne književnosti, a u svom radu autorica analizira posmrtni običaje Hrvata iz Srijema, istražene u tri lokaliteta: Petrovaradinu, Sotu i Golubincima, u razdoblju od 3. do 7. travnja 2017. godine, u sklopu kolegija *Prakse terenskog istraživanja* pod vodstvom profesorice dr. sc. **Milane Černelić**.

Koncert Zagoraca u Novom Sadu

NOVI SAD – Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Jelačić* Petrovaradin bit će domaćinom dvodnevnog uzvratnog posjeta članova pjevačkog, tamburaškog i plesачkih sastava predvođenih Kulturnim centrom grada Klanjca iz Hrvatskoga zagorja, te organizatorom njihova kulturno-umjetničkog programa koji će biti priređen sutra (subota, 14. travnja), u dvorani (amfiteatru) novosadskog SPENS-a, s početkom u 19 sati. Ulaz je besplatan.

EuroStrings Subotica – festival klasične gitare

SUBOTICA – *EuroStrings* – Festival klasične gitare održava se u Suvremenoj galeriji Subotica od četvrtka do subote, 12. i 14. travnja, a koncerti počinju u 19 sati. *EuroStrings* je prva europska platforma za klasičnu gitaru koja uključuje 14 europskih zemalja i gitarskih festivala, u razdoblju od 2018. do 2021. godine. Platforma je pod pokroviteljstvom fonda Europske unije *Kreativna Europa*.

Ovogodišnji program se realizira i u Vojvodini (Subotica), kroz projekt *EuroStrings* Subotica – Szeged, u zajedničkoj organizaciji Asocijacije gitarista Vojvodine i srodne udruge iz Mađarske *Szó-Tér*, a uz potporu Sveučilišta u Segedinu. U Subotici Udruga *Electe* ima udio u organizatorsko-marketingškoj potpori, dok je domaćin festivala Suvremena galerija Subotica.

U okviru festivala *EuroStrings* Subotica nastupaju umjetnici iz Bugarske, Mađarske, Francuske, Ukrajine, Italije, a gosti koncerta su najbolji gitaristi srednje Muzičke škole Subotica.

Večeras (petak, 13. travnja), u 19 sati u Suvremenoj galeriji Subotica nastupaju solisti **Raphael Feuillatre** iz Francuske i **Dmytro Omelchak** iz Ukrajine, a u subotu na istom mjestu i u isto vrijeme **Péter Girán** iz Mađarske i **Andrea Roberto** iz Italije. Ulaz na koncerte je besplatan.

Č'a Grgina huncutarija u HKC-u Bunjevačko kolo

SUBOTICA – Predstava dramskog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo Č'a Grgina huncutarija* bit će održana u nedjelju, 15. travnja, u Narodnom kazalištu Subotica, s početkom u 19.30 sati.

Karte se mogu kupiti u pretprodaji i pred početak predstave na blagajni kazališta.

Izložba fotografija Matee Smolčić Senčar

BEOGRAD – U Ustanovi kulture *Parobrod* u Beogradu do 18. travnja može se pogledati izložba fotografija hrvatske fotografkinje **Matee Smolčić Senčar**. Postav čine portreti nastali u tzv. pinhole stilu. Autoricu posljednjih godina intrigira ovaj retro stil, koji se zasniva na principu *camere obscurae*. Stil je zanimljiv i zbog svoje jedinstvenosti izrade i vizualizacije.

Smolčić Senčar rođena je 1981. godine u Zagrebu. U zagrebačkom HNK-u surađivala je kao asistentica postavki starih kazališnih fotografija. Radila je i kao fotoreporterka zagrebačkog *Večernjeg lista*. Potom postaje fotografkinja magazina *Story* portretirajući poznate ličnosti, radeći modne i beauty editorijale u balansu umjetničkog i komercijalnog. Danas je slobodna umjetnica.

Koncert pred turneju u Izrael

SUBOTICA – Kvartet Subotičkog tamburaškog orkestra predstaviti će se subotičkoj publici 19. travnja u dvorani 1 Nove općine u Subotici. Naime, ovaj tamburaški kvartet će 30. travnja krenuti na put u Izrael, na jednotjednu turneju, gdje će održati

nekoliko koncerata u Tel Avivu i Beer Shevi. Na koncertu koji će biti održan u Subotici naći će se kompozicije s kojima će se kvartet predstaviti u Izraelu. Članovi ovoga orkestra su mladi glazbenici: **Ivana Mačković**, **Lucija Ivanković Radaković**, **Ivan Ivanković Radak** i **Ištvan Sakač**. Kvartet pripremaju i s njima rade **Sonja Berta**, profesorica tambure i **Stipan Jaramazović**. Koncert počinje u 19 sati, a ulaz je besplatan.

Ž. V.

Dalmatinska večer u Subotici i Žedniku

Dalmacijo u **SRCU** te nosim

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* proteklog vikenda ugostio je prijatelje iz Kulturno-umjetničke udruge *Mosor* iz Gata kraj Omiša. Gosti iz Dalmacije priredili su u Subotici i Žedniku, skupa s domaćinima, *Dalmatinsku večer*, gdje su se umjesto poznatih nam zvečki s čizama vidjela nijema kola i čuli ritam i glazba koju stvaraju udarci nogama. U subotu, 7. travnja, koncert je održan u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici, a sutradan, u nedjelju, 8. travnja, u Domu kulture u Žedniku. Naime, prošle godine Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo*, točnije folklorci ovoga centra gostovali su u Gatama i tamo priredili nekoliko nastupa, te je ovo bio uzvratni posjet. Kako je za naš tjednik rekao predsjednik ove Udruge **Ante Proso**, ovo je tek početak suradnje za koju vjeruje da će se nastaviti.

»Radit ćemo na tome da se ova suradnja i druženje nastavi. Vjerujem da je članovima HKC-a *Bunjevačko kolo* bilo lijepo kod nas, a i mi iz Subotice nosimo lijepe i pozitivne dojmove«, rekao je Proso.

Gosti iz Gata su u Subotici boravili od petka do nedjelje navečer, kada su krenuli svojim domovima. Na programu koji je oduševio Subotičane i Žedničane našao se kratki scenski prikaz *Biranja kneza*, a zatim *Gatsko nijemo kolo*, koje je UNESCO 2011. godine uvrstio na Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Izvedeni su i *Plesovi otoka Korčule*, *Stari splitski plesovi*, *Ličko kolo*, *Ražanačko kolo* i za kraj su gosti odigrali *Vrličko kolo*. Domaćini iz Subotice su se predstavili s tri točke. Nastupila je najmlađa skupina s bunjevačkim igrama *Igrala bi dere* i pripremna skupina s *Plesovima iz Međimurja*, koje je pratio ansambl *Ruže*. Predstavila se i ženska pjevačka skupina koju čine članice repre-

zentativne skupine, a otpjevale su dvije pjesme *Ej žito žela* i *Nikolo gajde golemo*. Isti program izveden je i u Domu kulture u Žedniku, s tim da su tamo domaćini, ogranak HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Žednika, nastupili s koreografijom *Bunjevačko momačko kolo*, *Igrama iz Banata*, kao i splotom bunjevačkih igara *Rokoko* koji su izveli veterani.

Kulturno-umjetnička udruga *Mosor* je osnovana 1954. godine s ciljem poticanja, razvijanja i unaprjeđenja kulture, očuvanja etno-baštine na području Poljica, Grada Omiša i Splitsko-dalmatinske županije, a djeluje u dvije sekcije: dramskoj i folklornoj. Folklorna sekcija djeluje u tri grupe, a voditelj je **Tomislav Jerčić**. Sudjelovali su na gotovo svim relevantnim događanjima na području Splitsko-dalmatinske županije, kao i na području Hrvatske, te gostovali u Njemačkoj, Austriji, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, a sada i u Srbiji.

Ž. V.

Uskrsni koncerti

Koncert zbora *Sveta Cecilija*

Uskrsni koncert zbora *Sveta Cecilija* održan je u srijedu, 4. travnja, u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila Arkandela u Subotici. Prvi dio koncerta zbor je izveo uz orguljašku pratnju s **Mirjam Pandžić**, koja je ujedno i zborovođa, a na programu su se našla djela **Vilka Novaka**, o. **Marijana Jaića**, **Krste Odaka**, **Božidara Antonića** i **Margite Cetinić**. Pjesme koje se ne izvode često, publici su približile uskrsnu radost, prekrasnim i tematski bogatim tekstovima u kojima se govori o samom činu uskrsnuća. Drugi dio koncerta bio je rezerviran za pučke i liturgijske pjesme uz pratnju Subotičkog tamburaškog orkestra. Orkestar je izveo kompoziciju

Panonski valcer, koju potpisuje **Tihomir Ranogajec**, a uslijedio je niz poznatih pjesama koje je skupa sa zborom zapjevala i publika. U ovome dijelu našle su se pjesme *Chitara octochorda*, **Karla Adamića**, o. **Pintarića**, o. **Kinderića** te duhovne šansone i pjesme iz crkvenih pjesmarica i kantuala. Kako i priliči uskrsnome vremenu, koncert je završio pjesmom *Kraljice neba* i sada već tradicijskom pjesmom ovoga zbora *Ostani s nama*. Zborom je ravnala s. **Mirjam Pandžić**, dok je dirigentica orkestra bila **Marijana Marki**. Ove godine održan je 28. uskrsni koncert u Subotici.

Ž. V.

Glazba i riječi uskrsne radosti

Koncert u kojem svi slušatelji mogu sudjelovati najbolje je organiziran koncert. Upravo je takav bio Uskrsni koncert Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Jelačić*, koji je priređen u župnoj crkvi Imena Marijina u Novom Sadu 9. travnja, u povodu i u sklopu obilježavanja 15. obljetnice djelovanja ove hrvatske udruge. Atmosfera ovog velikog liturgijskog prostora, kao i činjenica da je *Jelačićev* mješoviti pjevački zbor pjevao na koru, a ne ispred slušatelja, učinio je priređeni program prisnim, a svečane uskrsne pjesme, »standard« hrvatskog liturgijskog repertoara koji prati misna slavlja od Vazmenog bdijenja do predvečerja svetkovine Pedesetnice, bile su neodoljive za slušatelje. Oni su, svatko na svoj način, otpjevali svih devet izvedenih liturgijskih pjesama skupa sa zborom, od *Uskrsnu Isus doista* do *Kraljice neba*. Zborom je ravnala profesorica **Vesna**

Kesić Krsmanović, a na orguljama ga je pratio **Petar Pifat**. Dopunu glazbenih uskrsnih klasika činila je poezija inspirirana Isusovim uskrsnućem, koju su recitala djeca, polaznici *Jelačićeve Petrovaradionice*: **Filip Melvinger**, **Ivan Štimac**, **Marko Cvijetić** i **Anja Beus**, koje je pripremila odgojiteljica i animatorica u ovoj nedavno pokrenutoj kreativnoj radionici **Branka Dačević**. Plođovi, pak, njihove likovne kreativnosti nastali tijekom preduskrsnih susreta pod budnim okom i uz pomoć profesorice **Tatjane Štimac** također su prikazani posjetiteljima koncerta.

»Nas Petrovaradinaca, Novosađana, Kameničana, Karlovčana i Čerevičana ima toliko da možemo samostalno prirediti koncert. Nažalost, ne možemo pozvati goste iz bliže i dalje okolice koji bi ga uzveličali, ali imamo entuzijazma i radosti da činimo dobro. Ako se okupljamo, negujemo i promičemo kulturu, svoj identi-

Spoj Uskrsa i baroka

Kako je istaknuo Stantić, nastoji se da repertoar uskrsnih koncerata katedralnog zbora uvijek bude nešto drukčiji, a ovoga puta program je obogaćen izvedbama gosta iz Tuzle, koji je prvi puta nastupao ne samo u subotičkoj katedrali, već i u Srbiji.

Truba kao navještaj Uskrsa jedna je od bitni uskrasnog koncerta katedralnog zbora *Albe Vidaković* održanog u petak, 6. travnja, u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici. Posjetitelji su mogli uživati u savršenom spoju baroka i najvećeg kršćanskog blagdana putem kompozicija **Händela, Bacha, Vivaldija, Mozarta, Antonića, Vidakovića** i drugih poznatih skladatelja u izvedbi članova zbora, gostiju **Alenke Ponjavić** (sopranistice), **Vedrana Kolasevića** (truba) iz Tuzle (BiH), orguljaša **Kornelija Vizina** a pod dirigentskom palicom **Miroslava Stantića**.

Vedran Kolasević, koji se bavi sviranjem barokne glazbe, kaže da mu je bilo zadovoljstvo nastupiti u Subotici prvenstveno zbog publike koja, po njegovom mišljenju, za razliku od one u BiH ima više sluha za ovakvu vrstu glazbe. Kako dodaje, prve kompozicije koje su pisane za trubu su bile u crkvenom stilu i najpoznatije skladbe pisane su upravo u vrijeme baroka. Međutim, u novije vrijeme sve rjeđe se na ovim prostorima izvodi barokna glazba.

I. P. S.

tet i zavičaj, učimo i djecu da u zajedništvu usvajaju, grade i stvaraju», poručio je Petar Pifat, predsjednik *Jelačića*, pozdravljajući nazočne.

Među njima su bili i opunomoćeni ministar u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu **Ivan Sabolić**, župni vikar župe Imena Marijina vlč. **László Hajdu** i vlč. **Zdravko Čabrac**, župnik u Čereviću, Beočinu i Srijemskoj Kamenici. Program je vodila **Gordana Jerković**.

M. Tucakov

Izgradnja brze pruge kroz Čortanovce otkrila nove detalje života Rimljana na području Srijema

PRONAĐENO rimsko naselje

Čortanovci su područje bogato arheološkim nalazištima iz doba Rimskog carstva. Na samoj obali Dunava u čortanovačkoj šumi nalaze se ostaci rimskog vojnog utvrđenja Kastrum Herkulis. Njega je sagradio vojskovođa **Herkul** u III. vijeku nove ere radi obrane od Avara i ostalih plemena. Početkom devedesetih godina na ovom mjestu obavljana su istraživanja tijekom kojih je iskopan i jedan dio zida, a u pozadini utvrđenja nađeni su i ostaci rimskog groblja.

Projekt izgradnje brze pruge Beograd – Budimpešta donio je lijepe vijesti iz Čortanovaca, gdje su trenutno aktualni radovi na izgradnji tunela. Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture na čelu s timom stručnjaka, arheologa, započeo je iskopavanja na tom arheološkom nalazištu u siječnju ove godine. Tijekom izvođenja tih radova na arheološkom lokalitetu Prosjanice, na mjestu gdje se gradi brza pruga, iskopani su ostaci rimskog groblja, vodovoda, kućanstava i predmeta na osnovu kojih će se vršiti dalja istraživanja. Prema riječima mještana Čortanovaca, lokalitet Prosjanice odavno je poznat jer se tu nalazi rimsko utvrđenje koje je 1962. godine proglašeno za arheološko nalazište od velikog značaja. Osim mjesta na kojem se gradi brza pruga, pronađena su dva rimska groba

i stambeni dio naselja. Riječ je o razdoblju između III. i IV. vijeka nove ere kada je i postojalo rimsko utvrđenje u kojem je vojska branila granicu od napada koji su u to vrijeme bili učestali.

S. D.

Škola hrvatskog folklora u Zadru

Hrvatska matica iseljenika obavještava da su otvorene prijave za ljetnu Školu hrvatskog folklora koja će se od 2. do 11. kolovoza 2018. održavati u Zadru. Rok za prijavu je 4. lipnja 2018. godine. Sve informacije i prijava nalaze se na: <http://www.matis.hr/hr/programi/skole/10741-ljshf2018> Podučavat će se nošnje, pjesme i glazbala (tambure i tradicijska) hrvatskoga jadranskoga područja, točnije plesovi i glazba otoka Krka, Cresa, Raba, Paga, Silbe, Splita, Trogira, Kaštela, Čiova, Makarskog primorja, otoka Šolte, Brača i Hvara, Korčule, Mljeta i Lastova, poluotoka Pelješca, Dubrovačkog primorja, Konavla, Župe dubrovačke, Rijeke dubrovačke, doline Neretve, Du-

brovačke kontradance te plesovi Šibenskoga uzmorja i otoka. Od plesova Hrvata koji žive u susjednim zemljama, a koji pripadaju jadranskome području, podučavat će se plesovi i glazba južne Hercegovine i plesovi Hrvata Boke kotorske. Voditelj Škole je ugledni etnolog i etnokoreolog prof. **Andrija Ivančan**. Sviranje tradicijskih glazbala podučavat će **Vjekoslav Martinić**, a tamburaškim orkestrom Škole ravnat će **Tibor Bün**, te kao gost predavač maestro **Siniša Leopold**, šef dirigent Tamburaškog orkestra HRT-a. Uz njih će tijekom škole predavati i drugi vrsni stručnjaci i renomirani istraživači hrvatskoga folklora: **Tonči Tadin**, **Vidoslav Bagur**, **Nenad Milin**, **Damir Kremenić**, prof. **Goran Oreb**, **Zlatan Sindičić**, **Katarina Horvatić** i **Kristina Benko Markovica**, uz suradnju glazbenog korepetitora **Antuna Kotteka**.

Preporuka iz prve ruke

Snooker, igra ili sport, nije ni važno:

Lucidnosti zakona fizike

Engleska je, to je i laicima poznato, kolijevka mnogih danas svjetski popularnih igara, ali se jedna među njima posebno izdvaja. Ne, nije riječ o nogometu, jer bi ga bilo suviše propagirati (i) na stranicama rezerviranim za područje (opće) kulture. Riječ je o snookeru koji se uz šah, badminton i slične igre, također ubraja u sport.

Iako je nastao još u XIX. stoljeću, razvivši se iz biljara kao njegova sofisticiranija varijanta, snooker svoju sve veću, sada već i svjetsku popularnost može zahvaliti prije svega i isključivo televiziji. Istina, u Engleskoj i općenito u Ujedinjenom Kraljevstvu ova je igra stekla iznimnu popularnost znatno ranije, čak i u pubovima uz pivo, ali sve do devedestih godina prošloga vijeka »the Rest of the World« (kako Englezi često nazivaju ostatak svijeta) svojim najvećim dijelom nije bio upoznat s čarima ove fantastične igre. Najzaslužniji za to je, naravno, BBC, kom je 1969. upravo snooker poslužio za propagiranje televizije u boji, što se odmah pokazalo kao uspješni potez, jer je turnir *Pot Black* zabilježio iznimnu gledanost. Razvojem satelitske i kablovske televizije i gledateljima diljem Europe i azijskih zemalja (poglavito Dalekog istoka) omogućeno je praćenje snookera preko oba kanala *Eurosporta*.

Pravila igre razmjerno su jednostavna: potrebno je, što bi rekao Broj Jedan, pobijediti ako se ne želi izgubiti. E, a kako doći do tako jednostavne dobitne kombinacije? Na stolu, čije su dimenzije veličine omanje sobe (3,66 m dužina i 1,83 m širina), nalazi se ukupno 22 kugle: od toga 15 crvenih (koje vrijede jedan poen), te po jedna »obojena«: žuta (2 poena), zelena (3), smeđa (4), plava (5), ružičasta (6) i crna (7). Na stolu se nalazi i šest rupa u koje je, uz pomoć štapa i bijele kugle, potrebno ubacivati kugle i to tako što uvijek prvo mora ući crvena, pa obojena... da bi se, kada crvenih nestane, prešlo samo na obojene i to redosljedom po bodovnoj vrijednosti, od žute do crne. Maksimalan broj bodova u neprekinutom nizu (breaku) je 147, što se postiže samo ako se naizmjenično 15 puta ubaci crvena i crna te onda sve ostale opisanim redosljedom, ali je za pobjedu najčešće dovoljno i sedamdesetak bodova. Ukoliko je raspored kugli takav da ih je teško ubaciti, igrači prelaze na *safety*, odnosno igranje obrambenog udarca s ciljem da bijelu kuglu »sakriju« (snukeruju) od protivnika ili ju postave u najnezgodniji položaj za odigravanje (obično je cilj rub stola ili rupe). U takvim situacijama najčešće se prave i faulovi, koji, u ovisnosti od težine, protivniku donose od 4 do 7 bodova. Ima u snookeru još čitav niz drugih pravila (načelno vrlo jednostavnih), ali da vas ne davimo detaljima prijedimo mi radije na opis užitka, odnosno zašto vam preporučamo da pogledate ovaj sport, ili igru, kako vam drago.

Ako se složimo da su pravila jednostavna, složiti ćemo se vjerojatno i s konstatacijom da je sama igra vrlo složena i da od igrača ne zahtijeva samo mirnu i preciznu ruku nego i poznavanje čitavog niza pravila vezanih ponajprije za fiziku i kombinatoriku, a što se vrlo lako da uočiti čak i površnim praćenjem ove igre. Vrhunac znanja i umijeća u snookeru je kontrola nad bijelom kuglom, jer upravo njen položaj određuje sudbinu (uspješnost) narednog poteza. I pored toga što moraju podjednako dobro znati i napadati i braniti se, današnji vrhunski igrači, bar iz perspektive njihovih fanova, dijele se na defenzivne i ofenzivne. Najistaknutiji pojedinci iz prve grupe svakako su **John Higgins** (Škotska) i **Ding Junhui** (Kina), a iz druge **Ronnie O'Sullivan** i **Judd Trump** (oboje iz Engleske). Ima tu, naravno, i čitav niz drugih fantastičnih igrača poput **Marka Selbyja**, **Marka Williamsa**, **Nelila Robertsona**, **Marca Fua**, **Barryja Hawkinsa**, **Marka Allena**, **Kyrena Willsona**, **Shauna Murphyja**... ali prva četvorica, kada su u formi (a to najčešće jesu), jednostavno raspamećuju: Higgins u Ding svojim strpljivim (i beskrajno dosadnim) *safetyjima* u iščekivanju zicera (dok protivnik ne pogriješi toliko da ostavi sigurnu kuglu za rupe), što nerijetko zna rezultirati *frameom* (partijom) dugim i pedesetak minuta, a O'Sullivan i Trump svojom napadačkom, preciznom i nevjerojatno lucidnom igrom, koja često u prosjeku traje petnaestak minuta po *frameu*.

U ovom tekstu jednostavno je nemoguće nabrojati sve ljepote ove igre, ali jedan se podatak svakako mora istaknuti: Ronnie O'Sullivan je igrač koji 1997. postigao najbrži maksimum (147 poena za 5 minuta i 20 sekundi!), a na prije nekoliko dana završenom *China Openu* to mu je uspjelo 14. puta u karijeri, čime se do sada nitko ne može pohvaliti. Kada smo već kod statistike, recimo da apsolutni rekord u broju osvojenih svjetskih prvenstava drži **Joe Davis** (15, u razdoblju od 1927. do 1946.), a u novije doba **John Pulman** i **Stephen Hendry** s po sedam titula. Hendry je osvojio i najviše rangiranih turnira (36), a odmah za njim su O'Sullivan s 33, te Higgins s 30. Recimo i to da je sa 6 funti i 20 šilinga, koliko je Davis 1927. osvojio na prvom Svjetskom prvenstvu (u Birminghamu), nagrada za svjetskog prvaka na prvenstvu koje će u Sheffieldu biti održano od 21. travnja do 7. svibnja dostigla iznos od 200.000 funti, što ovaj sport svrstava u red veoma dobro plaćenih. Naravno, i ulaznice za takve događaje su skupe i, u ovisnosti od faze natjecanja i termina odigravanja, kreću se od 20 do nevjerojatnih 1.050 funti (gledanje finala u VIP loži)! Ako si to (ipak) ne možete priuštiti, naša je topla preporuka da se zadržite na *Eurosportu* kada vidite »biljarski stol« ili pak utipkate na youtubeu »snooker«. Čeka vas čarolija.

Zlatko Romić

Godina jubileja

U nedjelju, 8. travnja, na blagdan Božanskog milosrđa otvorena je jubilara hodočasnička godina na svetištu Majke Božje na Bunariću. Ove godine obilježava se 125 godina od izgradnje kapele i križa na Bunariću, što znači da se vjernici u ovo svetište okupljaju još od 1893. godine. Misno slavlje predvodio je rektor svetišta vlč. dr. **Marinko Stantić**.

Sljedeće organizirano hodočašće je u prvu subotu u svibnju (5.). Sveta misa počinje u 9.30 sati, a već sutradan, 6. svibnja, će biti sveta misa i blagoslov vozača i vozila, s početkom u 18 sati.

Lik Majke Božje je trajno u svetištu i ono je otvoreno tijekom cijele godine.

Ž. V.

Bog i djeca Abrahamova

Brat **Richard**, predstojnik međunarodne redovničke zajednice *Teizé* u Francuskoj, bit će gost susreta *Bog i djeca Abrahamova* koji organiziraju predstavnici tradicionalnih crkava i vjerskih zajednica Subotice. Predavanje će biti održano danas (petak, 13. travnja), s početkom u 18 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Tema predavanja je *Ujedinjeni u različitosti: radujmo se darovima drugih*, a ulaz je besplatan.

M. T.

»Milostiv je i milosrdan Gospodin« (Ps.145;8)

Svim našim sestrama, rodbini, prijateljima i znancima javljamo da je naša draga sestra

M. Leonija – Matija Skenderović

članica Družbe sestara Naše Gospe

u nedjelju, na blagdan Božanskoga milosrđa,
8. travnja blago u Gospodinu preminula u 83. godini života i 61. godini redovništva.

Neka joj Uskrsli Kris bude vječna nagrada i radost!

S. Leonija je sahranjena 10. travnja na Bajskom groblju u zajedničku grobnicu sestara Naše Gospe.

Dragu s. Leoniju preporučamo u svete molitve!

Ožalošćeni:

Sestra Ljubica s obitelji i sestra Marga, nećaci i nećakinje s obitelji i ostala rodbina

Družba sestara Naše Gospe, Zagreb – Subotica

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

SLUŠAJTE NAS, KONTAKTIRAJTE NAS I POMOŽITE NAM! Radio Marija živi od svojih slušatelja. Svojim darom činite našu zajedničku misiju mogućom! Svoje donacije možete uplatiti na račun: 160-324873-16 Svrha uplate: donacija. Primatelj: Udruženje Marija, Matije Gupca 10, 24000 Subotica. Svoje donacije možete doneti i u središnji studio u Subotici ili u Novom Sadu, možete ih dati Vašem župniku ili ubaciti u kasicu Radio Marije u crkvi ali s naznakom **ZA HRVATSKU REDAKCIJU!**

40 godina nakladničke kuće *Agape*

Nakladnička kuća *Agape* obilježava 40 godina od osnivanja u subotu, 14. travnja. Program obilježavanja počinje sutra, u 10 sati u Franjevačkom pastoralnom kulturnom centru *Bonaventurianum* (Cara Dušana 4, Novi Sad) dobrodošlicom fra **Karla Harmatha**, predstojnika novosadskog franjevačkog samostana i osnivača *Agapea*, te fra **Ilije Vrdoljaka**, provincijala Hrvatske franjevačke provincije sv. *Ćirila i Metoda*. Slijedi pozdravni govor **Árpáda Jánosa Potápia**, državnog tajnika za nacionalnu politiku Mađarske. Predavanje na temu *Od dobre volje do digitalne kapije* (kratki prikaz povijesti *Agape*) održat će fra Harmath. Slijedi povjesničarka i urednica **Judit Szabó** s temom *Ravnati put Kristu snagom riječi* (prikaz izdanja *Agape*). Dr. sc. **Piroska S. Csáky**, profesorica, govorit će na temu *Posttrianonska kršćanska literatura na mađarskom jeziku u Vojvodini*, da bi u 12 sati započelo predavanje vlč. mr. **Dragana Muharema**, svećenika Subotičke biskupije, na temu *Budućnost mjesnog katoličkog tiska s posebnim osvrtom na izazov i »konkurenciju« novih medija*. U 13 sati započinje koncelebrirana sv. misa zahvalnica u franjevačkoj crkvi sv. *Ivana Kapistrana* koju će predvoditi mons. dr. **Ladislav Német**, zrenjaninski biskup i predsjednik Međunarodne biskupske konferencije sv. *Ćirila i Metoda*, uz glazbenu pratnju Franjevačkog zbora mladih *Kapistran* iz Novog Sada. U 14 sati slijedi domjenak. Sudjelovanje na predavanjima potrebno je prijaviti telefonom 021/469-474 ili e-mailom: agape@eunet.rs ili agape@eunet.rs.

M. Tucakov

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Bog djeluje drugačije od naših očekivanja

Teško je vjerovati u nešto što smatramo nemogućim, što izlazi iz okvira naših očekivanja. Mislimo da se sve uvijek mora događati prema ljudskoj logici. Tako su mislili i Isusovi učenici, ali im je događaj uskrsnuća pokazao da Bog djeluje uvijek drugačije od ljudske logike i očekivanja. Djeluje toliko čudesno da jedino vjerom možemo prihvatiti to djelovanje.

Zasljepljenost vlastitim očekivanjima

Na početku evanđelja treće vazmene nedjelje spominju se učenici koje je Isus susreo na putu u Emaus. Oni su došli ostalim učenicima donijeti radosnu vijest o Isusovom uskrsnuću i ispričati kako su ga susreli. No, prije tog susreta oni su tužni i razočarani napuštali Jeruzalem, jer je učitelj, za kojeg su vjerovali da je Mesija, raspet i mrtav leži u grobu. Nisu očekivali takav završetak njegovog života. Mislili su da će Mesija izvesti nešto spektakularno, veličanstveno, što, prema njihovom mišljenju, odgovara njegovom poslanju. Zato Isusova smrt kod njih izaziva razočaranje. Iznevjerena su njihova očekivanja, više ne vjeruju u ono što su vjerovali do tada. No, kriva očekivanja i vlastite predodžbe o načinu Božjeg djelovanja sprječavaju ih da u prethodnim događajima prepoznaju pravo Božje djelovanje, pa i Isusovu prisutnost kada se među njima pojavio.

I mi smo danas slijepi za Božju prisutnost kada stvari ne idu onako kako smo očekivali. Tada gubimo nadu, vjera nam malaksa i čini nam se da je sve bilo uzalud. Tako nas naša očekivanja i predodžbe zaslijepljuju i ne vidimo Božju prisutnost, niti možemo prepoznati njegovo djelovanje. Oči nam može otvoriti jedino susret s Uskrslim, koji će zapaliti naša srca svojom riječju. Tako su ga i dva učenika iz Emausa prepoznala i pohitala nazad u Jeruzalem da i drugim učenicima prenesu radosnu vijest, kako su susreli uskrslog Krista, kako im je gorjelo srce dok je pričao, te kako su ga prepoznali u lomljenju kruha. Tako su ipak spoznali da Bog nije iznevjerio njihova očekivanja, nego je djelovao drugačije od onog što su oni zamislili. Na taj način se njihova nevjera preobražava u vjeru.

I ostali učenici su imali drugačija očekivanja od Isusa nego što je smrt na križu. I oni su ra-

zočarani i potreseni događajima Velikog petka i njihova nadanja su iznevjerena. Zato kada uskrsli Isus dolazi među njih kroz zatvorena vrata, u njima se javlja nevjerica. Preplašili su se, misle da vide duha. Tek kada im je pokazao znakove mučenja na svome tijelu, kada im je dopustio da ga dotaknu i kada je pred njima jeo, uvjerali su se da je to uistinu on, Isus, i da je stvarno živ. U tom susretu s Uskrslim učenicima se otvorila pamet da razumiju Pisma, zapalilo srce da mogu po svijetu pronijeti radosnu vijest uskrsnuća i osnažila vjera da je više ništa ne može pokolebati.

Euharistijski susret

Vjernici i danas zapadaju u malodušnost. Naša očekivanja su mnogo puta iznevjerena, te pod teretom razočaranja naša vjera slabi. Gdje ćemo mi susresti Uskrslog koji će nam osnažiti vjeru? Gdje ćemo mi čuti Isusa koji će zapaliti vatru u našim srcima i razotkriti nam da su naša razočaranja samo drugačiji način Božjeg djelovanja? Odgovor je: u euharistiji.

U svakom slavlju euharistije susrećemo živog Krista koji nam može osnažiti vjeru. Možemo ga susresti u razumijevanju Božje riječi, možemo osjetiti njegovu prisutnost u samom činu slavlja, a može djelovati na našu volju obnavljajući želju za zauzetim vjerničkim djelovanjem i svjedočenjem. Nešto od toga ili možda sve možemo osjetiti u svakom slavlju euharistije. Nije Krist nas ostavio same da čeznemo za njegovom prisutnošću, dariva nam se na svakoj svetoj misi, svakog dana.

Stoga ne smijemo zanemarivati euharistiju, niti podcjenjivati njenu vrijednost. Možda neki očekuju drugačije susresti Krista, prilike kruha i vina su suviše skromne. No, nemojmo se uloviti u zamku vlastitih očekivanja, jer Bog uvijek čini drugačije. Euharistija je dragocjeni susret s Bogom. Ona hrani i snaži našu vjeru. Kroz nju Bog zaista djeluje na nas kao na svoje učenike dok se s njima susretao. Onaj tko na svetu misu dolazi da bi zaista susreo Boga kroz njegovu riječ ili kroz prilike kruha i vina, koji postaju stvarno tijelo i krv Kristova, taj će znati prepoznati Božje djelovanje i onda kada je sve suprotno od očekivanja i želja, znat će da je Bog tu i onda kada mu se čini da nije.

Jelena Vidaković Mukić,
studentica matematike u Novom Sadu

Vidi se u prosvjeti

Jelena Vidaković Mukić studentica je Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu, smjer matematika. Osnovnu i srednju školu završila je na hrvatskome jeziku, a nakon diplomiranja sebe vidi u prosvjeti.

Osnovnu školu završila je u rodnome selu Đurđinu, u školi *Vladimir Nazor* u generaciji koja je prva išla svih osam razreda na hrvatskome jeziku. Kaže kako su se uvijek lijepo slagali u razredu, te je tako ostalo i danas kada je svatko otišao na svoju stranu. Kao prednost pohađanja nastave na hrvatskome jeziku Jelena navodi besplatne udžbenike tijekom školovanja, brojne izvannastavne

aktivnosti te odlazak na ljetovanje u Hrvatsku.

»Često sam se s drugarima iz drugih subotičkih mjesta s kojima sam išla kasnije u srednju školu prisjećala tih ljetovanja, na kojima nismo ni sumnjali da ćemo se za par godina toliko zbližiti u srednjoj«, kaže Jelena.

S obzirom na to da nije bila sigurna koju srednju školu upisati te da je znala da će nakon srednje ići na fakultet, opredijelila se za Gimnaziju *Svetozar Marković* u Subotici, opći smjer na hrvatskome jeziku. Kao i u osnovnoj, kaže da je i u srednjoj školi bilo organizirano nekoliko putovanja u Hrvatsku, ali da je i ovdje stekla prijatelje koji joj i dalje puno znače. Jelena je tijekom osnovne i srednje škole išla na brojna natjecanja – najčešće iz matematike, ali i hrvatskog, srpskog te likovne kulture. Kaže kako je od njih 20 iz razreda u Gimnaziji samo jedna djevojka otišla u Hrvatsku na studije te da se ona, poput većine opredijelila za Novi Sad. Sada je studentica četvrtе godine Prirodoslovno-matematičkog fakulteta na matematičkom smjeru. Jelena sebe, u ne tako dalekoj budućnosti, vidi kao nastavnicu matematike, a kaže da je spremna predavati i na hrvatskome jer se puno godina školovala na tome jeziku.

»Mislim da bih bila dobra nastavnica jer sam kreativna, pa bih na zanimljiv način djeci prenijela svoje znanje. Većini djece je matematika teško razumljiva, stoga ih treba bolje zainteresirati za predmet. Mogla bih raditi u nastavi na hrvatskom jeziku jer imam dobru podlogu za to, 12 godina školovanja na hrvatskom jeziku«, smatra Jelena.

U slobodno vrijeme Jelena voli trčati, plivati i gledati filmove. Tijekom osnovne i srednje škole išla je na folklor i svirala u ženskom tamburaškom sastavu *Đurđinske cure*. Međutim, kaže kako se zbog obveza na fakultetu ne stiže više baviti tim aktivnostima.

J. D. B.

Novi zakon u prometu

KAD BI bar... važio za sve

Svi smo mi svakodnevno sudionici u prometu, bilo kao pješaci, bilo na kotačima (više ili manje) i važno je poštovati propise, kao i zakone koji su propisani. Od 1. travnja, ali ne kao prvotranjska šala nego zaozbiljno, u Srbiji su stupili na snagu novi prometni propisi.

Kad sve zbrojimo, nema previše novina nego su uglavnom poštorene kazne i podignute cijene kazni.

Dječje autosjedalice

Kazna za prijevoz djece u krilu ili na prednjem sjedalu bez autosjedalice, ili na zadnjem sjedalu bez odgovarajuće autosjedalice spada u najskuplje kazne. Tu neodgovornost roditelji će morati platiti i do četiri puta više nego do sada, odnosno 120.000 dinara, a izriče se i 14 kaznenih poena i zabrana vožnje osam mjeseci. Sva djeca u autu niža od 135 cm moraju imati odgovarajuću autosjedalicu i biti vezana. Isto pravilo važi i za djecu koja su viša, odnosno starija – svi moraju biti vezani sigurnosnim pojasevima (ukoliko pojas postoji u autu).

Nasilnička vožnja

Osim dva postojeća slučaja (najmanje dva uzastopna prolaska na crveno u roku od 10 minuta i preticanje kolone preko pune linije), pod nasilničkom vožnjom sada se podrazumijeva i prekočenje dozvoljene brzine. U naselju za više od 90 km/h, izvan naselja za više od 100 km/h kao i upravljanje vozilom s više od dva promila alkohola u krvi. Za ove prekršaje predviđena je zatvorska kazna od 30 do 60 dana, 15 kaznenih poena i devet mjeseci zabrane upravljanja vozilom.

0.2 promila

Svi koji misle piti, neka se ostave vozila. Novčanu kaznu od 100.000 do 120.000 dinara morat će platiti vozači s više od 1,2 promila alkohola u krvi (ranije je ta granica bila dva promila). Isto važi i za one koji odbiju alkotestiranje, kao i za vozače koji prekorače brzinu od 71 do 90 km/h u naselju ili od 81 do 100 km/h izvan naselja. Ista kazna slijedi i onima koji voze bez ijedne položene kategorije ili ako im je oduzeta dozvola na određeno razdoblje. Ova kazna predviđena je i za one koji preteču ili obilaze vozilo koje se zaustavilo ispred pješačkog prijelaza radi propuštanja pješaka, odnosno prevoze djecu mlađu od 12 godina na mjestu vozača.

Telefoniranje i pojasevi

Nerijetko možemo vidjeti kako vozači u isto vrijeme i telefoniraju, možda se ovaj postotak i smanji, s obzirom na to da su kazne

za ovaj prekršaj udvostručene. Za telefoniranje tijekom vožnje, nevezivanje sigurnosnog pojasa, vožnju motocikla bez kacige vozači će biti kažnjavani s 10.000, umjesto s 5.000 dinara. Motociklisti će plaćati kaznu i ako ne zakopčaju kacigu, a policajac će moći isključiti iz prometa vozača ili suvozača koji nema kacigu.

Probna dozvola

Probnu dozvolu vozači će imati najmanje dvije godine ili do navršene 21. godine života za one koji su položili ispit prije svoje 19. godine. Mlađi od 18 godina moraju voziti do punoljetstva s pratiocem koji ima najmanje pet godina vozačkog iskustva. Brzina im je ograničena na 110 km/h na autocesti, odnosno 90 posto od dozvoljene brzine na ostalim cestama. S probnom dozvolom ne može se upravljati vozilima koja imaju više od 108 KS. Kazna za ovo je od 20.000 do 40.000 dinara ili 30 dana zatvora. U razdoblju od 23 do 6 sati ujutru zabranjena je vožnja s probnom vozačkom dozvolom. Također, ovi vozači ne smiju prevoziti više od tri osobe niti imati alkohola u krvi.

Novina u preticanju traktora

Novina koja je stupila na snagu je da će vozač automobila moći preko pune linije preticati traktor, motokultivator, radni stroj, zapregu ili bicikl ukoliko ne ugrožava promet iz suprotnog smjera. Međutim, ne smije se preticati vozilo ispred ili na prevoju, ispred ili u nepreglednoj krivini i u tunelu, kao i sporo vozilo koje se zaustavlja radi propuštanja pješaka.

Zaustavna traka

Vožnja zaustavnom trakom do sada se smatrala veoma teškim prekršajem i predviđena kazna je bila od 100.000 do 120.000 dinara. Izmjenama zakona ova kazna je ublažena i sada će biti od 20.000 do 40.000 dinara.

Upola manje

Pojedine dosadašnje kazne su smanjene upola. Među njima su kazne za istek roka vozačke dozvole ili istek roka registracijske naljepnice i one su sada 10.000 umjesto 20.000 dinara.

Svi ovi zakoni koji vrijede u prometu su za naše dobro i bilo bi odlično kada nitko ne bi nikada morao platiti niti jednu kaznu. Sigurnost nas kao sudionika u prometu, a napose naše djece je na prvome mjestu ili bi barem trebala biti. Vjerujem da će se većina složiti kako je sve ovo gore navedeno napisano sa smislom i zaista se svih pravila treba pridržavati. Samo me jedno pitanje muči: hoće li ovaj zakon važiti za sve? Ili ćemo po starom? Opet će tatini sinovi moći letjeti po cesti, nevini i nedužni će stradati i nikome ništa. Koliko sam ja upoznata s pravilima prometa, svi ovi zakoni važe za SVE sudionike, pa i za policiju, koja nije pod rotacijom niti upaljenom sirenom, a ipak pretiče auto preko pune linije. Svima nam se mota ista rečenica u glavi. Kad bi bar... važio za sve!

Ž. V.

Obitelj

RECEPT NA TACNI

PRAVDA ZA DORUČAK

Neka balansirana ishrana propagira tri glavna obroka i užine. Koliko god nam svi oni bili podjednako važni, nikad ne pridajemo jednak značaj njihovoj pripremi. Najviše recepata se piše za ručak i najviše se priča o ručku. Dobro, ni večera nije baš zapostavljena ali je već druga priča s doručkom, njega sabotiraju mnoge okolnosti. Glavna okolnost je da ustanemo gladni ili nemamo vremena jer žurimo na posao ili još ukućana čeka na našu pripremu doručka i jednostavno kada ustanete iz ušuškanog kreveta, a dan vas čeka, često izaberemo da na stol izvadimo sve iz hladnjaka, postavimo, pa tko što voli, nek izvoli.

U ovom broju tražimo pravdu za doručak i predlažemo da se i njemu posvetite i predlažemo nešto što možete pripremiti i večer prije i ujutro će vas dočekati jednako ukusno. Na tacnu stavljamo pikantne mafine s pršutom i sirom.

Potrebno: 400 g brašna / 1 prašak za pecivo / žličica soli / 100 g maslaca / 1 jaje / 400 ml kefir / 150 ml mlijeka / 1 umrvljen češnjak / 1 žlica bosiljka / pola žličice mljevenog papra / 100 g naribanog sira / 100 g pršute / 1 žlica maslinovog ulja / *ukoliko svi ukućani vole pikantnu hranu, obavezno dodajte četvrtinu žličice tucane ljute paprike.

Postupak: Brašno kuhačem pomiješajte s praškom za pecivo, dodajte sol, maslac, jaje, jogurt, mlijeko, bosiljak, češnjak, papar i ljutu papriku. Kada se sve lijepo sjedini, miješanje možete nastaviti mikserom. U pripremljenu smjesu na kraju umiješajte sir, stavite trakice pršute pri vrh i nakapajte malo ulja. U nauljene i pripremljene kalupe, žlicom stavljati smjesu za mafine. Pecite u pećnici zagrijanoj na 200° C 30 minuta. Trik koji koristim kod ovih mafina, a pronašla sam ga na internetu, je da na kraju pečenja mafine prekrijem folijom i pečem ih još 15 minuta. Nakon toga ćete imati eksploziju ukusa i mirisa, ali ukoliko ovo pripremate uvečer za sutra, odolite svemu, umotajte ih u krpu i dočekajte jutro.

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (107)

Širok scenski raspon Klare Peić

O d osnutka Hrvatskog narodnog kazališta do odlaska u mirovinu šezdesetih godina XX. stoljeća **Klara Peić** igrala je veliki broj zapaženih uloga. Još kao djevojčica igrala je u predstavama koje su priređivane u Školi milosrdnih sestara, a prvi put je nastupila u komadu *Moć ljubavi*. Na ovu ulogu podsjeća jedna snimka s koje se smiješi tanušna djevojčica u dugoj suknji, obješenjačkih, živahnih očiju. Kasnije postaje stalnom članicom Zbora hrvatskih kazališnih dragovoljaca. Nakon Građanske škole završila je Trgovačku akademiju, potom radi u jednom odvjetničkom uredu, za vrijeme II. svjetskog rata udara bubnjeve u jednom glazbenom sastavu, a kada se nakon rata počinju stvarati uvjeti za pokretanje kazališta u Subotici, po nagovoru **Lajče Lendvajia** od 10. listopada 1945. pohađa tro-

Klara Peić i Geza Kopunović
u komadu -
Bać Đuka Kerčanin

Prizor iz *Madame Butterfly* (1951.),
Aleksandar Marinković, Petar Kopunović i Klara Peić

ljakovića Klara Peić je ostala zapamćena i po likovima koje je kreirala i prema djelima drugih pisaca, primjerice igrala je u gotovo svim **Nušićevim** komedijama. Nadalje, bila je nenadmašna Doka u **Sremčevoj Zoni Zamfirovoj**, Persa u *Pop Ćiri i pop Spiri*, šjora Petronila u *Maloj Floramy*, Jablanova majka u komadu *Porodica Blo Ljubinke Bobić*, gospođa Quickly u *Veselim ženama windsorskim* i dr. Osim uloga u komedijama, koje su ponajviše odgovarale njenim

mjesečni Glumački studio, pa već 1. siječnja 1946. dobiva stalni angažman i počinje svoju profesionalnu glumačku karijeru s ulogom u komadam *Tražim Anu*.

Počeci su joj bili skromni, ali je brzo stekla naklonost gledateljstva, koje često pljeskom pozdravlja već njen izlazak na scenu, budući da je umjela razgaliti, zabaviti, razveseliti, ponijeti i naprosto osvojiti publiku svojom neposrednošću i prirođenom darovitošću. Razumije se, posebno je bila zapažena u komadima **Matije Poljakovića**, koji je čak neke uloge pisao upravo za nju, što je ne samo čast već i svojevrsno priznanje njenoj glumačkoj osebujnosti. Naročito je bila uspješna u dočaravanju likova seljanki i malograđanki, a njena Mara iz *Č'a Bonine razgale*, uloga je koja se i danas spominje, napose s tom se ulogom i oprostila od publike 1963. godine, kada odlazi u mirovinu, ali se još šest godina nakon toga odaziva svakom pozivu kazališne uprave i po potrebi nastupa na subotičkoj sceni. Uz komade Matije Po-

predispozicijama i u kojima je najviše dolazio do izražaja njezin vedri duh, ali još više nerv za nepogrješivo prepoznavanje i ugradbu smiješnoga i komičnoga u djelo, ostvarila je i veći broj zapaženih karakternih epizoda. Primjerice, lik sulude starice Galčike u komadu *Bez krivice krivi*, potom ostarjelu lučku prostitutku u *Ani Kristi*, Hasan-aginu majku u *Hasanaginici*, vračaru u komadu *Požar strasti* i druga zapažena ostvarenja. Klara Peić je bila iznimno i glazbeno nadarena, pa se zahvaljujući svojim glasovnim mogućnostima i izraženoj muzikalnosti, osim uloga u teatru, rado prepušta izazovu nastupa i u opernim komadima, nakon što je u ovdašnjem kazalištu početkom pedesetih godina pokrenuta Muzička grana, koja ubrzo izrasta u Subotičku operu, u kojoj je za tri i pol sezone ostvarena 21 premijera. Pjevala je u **Puccinijevim** operama *Madame Butterfly*, u njoj tumači lik Suzuki, Pastira u *Tosci*, te Govedarku u **Gotovčevoj Morani**.

Vrtić u Sonti 1943. godine

Na poledini ove fotografije piše: »Šegrt Ivan, slikano 1943. g. februara, Sonta. Ivan Šegrt, Pišin (1938-2010)«. Na fotografiji u prvom redu (gledano od dolje, nama s lijeve na desnu) sjedi četvrti. Fotografija prikazuje djecu iz vrtića u Sonti, 1943. Fotografiju i podatke je podastrla njegova supruga **Kata Šegrt, Pišina** (rođena **Vidaković, Gerina**) rođena iste godine 29 dana poslije rođenja svoga budućega supruga. Ona nije na fotografiji, jer je taj dan bila odsutna iz vrtića.

Vrtić je tada bio na današnjoj adresi u Sonti, Vojvođanska 55. U sredini snimke je starija osoba voditeljica vrtića, a na kraju istoga reda je također starija osoba, spremačica. Djeca su obje osobe oslovljavala s »óvoda néni« (odgojiteljice). Mada je u to vrijeme

polda (Vilčike) Hiršfelda i majke **Zeile (Zelme) Štajger**. Imala je osobni hendikep, guku na leđi. To nije bila smetnja da se igra s djecom u susjedstvu i bude druga mojoj kazivačici Kati. Roditelji Katice Hiršfeld su se bavili grnčarijom. Proizvodjač grnčarije im je donosio gotove saksije za cvijeće, posude za kuhanje i pečenje, pojilice za živinu i ukrasne figurice, a oni su ih preprodavali po selu. Također su u selu kupovali odbačene odjevne predmete, posteljinu, dronjke i prosljeđivali u tvornice za reciklažu. Možemo slobodno reći da su živjeli pošteno radeći za život. Ubrzo nakon ovoga snimanja Katice je bila odvedena iz sela s mnogim Židovima. Gdje je dijete završilo, možda se i može negdje pronaći ali ostaje veliko pitanje.

»Mater mi je dječala i rekla nama dicama gledeći priko kapije na sokak: 'Eno, vodu jil'. Mi dica smo brzo podonašali stolce i penjali se na kapiju da nako kroz jame na kapije gledimo kako vodu našu drugu Katicu. Sa njom je bila njezina mater Zelma i drugi Čifuti koje smo znali, a i koje nismo poznavali. O' ta doba Katicu nismo više vidili, a nismo se smili ni raspitivati od nje osim u svojem domu«, priča Kata Šegrt.

»Zoto da nismo sami doma«

Osobe na fotografiji je teško prepoznati. Razumljivo, jer su tada bili jako mali, ali Kata i druge žive osobe s ove fotografije prepoznaju svoje vršnjake. To su: u prvom redu (od gore, nama s lijeva na desno): drugi **Iva Jakšić Babin**, 1938., četvrti **Toni Lukić Srakin**. Drugi red: druga Katice Hiršfeld, peta **Ana Kuruc Krastina**, druga s lijeve strane odgojiteljice **Kata Mihaljev Pekarkina** (r. 1938., do nje je **Ana Mihaljev Riđina** (1938. – 2017.) i do nje

Marija Armbrust (r. 1939.). Treći red (nama s lijeva na desno): prva je **Kaja** (r. 1939.) i sestra joj **Eva** (r. 1937.) **Poturica Dildišove**, treća je **Agica Miloš Fajferova** (r. 1938.), četvrta **Dušanica Bačić Đusina**, deveta **Marica Domić Cagina** (r. 1936.) i jedanaesta **Kata Jakšić Mišina**. Četvrti red (nama s desne na lijevu): prva **Elika Lukić Srakina**. Peti red (s lijeva na desno): sjedi četvrti u redu **Iva Šegrt Pišin**, do njega **Franjo Gal** i sedmi **Joza Šokac Mačkov**.

Pitam Katu zašto su išli u vrtić.

»Zoto da nismo sami doma. Ako smo bili puno mlađi od braća i sestara koji su išli raditi sa ocim i materom, pa da ne bi pravili 'inventar' u domu i oko doma. A, u obdaništu smo se naučili i reda«, kaže Kata.

Vrtić je s ove lokacije u Vojvođanskoj ulici kasnije premješten u današnju Ulicu Vuk Karadžić, pored današnje kavane **Bačka**. Nakon toga je premješten u zgradu današnje kavane **Bačka**. Tijekom Drugoga svjetskoga rata vrtić je u Sonti zatvoren da bi ponovo bio otvoren tek šezdesetih godina prošloga stoljeća u staroj školi na uglu Ulice J. J. Zmaja i Ul. V. Karadžića (današnja pošta i poljo-apoteka).

Sedamdesetih godina je izgrađen novi vrtić **Ljubičica** i nalazi se u ulici Vojvođanska 54.

Ruža Silađev

na vlasti Mađarska, djeci Hrvatima »óvoda néni« se obraćala na hrvatskom materinskom jeziku, mađarskoj djeci na mađarskom, njemačkoj na njemačkom, sve dok djeca nisu razumijevala mađarski.

Olovka i papir nedostupni

Djeca su se u ovom vrtiću prije svega učila kulturnom ponašanju, računanju, brojanju, recitiranju i pjevanju. Već uobičajene dječje igre su se odigravale na otvorenom, na dvorištu koje je bilo vrlo prostrano, kad god je vrijeme dozvolilo. Za tu priliku su od kuće donosili male stolice i ređali po dvorištu, ako su igre tako zahtijevale. Olovka i papir u to vrijeme još nisu bili dostupni. Tek na početku školovanja djeca su dobijala tablicu i griflik s kojima su se učila vještini pisanja i čitanja. Djevojčice iz imućnijih kuća su nosile bijelu kecelju radi zaštite odjeće. U vrtić su primana djeca s navršene tri godine života.

Mnoge osobe s ove fotografije više nisu među živima. Imale su uobičajen život. Djevojčica na snimci u drugom redu od gore, nama s lijeva na desno, druga, **Katica Hiršfeld**, rođena 9. VI. 1937., je imala neuobičajen život i po svemu sudeći tragičan svršetak. Rođena je kao Židovka (u Sonti se reklo Čifutkinja) od oca **Leo-**

Taj čudesan životinjski svijet!

Mravi često žive pod pločastim kamenjem, jer ga sunce lakše zagrijava i na taj način se griju. Upravo zbog toga svoj mravinjak rado imaju pod tankim i čvrstim stijenama.

Jeste li znali da **vrane** znaju matematiku? Vrane znaju brojati do tri, ali za više od toga nisu sigurne. Naime, sakriju li se tri lovca, preplašene vrane se neće vratiti na granu, dok sva trojica ne odu, ali ako ih ima četvorica nastaje problem. Nakon trećeg lovca, više nisu sigurne.

Nakon pčela, **leptiri** su drugi vodeći oprašivači, a vjerovali ili ne postoji oko 24.000 vrsta leptira, dok

su leptirice, odnosno moljci još brojniji. Njih ima oko 140.000 vrsta.

Ženke **geparda** uvijek love samostalno, a čim njihovi mladunci napune pet do šest tjedana, majke ih vode u školu života, kako bi ih naučile loviti.

Srijemci u Puli

U okviru projekta *Upoznaj Domovinu* učenici koji pohađaju predmet *Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture* iz Srijemske Mitrovice posjetili su Pulu, Rovinj i Opatiju. U posjetu Istarskoj županiji bili su od 3. do 5. travnja. Učenici su bili smješteni u učeničkom domu, a u Puli su obišli Amfiteatar, crkve, brodogradilište i obalu Jadranskog mora, te su se upoznali s poviješću Pule i kako je ona postala industrijski centar. Tijekom boravka posjetili su i Povijesni i pomorski muzej Istre, a obišli su i Rovinj koji je specifičan po uzanim mediteranskim ulicama. Posljednji dan boravka cijeli dan je padala kiša, no ona nije uspjela pokvariti ovaj prekrasan posjet. Učenici su se uputili u kratak posjet Rijeci, te su nakon toga krenuli svojim domovima. Ovaj trodnevni posjet organiziran je zahvaljujući suradnji Hrvatskog nacionalnog vijeća, Istarske županije i Hrvatskog kulturnog centra *Srijem – Hrvatski dom*, a potpomogla ga je i Hrvatska matica iseljenika.

»Hrvatska matica iseljenika je svjesna potrebe i važnosti da naši mladi iz Vojvodine posjećuju Hrvatsku, te pozdravljamo hvale vrijedni projekt

Upoznaj Domovinu. Ova prilika da učenici kroz osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje u sklopu predmeta *Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture* uživo upoznaju i iskuse najrazličitije krajeve i oblike Hrvat-

ske, potvrđuje kvalitetu nastave i programa na hrvatskom jeziku u Vojvodini», rekao je predsjednik HMI **Mijo Marić** i dodao: »Raduje nas širenje pozitivne percepcije među roditeljima i djecom o važnosti pohađanja spomenutog predmeta što dokazuju ona djeca koja izražavaju želju za daljnjim pohađanjem ovoga predmeta i na srednjoškolskoj razini. Hrvatska nacionalna manjina u Vojvodini je i prijašnjih godina ostvarila brojne projekte u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika, te smo se s velikim veseljem uključili i u potporu ovoga projekta. Vjerujemo da je djeci iz Srijemske Mitrovice studijski izlet u Pulu pružio nezaboravne trenutke. Uvjereni smo da će on biti dodatni poticaj svim sljedećim naraštajima da s jednakim interesom budu aktivni i ponosni dionici odgojnog i obrazovnog procesa na hrvatskome jeziku u Vojvodini i time jamčiti očuvanje nacionalnoga identiteta vojvođanskih Hrvata«, rekao je Mijo Marić.

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Naprodaj bunjevačka ruva od paje, suknja, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prsluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Mileticu za nekretninu. Tel.: 00385 32832310

Prodaje se stan na Radijaku od 52 m². Tel.: 069 2887213.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 1488

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suteronom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEVU
ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJU
PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

Nositelj projekta PLAY RADIO DOO Beograd-Zemun, Autoput za Zagreb br. 22, podnio je dana 2. 3. 2018. godine pod brojem IV-08/I-501-78/2018, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Lokalna zona FM radio stanice RADIO Play (103.9 Mhz), Subotica na katastarskoj parceli 3723/3 KO Stari grad, Ulice Trg cara Jovana Nenada 15 (46.101947°, 19.664837°).

Javni uvid u predmetnu Studiju može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, I. kat soba 129, svakog radnog dana od 10 do 12 sati od 3. 4. 2018. do 9. 5. 2018., a javna prezentacija Studije bit će održana 9. 5. 2018. godine u 12 sati u prostorijama Službe.

Studija se može preuzeti na sajtu Grada Subotice.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 18. 4. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

Junak Prvenstva Srbije u plivanju za pionire bio je Danilo Dulić iz Subotice

JEDNO natjecanje – ŠEST medalja

Junak Prvenstva Srbije u plivanju za pionire bio je sigurno **Danilo Dulić**, član Plivačkog kluba *Spartak* iz Subotice. Proglashaen je za najboljeg sudionika cijelog natjecanja. Nije ni čudo pošto je osvojio čak šest medalja, četiri zlatne (100 m slobodno, 400 m slobodno, 100 m delfin i štafeta mješovito 4x50 m) i dvije srebrne medalje (200 m slobodno i 100 m leđno).

Tekuća sezona je odlična za Danila: na natjecanju u Nišu je bio dio najbolje ekipe *Spartaka*, iz Kragujevca je donio svojoj školi OŠ *Miloš Crnjanski* zlato sa Školskog prvenstva Srbije, a nedavno ostvaren uspjeh je najbolji.

»Dobro sam se spremao za natjecanje, a želja je bila da uzmem sve zlatne medalje u kraul disciplinama. Bio sam vrlo blizu tog učinka, samo je na 200 metara bilo srebro, ali je i ovo veliki rezultat.«

Danilo plivanje trenira redovno već pet godina, a do vrijednih rezultata put je jednostavan – potrebno je uložiti i mnogo rada.

»Ustajem rano ujutru, idem u školu, vratim se, učim, jedem, pa na trening. Trening traje dva sata, plivamo 5-6 kilometara, potom slijedi pauza, pa još sat vremena treninga na suhom. Trenutno me vodi trener **Milan Jovanović**, odlično surađujemo, dobro se razumijemo.«

Splet životnih okolnosti je našeg malog sugovornika odveo na plivanje.

»Imao sam kao mali jednu nezgodnu operaciju, pa sam na plivanje krenuo iz zdravstvenih razloga, više preventivno. Pokazalo se brzo da sam talentiran i zaista sam zavolio ovaj sport.«

Redovni treninzi su tijekom tjedna, gotovo svaki vikend nosi natjecanje, tu je i škola... Djeluje vrlo naporno.

»Jest, naporno je, ali je i zabavno, Da ne volim ovo, ne bih se ni bavio plivanjem. I u školi je dobro, imam sve petice. Može se sve stići, možeš biti i odličan u školi i prvak države, ali je potrebno da se sportski živi. Sljedeće godine prelazim u kategorije kadeta, očekuju me i teži treninzi, ali će se sve isplatiti. Ciljevi su isti – medalje i pokali.«

Kada već govorimo o ciljevima, valja i napomenuti da Danilo Dulić zna što želi od svoje sportske karijere, kako u skorijem razdoblju, tako i kasnije.

»Prvi cilj je vezan za Ljetno prvenstvo Srbije, želim i tu postati prvak države. Naravno, tu su i ciljevi za koje još treba mnogo raditi, želim sudjelovati na najvećim natjecanjima, pa i na Olimpijskim igrama.«

Ako je suditi po broju medalja koje osvaja na jednom natjecanju, može se zaključiti tko je glavni idol perspektivnom subotičkom plivaču.

»Idol na svjetskoj sceni mi je **Michael Phelps**, ali tu je i **Andrej Barna**, kolega iz *Spartaka*. On je trenutno na školovanju u Americi i čekamo da se vrati. Utrkivali smo se, naravno, za sada nije bilo neizvjesno. Izađe nam Barna uvijek u susret, napravimo grupe i utrkujemo se. Mnogo nam to znači.«

Kako ističe na kraju razgovora, važna mu je podrška na koju nailazi.

»Imam veliku podršku obitelji, ali i drugara... Magično je bilo poslije osvajanja priznanja za najboljeg u Srbiji, svi su čestitali, u školi, i nastavnici su znali. Meni je bilo prelijepo, jer sam vidio da se trud isplatio.«

D. Vuković

Svi uz Danila

Kako priča tata **Tihomir Dulić**, poslije ovakvih uspjeha svima je u porodici »srce veliko kao zemaljska kugla«.

»Danilo zaslužuje sve pohvale, ali i trener i PK *Spartak*, dok smo mama i ja ozbiljna podrška. Plivanje je težak i zahtjevan sport, zahtijeva i specijalan režim ishrane, mnogo se pliva svakog dana. Sve je podređeno sportu, ali je važno da nitko od nas nije forsirao ovako nešto. Danilo je to sam želio, ima takav mentalitet, odgoj... tako i trenira u *Spartaku*. Nama je samo da budemo maksimalna podrška i nema veze gdje je Prvenstvo Srbije, gdje su natjecanja... Rezultati nisu prioritet, važan je osmijeh na kraju i spoznaja da je ostvaren maksimum, jer svi mi dajemo maksimum. Rezultati će biti kakvi jesu, neka to bude i peto-šesto mjesto, ali neka je ostvaren maksimum«, dodaje tata Tihomir.

Rukomet žene DRLS Skupina Srijem – Bačka Ceh neiskustvu

SONTA – U utakmici protiv ŽRK *Miletić* iz Mošorina, ekipe iz donjeg dijela ljestvice, ŽRK *Sonta* na svojem parketu je zabilježila poraz od 17:22 (8:10). Mlade Sonćanke poklekale su pred iskusnijim i tjelesno znatno jačim protivnicama. Ceh neiskustvu platile su brojnim greškama u igri, a oslabljene neigranjem najiskusnije igračice, korpulentne **M. Čonke**, nisu nalazile rješenja za zaustavljanje iskusne **V. Madžar**, strijelca 14 pogodaka za Mošorinke. Kod Sonćanki zgoditke su postigle **N. Kalanj 7, S. Kalanj i Zorica po 3, Mihalek 2, te Beslač i Cvetković po 1**. U narednom kolu ŽRK *Sonta* će gostovati u Senti.

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Zlata vrijedni bodovi

BEOČIN – Osokoljeni pobjedom protiv *Omladinca* iz Novih Banovaca, nogometaši *Bačke 1901* na gostovanju u Beočinu zabilježili su pobjedu koja im je donijela nova, zlata vrijedna tri boda. Krajnji rezultat od 1:2 (0:2) trasirao im je put prema zoni spasa od ispadanja. Subotičani su u prvom poluvremenu iznenadili domaćine otvorenim igrom, a od više stvorenih prigoda dvije je realizirao **Nemanja Bursać**. Domaćini svoje prigode nisu iskoristili, pa se na odmor otišlo s dva zgoditka prednosti za crvene đavole. U nastavku igrači *Cementa* kreću na sve ili ništa i pojačavaju pritisak, pa se razvila žestoka borba za svaki pedalj travnjaka. Obrana *Bačke* je izdržala skoro sve pritiske, u drugom poluvremenu kapitulirala je samo u jednom navratu, pa su na konto upisana tri neplanirana, ali zlata vrijedna boda. U narednom kolu Subotičani će gostovati kod lidera *Bečeja 1918*.

Vojvođanska liga Sjever Gostoljubivi Tavankučani

TAVANKUT – Tavankučani su u nedjelju bili gostoljubivi domaćini viceprvaku, ekipi *Tise* iz Adorjana, prepustivši joj bodove rezultatom 2:3. Gosti su se u Tavankut došli nadigravati, za igru su bili raspoloženi i domaćini, pa su gledatelji uživali u ugodnom, proljetnom vremenu i punoj ljepoti nogometa. U igri bez grubosti stvoreno je dosta zrelih prigoda pred obojicom vratara, međutim i oni su bili nadahnuti, pa se dalo vidjeti i veći broj fantastičnih obrana. U nadmetanju strijelaca gosti su jedanput više zatresli mrežu domaćina, pa su bodovi otputovali u Adorjan. U narednom kolu *Tavankut* će ugostiti trećeplasiranu *Mladost* iz Bačkog Petrovca.

Sigurna pobjeda

SOMBOR – Na gradskom stadionu u Somboru, pred oko 150 gledatelja, *Radnički* je zabilježio ne tako laganu pobjedu od 2:0 (0:0) protiv solidne ekipe *Bačke* iz Pačira. Gosti su sve do pred kraj utakmice pružali snažan otpor, ali u kontranapadima i opasno ugrožavali vrata odličnog **Bulovića**. Na odmor se otišlo bez zgoditaka, a u nastavku Somborci potpuno preuzimaju inicijativu. Udarce su oprobali **Martinović, Lučić i Furtula**, međutim

nedovoljno dobre za bivšeg vratara *Radničkog*, a sadašnjeg *Bačke*, **Pavasovića**. Ipak, konstantni pritisak na gostujućeg vratara isplatio se u 80. minuti. Čovjek odluke bio je pričuveni igrač, izuzetno raspoloženi **Matijević**. Odlično je izveo prekid, a **Sazdančić** se našao na pravom mjestu i ubacio loptu u mrežu. Samo tri minute kasnije Matijević je odlično primio loptu i mirno ju plasirao kraj nemoćnog vratara za konačan rezultat. U narednom kolu *Radnički* će ugostiti ekipu *Preporoda* iz Novog Žednika.

PFL Sombor

Kraj serije

PARAGE – Nogometaši ŽAK-a prekinuli su uspješan niz na gostovanju u Paragama. Nogometaši *Budućnosti* nadigrali su ih s čistih 3:0 (0:0) i poslali ih u Sombor bez bodova. U prvom poluvremenu igralo se vrlo borbeno, ali i oprezno, obje ekipe su više vodile računa o svojim, nego o protivničkim vratima. U nastavku se igralo otvorenije, ekipa domaćina je svoje prigode realizirala, a pomlađeni Somborci njihovu mrežu nisu uspjeli zatresti iz nekoliko izglednijih situacija. U narednom kolu ŽAK će na stadionu kraj pruge dočekati fenjeraša, ekipu *Mladosti* iz Krušića. U klubu se nadaju sigurnim novim bodovima.

MFL Sombor 1. razred

Očekivani poraz

KLJAJIĆEVO – Nogometaši *Dunava* iz Monoštora u nedjelju su, nakon niza od pet osvojenih bodova iz tri prethodna kola, ostali kratkih rukava na gostovanju u Kljajićevu. U derbiju začelja, kod najvećeg rivala u borbi za opstanak, ekipe *Korduna*, konačni rezultat bio je 5:1 (2:0). Domaćini su igrali znatno poletnije, nametnuli su svoj tempo od prvog sudačkog zvižduka i sustavno pleli mrežu oko gostujućih vrata. Monoštorci nisu dugo izdržali, na odmor se otišlo s prednošću *Korduna* od 2 pogotka, u nastavku su zabili još 3, a devetnaestogodišnji **Santo** uspio je postići počasni pogodak u 80. minuti. U narednom kolu Monoštorci će na Doli dočekati favoriziranog *Partizana* iz Kupusine.

Berešci sve bliži ispadanju

BEREG – Posljednjeplasirana ekipa *Dinamo 1923* iz Berega u nedjelju je na svojem travnjaku podijelila bodove s velikim favoritom, čvrstom ekipom *Aleksa Šantić*, rezultatom 2:2 (1:0). Domaćini su u utakmicu ušli riješeni da osvoje što više mogu, ali je žestoko igrala i gostujuća ekipa. Rat za loptu vodio se na svakom dijelu travnjaka, a domaćini su u prvom poluvremenu ostvarili minimalnu prednost pogotkom **V. Praštala**. Poslije odmora gosti su pojačali pritisak i s dva pogotka preokrenuli rezultat, međutim Berešci se nisu predavali, pa su u 85. minuti pogotkom iz gužve postavili konačan rezultat. U narednom kolu, u derbiju začelja, Berešci će gostovati kod pretposljednje *Rastine 1918*.

MFL Sombor 2. razred

Spas u posljednjim minutama

SONTA – U još jednoj utakmici u kojoj je protivnik bio favorit, *dinamovci* su ostavili srce na travnjaku i izbjegli poraz. Utakmica je

završena rezultatom 1:1 (0:1), a Sončani su bili u prigodi i napraviti potpuni preokret. Neigranje nekoliko standardnih prvotimaca, prednost gostiju od 25. i prestrogo isključenje kapetana **Mihaljeva** već u 34. minuti, nagovještavali su loš ishod po domaćina. No, momci u plavom nisu poklekli. U drugo poluvrijeme, iako s igračem manje, krenuli su napadački. Diktirali su tempo, polagano lomili protivnika, a nakon nekoliko zapucanih prigoda, u 90. minutu pogotkom **Apatinca** poravnali. U sudačkoj nadoknadi isti igrač je imao idealnu prigodu za potpuni preokret, međutim, vjerojatno misleći da je u zaleđu, zaustavio je loptu rukom, umjesto da ju glavom plasira u nebranjenu dio mreže. U narednom kolu *Dinamo* gostuje u Somboru, kod lidera OFK *Šikare*.

Općinska liga Bačka Palanka 1. razred Tvrđava u mirnijim vodama

DESPOTOVO – Pobjedom od 2:0 nad ekipom *Bačke* u Despotovu *Tvrđava* je sebi osigurala bodove za relativno mirnu završnicu prvenstva. Ujedno su i ekipi *Sloge* iz Plavne olakšali tešku borbu za opstanak. U narednom kolu Bačani će dočekati trećeplasiranu ekipu *Neština*.

Sloga usamljena s fenjerom

PLAVNA – Na domaćem travnjaku *Sloga* je rezultatom 1:2 poražena od izravnog takmaca u borbi za opstanak, *Naše zvezde* iz Silbaša. Plavanci su nakon ovoga poraza čvrsto prigrabili fenjer i u nastavku prvenstva svaka naredna utakmica im je kvalifikacijska u borbi za opstanak. U narednom kolu *Sloga* će gostovati u Viziću i u derbiju začelja odmjeriti snage s ekipom *Borca*.

Ivan Andrašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta TELEKOM SRBIJA a. d. Beograd, Direkcija za tehniku, Sektor za bežičnu pristupnu mrežu, Beograd, Bulevar umetnosti br. 16/a, podnio je dana 4. 4. 2018. pod brojem IV-08/I-501-107/2018, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije SUU80/SUO80 PALIĆ 3 na katastarskoj parceli 917/1 KO Palić, Ulica Horgoški put br. 71 (46.102615o, 19.760064o).

Javni uvid u predmetnu Studiju može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, I. kat, soba 128, svakog radnog dana od 10 do 12 sati od 10. 4. 2018. do 15. 5. 2018., a javna prezentacija Studije bit će održana 15. 5. 2018. godine u 12 sati u prostorijama Službe.

POGLED S TRIBINA

Status quo

Ista meta, isto odstojanje, kako bi se to reklo na našem jeziku, mogao bi biti najsazetiji komentar 28. kola 1. HNL. Vodeći trio je zabilježio očekivane pobjede, a dvojac sa začelja se grčevito bori za slamku spasa i također je upisao nove pobjede. No, krenimo redom...

Dinamo je protutnjio Pulom i sa sigurnih 4:0 lagano se obračunao s domaćom *Istrom* 1961. Na drugom kraju jadranske obale, u Splitu se *Hajduk* ponovno mučio s *Lokomotivom* ali je ipak upisao tri boda vrijedan minimalac (1:0) koji ga i dalje ostavlja na drugoj poziciji. Riječani su slično modrima uspješno apsolvirali put u Koprivnicu pa doma nose pun ulov (3:1).

Na dnu ljestvice najboljih hrvatskih nogometnih klubova protekloga vikenda bilo je zanimljivo, jer je posljednjeplasirani *Rudeš* pomalo neočekivano svladao gostujuć *Osijek* (1:0), a domaća *Cibalia* upisala visoku pobjedu protiv *Intera* (3:0). U duhu svih navedenih rezultata stanje se niti na vrhu niti na začelju nije ništa promijenilo pa je pogled na tablicu 1. HNL u duhu današnjeg naslova.

Tako je bilo i proteklog tjedna na stadionima gdje su se igrali susreti Lige prvaka, jer su rezultati prvih susreta objektivno gledano bili pomalo i očekivani. Izuzev zbilja visoke pobjede *Liverpoola* protiv skorašnjeg prvaka *Manchester Cityja* (3:0). Jer unatoč ipak možda neočekivanoj visokoj pobjedi *Realu* u gostima kod *Juventus*a (3:0), Torinezi su stare mušterije Madridana pa je ovo bilo praktično repriziranje prošlogodišnjeg finala. Sigurne pobjede *Barcelone* (4:1 protiv *Rome*) i *Bayerna* u gostima kod *Seville* (2:1) spadaju također pod rubriku očekivano.

Status quo su odlične partije hrvatskih internacionalaca, osobito **Ivana Rakitića** koji je dao golem doprinos u visokoj pobjedi *blaugrane*, te još jedne odlične partije **Luke Modrića** u majici kraljevskog kluba.

Konačno, status quo su i odlična izdanja hrvatske Davis cup momčadi koja je sigurnom pobjedom protiv Kazahstana u Varaždinu osigurala još jedno polufinale najvećeg svjetskog momčadskog natjecanja u tenisu. Osobito je bio nadahnut prvi hrvatski reket **Marin Čilić** koji je u dva susreta (6 setova) izgubio svega 8 gemova, upisavši sigurne pobjede za očekivani prolaz i novi duel protiv SAD-a.

Pa neka status quo bude i u tom polufinalnom duelu protiv Amerikanaca.

Jer, u četiri prethodna duela uvijek je Hrvatska slavila!

Pa neka bude tako i ovoga puta...

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA Gosti iz Gata kraj Omiša u Subotici i Žedniku

Iz Ivković šora

Drangulije

piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. E gotovo, nema više sidenja, borme. Sad lipo navalit pa pospremat sav drlog po avliji. Veli ova moja: »Dosta si švičko na sve strane cile zime i divanio'a, to ću ja na proliće sklonit'. Sad se lati i skloni. Samo sidiš i divaniš s ovi tvoji pajtašima, a poso čeka«. Šta ćeš, moraš pokadgod i ženu prislušat. A borme se i navuklo kojičeg. Od ovi nejlonu kojikaki se ne mož ni disat. A kako ne bi kad da šta ode čovik kupit, a oni mu spakuju u nejlon, jal taj stiripor, pa još sve zamotaje još jedared u onaj mekani nejlon što se sam od sebe lipi. Sitio sam se, čeljadi, pa se moram smijat kad sam ja lani za Petrov mom pajdi Peri spakovo dar za imendan u jednu veliku škatulju, mislim da je bila od televizije. Ta bilo je tute svega: džakova od koncentrata, nejlonu iz dućana, pa oni traka plastični za stezanje, stara zimska vindakna, dvoje gumene čizme, odvaljena lopatica, a kad je on sve to odmoto, siroma, dar je bijo gladalica i vondir, al onaj moderni plastični što se sad mož kupit u smrdljivoj pateki. Svi smo se smijali, al kazo mi da sam baš lipo spremio avliju i odno njemu drlog u dar. Tako i ovi rade: natrpaju svašta pa se mi onda patimo. Ima to u modernim državama da se skuplja, pa ovo ide u ovaj kontener, ono u onaj, pa caklo u ovaj, čeljad od tog opet štogod oprave i šparaju na sirovini, a kod nas... Ajak, ta mi smo bogata država – lipo sve vučamo na sve strane, a plate nam dvisto evra, unting ako di ko ima i toliko. Al zato nas lipo muče poplave, reke nam pune kojikakog drloga, šporelja stari, kojikaki mašina izandani, pa nije ni čudo što se voda prilije kad smo sve zagadili. Jevo i ode kod nas u Ivković šoru. Doduše, ja više nisam subaša al volim prošnjotat po ataru, u dolu, što moran nevoljko priznat, da je lani lipo očišćen već ima boca od erbicida, džakova od veštaka, kojikaki civi od ne znam ti ni ja čega. Eto, to nam je ta naša kultura u koju se toliko kletemo i s kojom se falimo, a nismo vridni ni avliju očistit. Šta kast, taki smo, a niko se ni ne paštri za svit pa da ga malkoc posvituje ako je već do tog došlo. Ajak, oni s vrva samo turaju ruku u već prazan buđelar pa tako vidim da su opet podigli kazne na dvostruko, a šta mislite ko će nagraj-sat? Ta neće oni s onim limuzinama od pedeset iljada evra, nebojte se. Ta nji niko ni ne zaustavlja, ti sve i smidu; tirat ode kroz selo di je četrdeset zbog škule a oni dekažu i sto dvajst i niko njim ništa ne mož. To će naplatit ovi s limuzinama od tridest lita, »jugovima« i sličnim. Doduše, vele da se neće moć tirat ni limuzine starije od petnajst lita brez dvostruke registra-cije. Znači, kako kontam, dvared triba i platit. Niko se nije sitio zapitat se zašto su nam stare limuzine, zašto se ne kupuju nove? Ha-ha, ta zna se: baš zbog ti »platetina« od dvisto evra, jeto zašto. Ma ko sad ima novaca izbuljit za novu limuzinu što košta i najrđavija kugod kuća na selu a borme već i dikoja i u varoši. Svako bi to volio tirat novo, pa sve mriši, neg ove sa svicki otpada al se nema. Idem radit. Zbogom.

Bać Ivin štodir

Ko zna ka će se platit

piše: Ivan Andrašić

Ništa u posljednje vrime kum Tuna ope sto ko bać Ive dolazit uranit, baram dvatripot u nedilju dana. Na poslu je sad međ glavnima, pa izajutra baš i ne mora bit jako tačan. Uvijek može dojt kasnije, a sekretarice javit da već najranije bijo na jedne koferencije, pa će samo ručat i oma ostat na druge. A ne mora je ništa ni reč, ko mu šta smije i pitat? Sto mu i dovađat koikake sa sobom, veli svaki o nji bi mu mogo u koičemu pomoć, samo ako jim se makar malo prikloni. U posljednje vrime baš ga oće i varoš, ope ga stali zvati, al sve više vi što nisu njegovi. I više ne ide ni na ajzibanu ni na avtobusu, vi ako ga zovu, za njim pošalju i lemuzinu. Pri nedilju dana ope ga zvali. Njegova samo duše kroz nos i pruža rogove, veli neće to izajt na dobro. Džaba on divani da se mora o ničega živit, to mu posov. »Jeste, jeste, pravi posov! Svi kršteni idu radit o šes do dva, samo ti moraš u makarkoje doba, a obaška što moraš i svecom i petkom«, malo mu se ko i prdači ona. »Jeste, jeste, znadu ti kršteni radit i od šes do šes, a u posljednje vrime sve više i oni i svecom i petkom. Ajd što više radu, al jim još i nadnice smanjivu, a više je ni ne dobiju na vrime«, oma pecne i on nju. Tude ona više ni ni imala šta reč, a on se navuko i ošo. Naskak izašo i kum Tuna, a za njima brzo došla i lemuzina. Brzo stigli i u varoš, a imali nikaku posebnu cidulju, pa lemuzinu mogli ostavit u jednomu dvoru blizu mista di će bit koferencija. Ko ni imo tu cidulju, ni mogo ni tirat lemuzinu u varoš. Pri koferencije ošli u bircuz malo založit. Nisu morali platit, kum Tuna samo reko kelneru da to ubiliži, svakako će dojt i na večeru, pa će potli sve zajedno isapit. Bać Ive reko da cilu koferenciju lipo izbešte-luje, a možda će tribat i koje slovce natrukovat. Koferencija se baš odužila, a oni bili u ogradiću, ima nuz veliku binu, pa nisu mogli nikuda otit i da su tili. Došlo čeljadi sa svi strana, jedni na avtobusa, drugi na lemuzina. I nosu puno barjaka i barjačića, pa kadgod jedan iz prvoga reda digne njegov, svi jako mašu njevima. Došlo i puno veliki glava, a ti ka dojd, svako o nji ima puno za reč. I znade se, jedan misli da je najmudriji, divani šta oće, obećava med i mluko, a svi drugi gledu kako će mu se koji umilit i samo drugima ričima ponavlju no što on reko. Tako vrime za dram projde, a na kraj ope naj što divani šta oće svima reko da bi tribalo izbirnit te što znadu najviše i naobećavat. Tude se bać Iva malo preznijo i oma se sitijo nikaki avtobusa o pri tris godina i vakoga vozanja čeljadi sa barjacima i barjačićima po cile ne velike države. I do kraj sve odvukli u matnu. Ka sve prošlo, naj što divanijo šta oće, pokupijo najbliže i ošo nikuda dalje. Kum Tuna pokupijo njegove, š njima ošo i bać Iva, uputili se u bircuz di su založili pri koferencije. Lipo večerali, dobro popili, a ko tijo, bilo i za ponet. I tamburaši jim njevo otsvirali. To veče se ni platilo ništa, kum Tuna samo na nikaku cidulju do krsta. A koliko će sve to stvarno koštat, vidiće se kroz koju godinu.

NARODNE POSLOVICE

- Batina ima dva kraja.
- Tko sije vjetar, žanje oluju.
- Ne traži kruh nad pogačom.
- Poštuj brata starijega i tebe će mladi.

VICEVI, ŠALE...

Pita mama Pericu:

– Zašto ne jedeš? Rekao si da si gladan kao vuk.

Perica joj odgovori:

– A kad si ti vidjela vuka da jede mahune?

Pita profesorica povijesti Pericu:

– Perice, reci ti meni gdje je potpisana Deklaracija neovisnosti?

– Na dnu papira.

Pita tata:

– Perice kako ti je u školi? Voliš li učiteljicu?

Perica odgovara:

– Dobro je, lijepo mi je u školi, volim učiteljicu, ali mislim da ne zna baš mnogo.

Tata:

– Kako to misliš ne zna baš mnogo?

Perica:

– Pa, svaki čas nešto pita.

Uhvatio Mirko medvjeda u lovu kad naiđe Slavko, te ga pita:

– Kako si ga uhvatio?

– Lako, pucao sam sto puta!

– I koliko si ga puta pogodio?

– Nijednom, umro je od smjeha!

DJEČJI BISERI

- Kad se moj mlađi brat rodio, morali su ga staviti u akumulator.
- Što je okupacija? To je kad se svi okupaju!
- Tko su političari? To su ljudi koji prave politanke.

FOTO KUTAK

Načitana zdila

**PETAK
13.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:23 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Riječ i život: Snaga vode
12:00 Dnevnik 1
12:26 Spone ljubavi
13:16 Dr. Oz
14:03 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:54 Čuvarice ognjišta
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:09 Daj pet
19:00 Dnevnik 2
19:48 Tema dana
20:05 Riječi i slike, američki film
21:58 Špijuniranje kraljevske obitelji, dok. film
22:51 Dnevnik 3
23:24 Hrvatska za 5
00:14 Sretnik, serija
00:57 Čuvarice ognjišta
01:42 Don Matteo
02:38 Betty i njezine dijagnoze
03:22 Skica za portret
03:27 Znanstveni krugovi
03:52 Normalan život
04:42 Dr. Oz
05:24 Kod nas doma
06:09 Spone ljubavi

05:22 Kompozicija 3
05:52 Regionalni dnevnik
06:34 Mali detekтиви i tajna Bijele dame, serija
07:04 Juhuhu
08:42 Artur
09:06 Slatki piknik
09:13 Školski sat: Nasilje na internetu
09:47 Život sisavaca: Kukcožderi
10:43 Plesni izazov
11:07 Kućni ljubimci Marca Morronea
11:32 McLeodove kćeri
12:20 Neodoljive slastice Rachel Allen: Nije samo za djecu
12:46 Svijet vrtlara
13:17 Istina ili mit: Treba izbjegavati uzimanje kortikosteroida
13:27 Gnjevna porotnica, američki film
14:55 Izradi sam: Košulja jastučnica
15:04 U potrazi za Malom Italijom: Toskana

16:00 Regionalni dnevnik
16:44 Idemo na zapad s Goranom Milićem
17:37 U istom loncu
18:19 Stipe u gostima
18:52 Istina ili mit: Fruktiza ne sadrži kalorije
18:59 Izradi sam: Hranilice za ptice
19:06 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Ubojstvo u Walesu
21:40 Boks, Svjetska liga: Croatian Knights - Italia
Thunder, prijenos
00:03 Seks i grad
00:33 Stipe u gostima
01:03 F.I.S.T., američki film
03:23 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
14.4.2018.**

07:10 Klasika mundi: Berlinska filharmonija pod ravnanjem Sir Simona Rattlea - Europski koncert u Ateni 2015.
08:04 Zlatna planina, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:27 Veterani mira
13:17 Sigurno u prometu
13:44 Duhovni izazovi
14:19 Prizma
15:07 Svijet aplikacija
15:37 Zdrav život
16:03 Bajkovita Hrvatska: Stari grad Varaždin
16:15 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:18 Manjinski mozaik: Zajedno u životu, zajedno u glazbi
17:41 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Spider-Man 2, film
22:16 Dnevnik 3
22:49 Ubojstvo i margarite, američki film
00:25 Rat za krv, australsko-američki film
02:00 Zlatna planina, američki film
03:17 Skica za portret
03:20 Potrošački kod
03:45 Manjinski mozaik: Zajedno u životu, zajedno u glazbi
04:00 Umorstva u Midsomeru
05:30 Veterani mira
06:15 Prizma

05:57 Regionalni dnevnik
06:39 Džepni djedica
07:04 Juhuhu
08:56 Slatki piknik
09:04 Pripovjedač bajki
09:34 Život sisavaca: Biljožderi
10:30 Lidijina kuhinja
10:58 Magazin nogometne LP
11:28 Kreolski vrtovi: Tahiti - vrt s okusom raja
12:25 Špica, riva, korzo
13:22 Kokice
14:23 Ubojstvo u Walesu
16:00 Regionalni dnevnik
16:28 Smogovci, serija
17:00 Stolni tenis - ITTF turnir Zagreb, prijenos finala
18:51 Ivan Zak, Arena Zagreb 2017.
20:05 Plavi planet II
21:00 Kennedyji povjerljivo: Naslijeđe
21:45 Od Rusije do Irana kroz divljinu
22:37 Igra prijestolja
23:36 Telenovela, serija
23:57 Imitacije aristokracije, humoristična serija
00:19 Seks i grad
00:46 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
15.4.2018.**

07:24 Špijunka Darling Lili, američki film
09:39 Biblija
09:49 Portret Crkve i mjesta
10:00 Ivanka: Misa, prijenos
11:08 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Pula: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:06 Mir i dobro
15:41 Život u zraku: Gospodari neba
16:30 Sigurno u prometu
16:35 Bonton: Zadiranje u privatne stvari u uredu
17:00 Vijesti u 17
17:16 Popuna
17:31 Dobra vještica i nova gradonačelnica, američki film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša, humoristična serija

20:39 Hrvatski velikani
21:37 Podrijetlo - povijest čovječanstva: Gradimo budućnost
22:28 Dnevnik 3
23:08 Špijunka Darling Lili, američki film
01:18 Nedjeljom u dva
02:13 Skica za portret
02:33 Inspektor George Gently
04:04 Dobri stari momci, američki film
05:59 Pula: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
08:30 Život sisavaca: Glodavci, dokumentarna serija
09:30 Čudovišta sa sveučilišta, američki animirani film
11:15 Luka i prijatelji
11:40 Poirot
13:10 Sjedni, odličan
13:35 Dobar, bolji, najbolji... kroz ušicu igle
14:40 Vrtlara
15:10 A strana
17:00 Košarka, PH - 23.kolo: Cibona - Cedevita, prijenos
19:30 Garaža: Jonathan
20:05 Poldark
21:04 Zašto ste me osudili na život?, američki film
23:04 Graham Norton i gosti
23:54 Foo Fighters - Sonic Highways, glazbeno-dokumentarna serija
00:49 Seks i grad
01:19 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
16.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Čuvarice ognjišta
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2

19:47 Tema dana
20:05 Je li moglo drugačije?, dokumentarna serija
21:04 Gledali ste: Duga mračna noć
21:05 Duga mračna noć
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1: Zina Kalay Kleitman, veleposlanica Izraela u RH, talk show
00:05 Čuvarice ognjišta
00:50 Don Matteo
01:50 Betty i njezine dijagnoze
02:33 Reprizni program
02:35 Labirint
03:00 Treća dob
03:25 Dr. Oz
04:10 Dobar dan, Hrvatska
05:00 Kod nas doma
05:45 Spone ljubavi

05:20 Treći format
06:00 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
08:55 Slatki piknik
09:00 Školski sat: Letovi u svemir
09:30 Život sisavaca: Mesožderi
10:30 Plesni izazov
11:05 Sjedni, odličan
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Neodoljive slastice Rachel Allen: Slatke proslave
12:55 Svijet vrtlara
13:30 McBride: Uvijek vjerni, američki film
15:00 U potrazi za Malom Italijom: Umbrija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stigle s neba
18:20 TV Bingo
19:00 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Svila, kanadsko-francusko-britansko-japanski film
22:50 Doktorica Foster
23:45 Brooklyn 99
00:15 Seks i grad
00:45 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
01:15 Dva lica siječnja, britansko-francusko-američki

**UTORAK
17.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:13 Dr. Oz
14:03 Znanstveni krugovi
14:28 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Čuvarice ognjišta
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu
21:00 Snovi o budućnosti:
Dom budućnosti
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Sretnik, serija
00:10 Čuvarice ognjišta
00:55 Don Matteo
02:05 Betty i njezine dijagnoze
02:50 Skica za portret
03:00 Glas domovine
03:25 Dr. Oz
04:08 Koktel-bar
04:58 Kod nas doma
05:43 Spone ljubavi

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
08:30 Artur
08:55 Slatki piknik
09:00 Školski sat: Ekološki problemi
09:30 Život sisavaca: Oportunisti
10:25 Plesni izazov

11:25 McLeodove kćeri
12:15 Neodoljive slastice
Rachel Allen: Slastice iz kontinentalne Europe
12:50 U potrazi za Malom Italijom: Lacij
13:45 When Love Is Not Enough: The Lois Wilson Story, američki film
15:20 Osijek - Koprivnica: Bicikizam - Tour of Croatia, prijenos 1. etape
17:15 Regionalni dnevnik
18:00 U istom loncu
19:00 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Koktel-bar
21:00 Nagovor, britansko-američki film
22:35 Osijek - Koprivnica: Bicikizam - Tour of Croatia - sažetak
23:05 Mučke
23:55 Brooklyn 99
00:25 Seks i grad
00:55 Duži put do dna, britanski film
02:30 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 18.4.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Potrošački kod
14:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Čuvarice ognjišta
17:00 Vijesti u 17

17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Mijenjamo svijet: Mesna industrija
20:58 Dhruv Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju - Brač
21:26 Pola ure kulture
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Sretnik, serija
00:15 Čuvarice ognjišta
01:00 Don Matteo
02:00 Betty i njezine dijagnoze
02:45 Skica za portret
02:55 Eko zona
03:20 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
03:45 Pola ure kulture
04:15 Dr. Oz
05:00 Kod nas doma
05:45 Spone ljubavi

05:20 Pravac na Treću
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
08:55 Slatki piknik
09:00 Školski sat: Virusi
09:30 Život sisavaca: Povratak u vodu
10:30 Plesni izazov
11:05 Luka i prijatelji
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Neodoljive slastice
Rachel Allen: Slastice nadahnute Amerikom
13:00 U potrazi za Malom Italijom: Emilia
13:55 Savršeni par, film
15:20 Karlovac - Zadar: Bicikizam - Tour of Croatia, prijenos 2. etape

17:35 Regionalni dnevnik
18:20 Stipe u gostima
19:00 Kronike Matta Hattera
20:05 Snivaj zlato moje
21:00 Plan osvete, film
23:00 Karlovac - Zadar: Bicikizam - Tour of Croatia - sažetak
23:30 Mučke
00:20 Brooklyn 99
00:50 Seks i grad
01:20 Stipe u gostima
01:55 Cesta, američki film
03:40 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 19.4.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Đurđevo u Velikom Trojstvu, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Sigurno u prometu
14:25 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Čuvarice ognjišta
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Šifra
20:55 Ona riječ na A, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Nijemi svjedok
00:15 Čuvarice ognjišta
01:00 Don Matteo

02:00 Betty i njezine dijagnoze
02:45 Skica za portret
03:00 Đurđevo u Velikom Trojstvu, emisija pučke i predajne kulture
03:30 Dr. Oz
04:15 Žene, povjerljivo!
05:05 Kod nas doma
05:50 Spone ljubavi

05:20 A forum
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
08:55 Slatki piknik
09:00 Školski sat: Labirint
09:30 Život sisavaca: Život na drveću, dokumentarna serija
10:30 Plesni izazov
11:05 Pozitivno
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Glasne priče: Gurui indijske kuhinje, dokumentarna serija
13:00 U potrazi za Malom Italijom: Pijemont
13:55 Porotnica br. 5, američki film
15:20 Trogir - Biokovo
17:35 Regionalni dnevnik
18:20 Stipe u gostima
19:00 Kronike Matta Hattera
20:05 Žene, povjerljivo!
21:00 Karaula, hrvatski film
22:40 Trogir - Biokovo
23:10 Mučke
00:00 Brooklyn 99
00:30 Seks i grad
01:00 Stipe u gostima
01:35 Zaljubljeni u Pariz, britanski film
03:05 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zapisi s terena – VISOKI START

Osijek biciklom – tamo i natrag

dva sata čekanja bio znak da je vrijeme za polazak. Pravac pumpa da napuhamo još malo gume i to je to. Želja je bila da stignemo u Osijek do pol 12 kako bismo dočekale sve sudionike u cilju, ali naš polazak je u samom startu kasnio nekoliko sati, te su nam šanse za to bile male. Odlučile smo da uživamo u vožnji i nigdje ne žurimo.

Zapis s terena je prerastao u jedan vid pisanja kom se posebno veselim jer su u njemu želja, energija i namjera da nagovorim i druge da učine isto to u čemu sam ja jako uživala. Uglavnom su to obične stvari, toliko dostupne da ih se i ne sjetimo uvijek, a povlače sa sobom avanturu, širok osmijeh i puno srce. U reklamama bi to rekli: koštaju ništa, a znače sve. Kako nismo u reklamama, često sebe uskratimo za sve ovo, a ta činjenica je umalo obrisala i ovaj zapis. Zapravo, ne obrisala nego skoro da do njega nije ni došlo.

Ideja

Zimi se najbolje kuju planovi o velikim sportskim pothvatima i to se obično događa uz pun tanjur fine hrane. Tako smo i mi maštali o povratku u trčanje i polumaratonu. Ideja je bila napraviti povratak na scenu *Osječkim polumaratonom*. Travanj je idealan za ovakav početak, a i iz zimske perspektive bio je dovoljno daleko da nam omogući dobru pripremu. Međutim, vrijeme kao da je ubrzalo svoj tempo i datum se približio, a mi dalje od početka priprema nismo stigli. Da nam je bilo žao – jeste, ali nije imalo smisla trčati nepripremljen i svom tijelu nanijeti ozljede koje bi imale duge posljedice. Trebalo nam je nešto što se zove zamazivanje vlastitih očiju kako bismo izbjegli razočaranje. Prvo što nam je prošlo kroz glavu je bilo: pa dobro, otići ćemo od Sombora do Osijeka biciklom, dati podršku prijateljima koji nisu bili lijeni pripremiti se na vrijeme, a potom se vratiti natrag istim prijevoznim sredstvom.

Sve dane okolnosti

Prva okolnost od koje je trebao poteći naš zamjenski pothvat je činjenica da nismo sjeli na bicikl skoro godinu dana, a da je Sombor od Osijeka udaljen 66 km. Ako se podsjetimo da smo prije dvije godine biciklima otišle do Hvara, onda prva okolnost baš i nije nešto važna.

Tog jutra je padala kiša kad smo trebale krenuti, odluka je bila da neće biti ništa od polaska. Međutim, kada crv uđe u glavu i kad se primi, onda nema tako lakog odustajanja. Nije bilo šanse zaspati ponovno mirnim snom, tako da je prestanak kiše koji je uslijedio nakon

Divna putanja i divan dan

Proljeće kroz ravnicu je divno. Zeleno sa svih strana i cvrkuću ptice. Teško je ne uživati u trenutku. Ruta je išla od Sombora, preko Bezdana, graničnog prijelaza na Batini, te Zmajevac, Suza, Kneževi Vinogradi, Mitrovac, Vardarac, Bilje i Osijek, pa istim putem nazad. Pedalali smo bez razmišljanja, ali svjesne da nam tijela nisu spremna i da vozimo na svježinu. Bilo je toliko neočekivano teško okretati pedale da smo posumnjale u sebe. No, 80 km kasnije će se ispostaviti da nismo dobro namontirale prednji kotač i da je disk stalno kočio i potrošio nas maksimalno te je stoga sve izgledalo presporo. Nauk za sve i svakoga je da bicikle pripremite i provjerite ranije, a ne na licu mjesta i nakon puno izgubljene snage.

14. Osječki Ferivi polumaraton, jer zbog njega smo tu

Zakasnile smo na ulazak u cilj svih naših prijatelja, ali smo stigle na ručak i čašicu dojmova, pa i medalje. Bilo ih je dosta uspješnih pa su pokupili i nagrade. U zraku je bila divna atmosfera i puno komentara kako ih je ove godine dočekala nešto izmijenjena putanja polumaratona i da im je bilo zabavno trčati kroz park, ulice, kraj tržnice... Osijek je već dugo na listi poželjnih utrka i on definitivno ostaje na našoj listi.

Kasni polazak je utjecao i na skraćenu pauzu, pa smo poslije dva sata odmora morali natrag. Od jednog iskusnog trkača smo dobili prijedlog da odemo do Kopačkog rita i da put ka Somboru vozimo bantom, manje prometnom cestom, te do Suze dođemo preko Mirkovca. Da je to bio pun pogodak, slutite i sami. Kopački rit se budi i bilo je divno voziti kraj njega. Već planiramo cjelodnevni posjet.

Put se odužio i mrak nas je uhvatio. Tijela su boljela i sati sjedenja na sici i pedala nisu ostavili ugodan osjećaj, ali je umorno lice s osmijehom otišlo u san.

Jedno vrijeme nećemo voziti bicikle, ali vam svima preporučujem da se odvažite na neku biciklističku turu, malo kraće dužine zbog koje ćete se poslije hvastati i diviti sebi.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pčelarstvo Sudarević

Vam nudi prirodni vrcani med.

Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima, aktivni učesnik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose - njegovo veličanstvo, **MED**

BAGREM MED - CVETNI MED

MED SA MATIČNIM MLEČOM

MED SA POLENOM I MATIČNIM MLEČOM

PROPOLIS - POLEN

Kontakt:

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

Sudarević Ivan: 060/036 82 27

Donosiocu ovog
kupona popust od
10%

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Koristimo prava koja nam pripadaju

– obrazujemo djecu na hrvatskome!

Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini,
građani hrvatske nacionalnosti u Republici Srbiji!

Dragi roditelji, vrijeme je **upisa** u prve razrede osnovnih škola.

Od školske 2002./03. u prosvjetnom sustavu Srbije odvija se nastava i na **hrvatskom** jeziku. Pravo na obrazovanje na vlastitom jeziku država **garantira** Ustavom, a dodatno je uređeno zakonima. Dakle, nastava na hrvatskome **legalna** je u punom kapacitetu. A razloga za **strah** više **nema**!

Predsjednik Republike Aleksandar Vučić nedavno je izjavio da se Hrvati u Srbiji ne smiju osjećati ugroženi, da nisu nikakva smetnja i prijetnja nikome! Stoga, dragi roditelji, **hrabro** upišite svoju djecu u nastavu na hrvatskome i tako **ostvarimo** svoja prava.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome **svjedočimo** da nam je stalo do našega imena i nacionalnog identiteta. Upisom djece u nastavu na hrvatskome **očitujemo** odgovornost za našu budućnost.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome **vodimo** brigu o budućnosti vlastite djece. Nastava na hrvatskome u Srbiji je **kvalitetna** nastava čiji učenici osvajaju prestižne nagrade na brojnim natjecanjima, **kvalitetna** nastava koju izvođe stručni i pozivu posvećeni nastavnici, **kvalitetna** nastava koju prate bogati dodatni izvannastavni sadržaji, **kvalitetna** nastava koja odrastanje vašeg djeteta čini lijepim i ugodnim, **kvalitetna** nastava koju je do sada već upisalo više od 1000 djece.

Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, građani hrvatske nacionalnosti, **upišimo svoju djecu** u nastavu na hrvatskome! Potičimo i ohrabrujmo i druge. **Zagovarajmo** oko nas ono dobro! Pokažimo tako **zauzetost** za svoja prava.

Aktivno i angažirano pratimo dobro naše djece!

**BAŠ
KAO
SVI**

15 GODINA
OPSTOJNOSTI
I OBRAZOVANJA

U takvoj vjeri,

Tomislav Žigmanov,
predsjednik DSHV-a

DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI

